#1 2025 | ÅRG. 58

VÆRDIFULD OG FORTABT

BIBELEN FOR SJOV

DE FATTIGE I ÅNDEN

NYT LIV

Ansvarshavende redaktør
Mikkel Vigilius
Græsted Stationsvej 52
3230 Græsted
Tlf.: 2069 7187
e-mail: mikkel.vigilius@nytliv.dk

Redaktionssekretær
Henrik Gren Hansen
Gødstrupvænget 12, Snejbjerg,
7400 Herning
Tlf.: 6081 7209
e-mail: henrik.gren.hansen@nytliv.dk

Nyt Livs formand
Martin Thise Holm
Hungebjergvej 7,
6870 Ølgod
Tlf.: 9770 9415
e-mail: martin.thise.holm@nytliv.dk

Nyt Livs næstformand
Jacob Bach Christensen
Strubjerg 298,
9400 Nørresundby
Tlf.: 5171 3862
e-mail: jacob.bach.christensen@nytliv.dk

INDHOLD

NYT LIV ER

Nyt Liv er en bevægelse, der arbejder på tværs af lutherske missionsforeninger og kirkesamfund. Nyt Liv tager sigte på at være et supplement og ikke et alternativ til allerede bestående forsamlinger. Grundlaget for Nyt Livs arbejde er Bibelen som Guds ufejlbarlige ord, og den evangelisk-lutherske kirkes bekendelse som sand og forpligtende tolkning af Bibelen.

Nyt Livs kasserer:
Egon Bjerg Madsen
Gl. Herborgvej 26,
6920 Videbæk
Tlf.: 2936 7780
E-mail:
egon.bjerg.madsen@nytliv.dk
Kontonr.: 0891 0001010659

Nyt Livs hjemmeside:
www.nytliv.dk

Nyt Livs formand:
Martin Thise Holm
Hungebjergvej 7,
6870 Ølgod
Tlf.: 9770 9415
E-mail:
martin.thise.holm@nytliv.dk

Nyt Livs forlag:
Inge Christensen
Storskovvej 9,
9330 Dronninglund
Tlf.: 2341 5591
E-mail:
nytlivsforlag@nytliv.dk.

Formand for Kristent Skole- og Kursuscenter:
Christian Lønbæk
Hedelundvej 42,
8740 Brædstrup
Tlf.: 5156 8767
E-mail: ksk@nytliv.dk

Djurslands Efterskole:
Kanneshøjvej 43, Fjellerup
8585 Glesborg

Forstander:
William Enevold Ehmsen
Viceskoleleder: Tom Skuldbøl
Tlf.: 8631 7533
E-mail: de@djurslands.dk
Hjemmeside: www.djurslands.dk

Grafisk tilrettelæggelse:
Reese Grafisk Kommunikation

Forsidefoto:
Adobe Stock/Armando Oliveira

ISSN: 0903-1863

Tryk: Øko Tryk

Bibelcitater er, hvor andet ikke er anført, fra Det Danske Bibelselskabs autoriserede 1992-oversættelse.

Tilmelding, afmelding eller adresseændring kan ske via Nyt Livs hjemmeside: www.nytliv.dk

Godt nyt nådeår!

Af Ove Sandvik
Jørpeland, forkynder i
Norsk Luthersk Misjonssamband

Vi er gået ind i et nyt år. Vi ved, hvad år 2024 indeholdt af sorger og glæder, men år 2025 er endnu ukendt. En ting er imidlertid sikkert: Gud er den samme i 2025 som i 2024.

I juleferien læste jeg i Esajas' Bog. Esajas giver på Guds vegne et godt råd til dig og mig: "Søg i Herrens bog, og læs" (34,16). Herrens bog, Bibelen, er kilden til frelse, men også til dom. Derfor gør du vel i at følge rådet: Søg og læs!

Profeten fortsætter i kapitel 35 med nogle fantastiske løfter: "Sig til de urolige hjerter: Vær stærke, frygt ikke! Nu kommer jeres Gud" (v.4a). "Der skal være en ryddet vej, og den skal kaldes den hellige vej. Ingen uren skal gå på den, men *den hører hans folk til. Ingen vejfarende, ikke engang dårer, skal fare vild*" (v.8). For at Guds ord kan blive til hjælp for os, har vi brug for Helligåndens lys og forklaring. Og han har lovet, at "da skal blindes øjne åbnes og døves ører lukkes op" (v.5).

Gud lover i sit ord, at hver eneste synder, der kommer til ham, vil han tage imod og give nåde. Nåden er gratis, ellers er den ikke nåde. Men den er ikke billig. Den kostede Jesus hans liv og hans blod under Guds vrede på korset. Ingen af os har mulighed for at betale den pris. Vores "kasse" er tom. Men prisen er betalt af Jesus selv. "Dommeren selv for de dødsdømte døde."

Derfor er også 2025 et nådens år. Det vil alle kommende år være, indtil Jesus kommer igen for at hente sine til sig. Man da er det for sent at få nåde. Har du ikke taget imod frelsen, før du dør, eller før Jesus kommer, er du evigt fortabt.

Nådeåret er et begreb hentet fra 3 Mos 25. Her tales der om, at hvert 50. år skal være et jubelår i Israel. Det år skal være et friår. Et år, hvor den, der af forskellige grunde havde måttet gå fra sin jord, fik den tilbage. Og et år, hvor slaver blev sat fri. Dette jubelår blev permanent, i åndelig betydning, da Jesus kom. Dette nådens år er nu en nådens tid, hvor synderen kan blive sat fri. "Se, nu er nådens tid, se, nu er frelsens dag" (2 Kor 6,2).

Jesus kom for de fattige og elendige. Det er jeg dybt taknemlig for. For i mit forhold til Gud føler jeg mig hjemme blandt de elendige. Min synd er stor. Der er så meget i mit kristenliv, der burde have været anderledes. Derfor er jeg så uendeligt glad for Bibelens budskab bl.a. i Es 49,13, hvor der står, at Gud "forbarmer sig over sine elendige". Det var de ugudelige, Jesus kom for at retfærdiggøre. Det er de syge, der trænger til læge, ikke de raske!

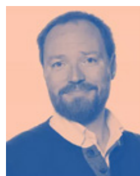
Hvordan er det med dig nu i begyndelsen af et nyt år? Er du tilfreds med din tilstand over for Gud? Er du tilfreds med din egen retfærdighed? Er du tilfreds med din sejr over synden? *Eller trænger du til en frelser?*

Indbydelsen gælder stadig: "Kom, lad os gå i rette med hinanden. Er jeres synder som skarlagen, kan de blive hvide som sne; er de røde som purpur, kan de blive som uld" (Es 1,18).

Måske vil 2025 blive et særligt nådeår for dig?

Oversættelse: Henrik Gren Hansen

Hilsen fra skolen

Af William Enevold Ehmsen
Forstander

I skrivende stund er vi lige trådt ind i 2025. Vi har haft et vellykket første halvår på skolen. Vi har en dejlig elevflok, der trives på skolen og har et godt fællesskab med hinanden. De er gode til at dele liv og tro, og lovsangen lever i bedste velgående. Flere elever har frivilligt meldt sig til at holde aftenandagter. Det gør et stort indtryk at høre deres refleksioner over livet med og gennem Gud. Jeg har den vej igennem hørt bibeltekster udlagt, som jeg ikke har hørt dem før. Det giver anledning til frugtbare samtaler om tro og liv. Det er fantastisk meningsfyldt at være med i de formative år af unge menneskers liv. Det er et privilegie og et stort ansvar respektfuldt at påvirke dem i retning af et liv med Jesus.

I år finder vi skoleordet i Matthæusevangeliet kapitel 11 vers 28: *Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile.*

Det er et trøstevers, som vi altid kan læse til opmuntring og støtte. Jesus er med os alle dage. Men verset står ikke alene. I de efterfølgende vers står der: *Tag mit åg på jer.* Der er også en fordring til at bære byrderne.

Jeg siger nogle gange til eleverne, at jeg tror, at en god måde at anskue meningen med livet på er at: finde den største byrde, man kan bære, og så bære den. Jeg tror, at Jesus med sit fryderåb siger det samme. At vi skal finde passende byrder. Vi skal ikke finde byrder, som vi ikke kan bære, men vi skal heller ikke undslå os svære opgaver, fordi han har lovet at være med os.

I den kommende tid ser vi frem til vores årlige skitur til Hafjell i Norge, hvor vi lærer en masse elever at stå på ski. Det gør altid noget godt for fællesskabet at komme afsted på tur sammen. Vi tager også på musicalturné i uge 10. I er hjerteligt velkomne til at komme og se musicalen. Den skrives af vores egne lærere – både tekst og musik – og er baseret på skoleordet.

Den 4. marts kommer elevernes bedsteforældre og ser forestillingen på DE kl. 13., og den 7. marts er der afslutningsforestilling kl. 19 for

I årets første blad giver vi ordet til forstanderen på Djurslands Efterskole, som vil fortælle lidt nyt fra skolen. Nyt Liv er efterskolens bagland – så vær rigtig gerne med til at bede for skolen! Du kan læse mere om forholdet mellem Nyt Liv, KSK og DE i blad nr. 1-2012, som findes på nytliv.dk.

alle interesserede. Begge dage er I velkomne. I mellemtiden opfører vi også stykket i Vejle på Lukasskolen den 5. marts og på Midtjyllands Kristne Friskole i Herning den 6. marts. Begge dage er kl 19.30. Også her er alle velkomne.

Jeg håber, I får en rigtig god vinterlejr på skolen. Jeg forventer at kigge over og hilse på.

De bedste hilsner
William Ehmsen, Forstander

Husk at betale medlemskab af skolekredsen for Djurslands Efterskole

I dette blad er der en invitation til generalforsamlingen på Djurslands Efterskole. For at stemme på generalforsamlingen skal man være medlem af skolekredsen. Der er et årligt kontingent på 125,- per person.

Dette beløb går ubeskåret til støtte for elever, der har vanskeligt ved at få råd til at gå på efterskole.

Beløbet bedes indbetalt på følgende kontonummer: 0891-1030471

Man kan med fordel oprette en årlig betaling i sin netbank, så det fungerer automatisk.

Indbydelse til Skolekredsdag 2025

Velkommen på Djursland!

Vi glæder os til at byde jer velkommen på Djurslands Efterskole til årets generalforsamling. Det er med stor taknemmelighed til Gud og mennesker, at der her på skønne Djursland kan drives kristen skole. Her lyder evangeliets budskab hver dag for vores unge mennesker. Vi glæder os over at have et bagland, som beder for os. Hjertelig tak for det.

Skolen er altid åben – og søndag d. 25. maj er du særlig velkommen til Skolekredsens Generalforsamling. Programmet fremgår herunder. Bestyrelsens formand og skolens forstander vil afgive beretninger, og årsregnskabet gennemgås til orientering. Der er også mulighed for at stille spørgsmål til bestyrelse og ledelse.

De bedste hilsner
Ledelse og bestyrelse for Djurslands Efterskole

Program for Skolekredsdagen 26. maj 2024

12.00 Middag
13.00 Søndagsfejring
13.30 Generalforsamling
14.30 Evt. rundvisning
15.00 Kaffe
16.00 Tak for i dag

Foreløbig dagsorden for generalforsamling Djurslands Efterskole 25. maj 2025
Endelig dagsorden udsendes til medlemmer i god tid inden generalforsamlingen.

1. Valg af dirigent og referent
2. Bestyrelsens beretning
3. Ledelsens beretning
4. Fremlæggelse af skolens regnskab til orientering
5. Fastlæggelse af kontingent
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer – herunder valg af suppleanter
7. Behandling af indkomne forslag
8. Eventuelt

Vor tids forkyndelse til den opvoksende generation

Dette nummer af Nyt Livs blad er udvidet til 98 sider. Det hænger sammen med, at det meste af bladet udfyldes af to artikler, som begge handler om vor tids forkyndelse til den opvoksende generation. Det er dels en artikel om Danmarks to største forkyndende samlinger for unge, Å-festival og Event, og dels en artikel, der vurderer en ny børnebibel, som har fået stor og udelukkende positiv omtale: ”Bibelen for sjov”.

Vi kan ikke overvurdere vigtigheden af forkyndelsen til børn og unge. Det må være en hjertesag for alle troende, at vore børn og unge får lov at høre om og møde Gud, som han er i sin hellighed og i sin kærlighed til syndere, så at de herved kan blive ledt til personlig tro på Jesus.

Det en hjertesag for Gud. Det fremgår med stor tydelighed af de mange gammeltestamentlige formaninger om at oplære børnene i troen:

”Når jeres børn spørger, hvad det er for en skik, I har, skal I svare: Det er påskeoffer for Herren, fordi han i Egypten sprang israelitternes huse over, da han slog egypterne ned, men skånede vores huse” (2 Mos 12,26-27).

”Men tag dig i agt, og pas godt på, at du ikke glemmer, hvad du selv har oplevet; det må ikke gå dig af minde, så længe du lever. Fortæl det til dine sønner og dine sønnesønner, fortæl om den dag, da du stod for Herren din Guds ansigt ved Horeb” (5 Mos 4,9-10).

”Det, vi har hørt og erfaret, det, vore fædre har fortalt os, skjuler vi ikke for deres børn, vi fortæller den kommende slægt om Herrens glorværdige gerninger og styrke, om de undere, han har gjort” (Sl 78,3-4).

”Fædre skal fortælle sønner om din trofasthed. Herren er min frelse!” (Es 38,19-20).

”I skal fortælle det til jeres sønner og jeres sønner til deres sønner og deres sønner til næste slægtled” (Joel 1,3).

Det er *det ene og samme budskab*, som skal rækkes videre fra slægtled til slægtled. Det er et budskab *i både lov og evangelium*, om alvoren ved at have Gud imod sig og velsignelsen ved at stå i et ret forhold til Gud under hans nåde. Det er ved dette ord, Ånden leder mennesker til sand og frelsende tro. Ved dette ord og kun ved det skabes troen på Jesus i hjerterne også i vores tid.

Lyder dette ord i dag? Får den opvoksende generation det at høre? Det spørgsmål er emnet for de to store artikler i dette blad. Det er vores håb og bøn, at artiklerne ikke kun må vække bevidsthed om, hvilken prægning vore børn og unge møder i kristen sammenhæng i dag, men at artiklerne må blive et kald til at række børnene og de unge Guds ord til sand og frimodig tro på Jesus.

Når vi har udvidet bladet, er det for at give plads til nogle artikler, som i højere grad og mere entydigt sigter på at nære og opbygge troen. Med dette vil vi ønske enhver: God læsning!

- Redaktionen

Værdifuld og fortabt

Vi skal vise de unge både i ord og i vores omgang med dem, at de er skønne og elskede, alle som én. Men når vi står i forkyndelsens situation, så er det vores kald frem for noget andet at tale om deres forhold til Gud på det lodrette plan og at lede dem til Jesus ved lov og evangelium, ved en klar tale om himmel og helvede, synd og soning og frelse ved Jesus alene. Sådan er det i hver ny generation, og i hver generation er vi på vej til at miste dette Guds ord, der leder til tro og frelse.

Af Mikkel Vigilius

Hvornår kom du til afklaret og personlig tro på Jesus? Det spørgsmål vil kristne besvare forskelligt. Men det er min erfaring, at mange, som er vokset op i et kristent hjem, kom til afklaret og personlig tro på Jesus i deres unge år.

Fra barndommen og hjemmet havde de en barnetro med. Men i de unge år blev det alvorligt for dem, om de var sande kristne eller ej. De blev bevidste om, at man ikke er kristen, bare fordi man bekender sig som kristen. De blev også mere bevidste om deres personlige synd, om Guds vrede over synden og om den rystende alvor ved den evige fortabelse. Derved blev det afgørende for dem at få klarhed over, hvor de stod i forhold til Gud, at få vished om at være frelst.

Hjælpen fik de ved Guds ord i lov og evangelium. Loven viste dem, at de i sig selv var syndere under Guds vrede og fortjent på vej mod fortabelse. Evangeliet viste dem, at Gud i sin kærlighed havde sendt Jesus til verden for at fuldføre frelse for netop dem. Ved sit liv, sin død og opstandelse havde Jesus fuldbragt frelse for dem og givet dem fred med Gud. Han tog ansvaret og hele straffen for deres synd på korset, så de kunne gå fri. Frelsen var ikke i mindste grad afhængig af, hvad de var og gjorde. Den hvilede helt og holdent på Jesus. Det var dette, evangeliet forkyndte for dem, og ved det ord fik de tro på Jesus og vished om frelse.

Utallige er kommet til personlig tro på Jesus i deres unge år på netop denne måde: ved Guds ord i lov og evangelium. Og ingen er i virkeligheden kommet til tro på anden måde.

For syndens alvor i forhold til Gud bliver vi kun bevidste om gennem lovens ord (Rom 3,19-20; 5,20; 7,7-13; Gal 3,19-24). Og frelsen i Jesus får vi kun åbenbaret til tro ved evangeliets ord (Rom 1,16; 10,17; 1 Kor 1,18; Ef 1,13; Jak 1,18; 1 Pet 1,23).

Lov og evangelium

Målet med Guds ords forkyndelse i lov og evangelium er ikke, at vi skal nå frem til en ret forståelse af den kristne lære. Målet er heller ikke, at vi gennemgå en bestemt følelsesmæssig og psykologisk proces. Målet er, at vi skal se, hvordan vi står i forhold til Gud uden Jesus og med Jesus. Endemålet er en frimodig tro på og vished om, at vi er frelst ved Jesus alene.

Denne tro og vished kan vi ikke nå frem til ved kun at høre evangeliet. For evangeliet forkynder, at Jesus har frelst os fra en nød, som vi kun kan se ved lovens ord og åbenbaring. Vi må høre om alvoren af vores synd og om Guds vrede og straf, for at det kan blive til trøst og tro, at Jesus har frelst os fra netop dette. Derfor er der i den kristnes liv og i kirkens historie en dyb indre sammenhæng mellem alvor og glæde, anfægtelse og trøst, syndenød og frelsesjubel.

I vores augsburgske bekendelse lyder det sådan her om evangeliet: "Skønt denne lære foragtes af de ukyndige, erfarer dog fromme og ængstede samvittigheder, at den bringer den største trøst, fordi samvittighederne ikke kan beroliges ved nogen gerning, men kun ved troen, når de er fuldt overbeviste om, at de for Kristi skyld har en forsonet Gud (...) Hele denne lære må henføres til denne kamp i den forfærdede samvittighed og kan ikke forstås uden hin kamp" (CA XX,15).

Ingen kommer til tro ved evangeliet, uden at de ved lovens ord har set, hvordan de står over for Gud i sig selv. Men når jeg har set, at jeg af natur er en synder, der dagen lang og i alle forhold trodser Gud og bryder hans lov; når jeg har set, at min synd helt retfærdigt nedkalder Guds vrede og dom over mig; når jeg har set, at jeg – overladt til mig selv – er på vej mod en evigt uophørlig straflidelse i Helvede for min synd, så bliver det et budskab af ubeskrivelig herlighed, trøst og rigdom, at Jesus virkelig har frikøbt mig fra alt dette, at han gjorde det ved at gå i mit sted, at han gjorde det af kærlighed til mig, og at jeg ved Jesu frelsergerning alene har fred med Gud, er tilgivet for al min synd, står helt retfærdig for Gud og er på vej mod evig herlighed i paradis.

Det er på denne baggrund, vi må forstå, hvorfor en lang række af de rigeste og mest evangelisk befriende kristne sange sætter ord på, både hvad jeg er og har fortjent i mig selv, og hvad jeg er og har fået givet i Jesus. De to ting hører sammen, og det er kun, når vi fastholder og forkynder begge dele, at evangeliet stråler og giver sand trøst til virkelige syndere. Jeg vil nøjes med at citere fra en enkelt sang, som har fulgt mig siden min ungdom som en stadig kilde til trøst og frimodighed i troen. Jeg vil opfordre dig til som læser ikke at hoppe versene over. Læs dem og tag ordene til dig. De forkynder det rigeste og mest befriende evangelium:

Nu lov og pris! Jeg ved ej mer,
som står tilbage – alt er færdigt.
Hvad end hos mig jeg føler, ser,
er Lammet dog den ære værdigt,
at det for mig har sonet alt
og tusindfold for mig betalt
alt, ja alt.

Vist er jeg ej tilfreds med mig;
thi i mit kød bor synder alle.
Mit hjerte har endnu i sig
det gamle æbles bitre galde.
Hvi synger jeg dog glad og fro
Om evig glæde, fred og ro,
glad og fro?

Det kommer, Jesus, blot fra dig;
kun du er værdig frydesangen,
du gav dit dyre blod for mig
og er for mig til Gud indgangen.
I al min største usselhed
har jeg dog fuld retfærdighed
blot derved.

Når jeg er skrøbelig og svag,
adspredt af alt, jeg har for øje,
da har jeg en, som nat og dag
min talsmand er hist i det høje,
som for Guds åsyn står for mig,
og som i alt fremstiller sig
helt for mig.

Når jeg er kold, så er han varm,
er jeg adspredt, er han andægtig;'
når jeg er syndig, svag og arm,
da er han hellig, rig almægtig.
Kun usselhed har jeg i mig!
Min hellighed har han i sig,
ja i sig.

Det bedste menneske i sig
er døden værd, har syn utallig;
selv ringest kristen er i dig,
o, Jesus, helt retfærdig, salig.
Lov, ære, pris evindelig!
Al salighed er blot i dig,
blot i dig.

Ved det ord i lov og evangelium, som jeg mødte i min barndom og ungdom, fik jeg min glæde og fred i den frelse i Jesus alene, som forkyndes i denne sang. Jeg er ubeskriveligt taknemlig for de mennesker, som rakte mig det ord, hvorigennem Gud gav mig troen på Jesus.

Møder vore unge det samme ord i dag? Forkyndes loven og evangeliet for dem?

Jeg tror ikke, der kan gives noget generelt svar. Hvis vi taler om unge fra bibeltro, lutherske familier, så kommer de i forskellige menigheder og forskellige kristne ungdomsgrupperinger. Vi må regne med, at forkyndelsens indhold varierer fra sted til sted. Men ind imellem samles en betydelig del af vore unge til nogle store, nationale arrangementer, hvor de har mulighed for at høre bibeltro, luthersk forkyndelse.

De to største samlinger er henholdsvis Å-festival i pinsen, som samler omkring 3000 unge, og Event i november måned, som samler knapt 1000 unge i teenagealderen. Ingen andre steder i Danmark er så mange unge fra bibeltro, luthersk baggrund samlet med mulighed for at høre Guds ord forkyndt i lov og evangelium.

Men sker det så? Lyder Guds ord i lov og evangelium ved disse arrangementer?

Et hjertesuk

For fem år siden talte jeg med en teenager, der havde været til Event. Han var dybt nedslået over det, han havde mødt der. Det handlede både om sangen og musikken og om forkyndelsen. Efterfølgende satte jeg mig ned og gennemhørte de fire forkyndende samlinger. De tre samlinger var med prædikener. Den fjerde bestod i besvarelse af spørgsmål, som anonymt var blevet stillet af deltagerne. Efterfølgende var det mig, som var dybt nedslået – rystet og ulykkelig over, at man havde så rig og dyrebar en anledning til at hjælpe unge mennesker til tro på Jesus, og at anledningen i så radikal grad blev forspildt.

Jeg valgte at henvende mig med et hjertesuk til to centralt placerede kristne ledere, som jeg tænkte, kunne have forståelse for mit anliggende, og som i kraft af deres formelle lederroller havde mulighed for at præge og tage initiativ i en god retning. Den ene henvendte jeg mig til telefonisk og den anden skriftligt. Indholdet i det, jeg kom med, var det samme. Nedenfor er det gengivet fra min skriftlige henvendelse:

Min største sorg i forhold til Event er uden sammenligning det, som siges og navnlig ikke siges, når der bliver ro, og der bliver en gylden, umistelig anledning til at sige noget evighedsafgørende til de kære unge ud fra Guds Ord. Hvad har de behov for? De har vel mere end noget andet behov for at få afklaret, hvor de står i forhold til Gud: om de er under Guds dom eller under Guds nåde, fortabte eller frelste, ikke-kristne eller kristne.

Det kan der tales om og gives sund og sand vejledning i på mange måder. Men til sund og sand vejledning hører ifølge min bedste overbevisning, at vi taler klart om skellet mellem frelste og fortabte, om alvoren af vores synd og af Guds vrede over synden, om Guds kærlighed til os og frelsesvilje over for os, om Jesu stedfortrædende frelsergerning på korset, om omvendelse fra al erkendt synd og modtagelse af evig frelse ved tro på Jesus. Nej, vi får ikke det hele med i hverken en eller tre prædikenener. Men hvor meget eller hvor lidt vi end når, så må og vil vi vise de unge, at de har brug for Jesus som deres frelser, og vi må og vil give dem svar på det helt centrale spørgsmål: Hvad skal jeg med Jesus?

Da Wilhelm Buschs bog "Hvad skal jeg med Jesus?" blev udgivet første gang på dansk, havde den titlen: "Gud ja, men Jesus?" Dengang tænkte jeg, at det var en rammende titel i forhold til den kristendom, som var udbredt i den danske folkekirke – uden for missionsforeningerne. Mange havde en tanke om, at Gud var der for dem, de kunne bede til ham og bruge ham i deres liv. Gud ja, men Jesus, som korsfæstet? Når jeg hører prædikenerne fra Event, så spørger jeg mig selv, om det er der, vi selv er endt. Ja, der kan tales tåget, uklart og ubestemt om, at Gud gjorde noget godt ved Jesus på korset og viste sin kærlighed til os der. Men det er præcis sådan, det store flertal af folkekirkepræster også kunne og fortsat kan tale om Jesus i påsken. Gud gjorde noget godt på korset. Jesus døde, fordi han elsker os. På korset ser vi Guds kærlighed. Men vi hører intet om, hvad det var, der skete med Jesus på korset. Vi hører intet om, at han blev ramt af Faderens vrede, dom og straf. Vi hører intet om, at det var nødvendigt, fordi Gud er en retfærdig dommer, og fordi al synd af ham MÅ dømmes og straffes. Vi hører intet om, hvem der rettelig havde fortjent at blive dømt og straffet. Vi hører intet om, hvor vi står i forhold til den hellige Gud, hvis vi forkaster den frelse, som er købt til os med Jesu dyre blod. Og vi hører intet om det blod, som renser os for al synd.

Og fordi vi intet hører om dette, så mister ordet om korset sin kraft til frelse, og ingen bliver frelst! Tilhørerne efterlades med en gud, som vi umiddelbart alle har det godt med, som vil os det godt, som altid er til rådighed for os, når vi måtte ønske at gøre brug af ham, og som synes, at vi er fantastiske. Den gud er god at have med på rejsen. "Gud ja, men Jesus?"

Når jeg hører mig igennem de tre prædikener og sessionen med spørgsmålsbesvarelse, så sidder jeg tilbage med spørgsmålet, om de unge, som er med ved en Event-samling som denne her, får nogen som helst hjælp til at vågne, hvis de lever i synd og trods mod Gud, om de får hjælp til at vågne, hvis de lever i selvretfærdig tro på deres egen gode kristendom, om de får hjælp til fred, hvis de ved egen bibellæsning eller ved noget, de har hørt et andet sted, skulle være blevet urolige for, om de er på vej mod Guds dom og den evige fortabelse, og om de får nogen hjælp til at høre og komme til tro på, hvad Jesus har gjort for dem ved sin stedfortrædende forsoning – det, som ordet om korset handler om? Eller er bundlinjen efter tre prædikener og en spørgsmålsbesvarelse, at vi alle har det godt med Gud, at vi alle sammen er i hans gode hånd, at Gud synes, vi er vildt dejlige, og at han altid vil være der for os, og at vi bare skal lære at tro det?

Men har det ingen værdi at tale med teenagere om, at de er gode nok, som de er på det

vandrette og menneskelige plan? Jo, bestemt. Det er formentlig et af de højeste mål for god pædagogik og god psykologi i mødet, omgangen og samtalen med teenagere. Og Bibelen har bestemt også noget at sige om det. Men det er ikke Bibelens centrale budskab og evangelium.

Lige så galt det var i de socialt udadskuende 1960'ere og 1970'ere at lade forkyndelsen samle sig om, hvordan vi skulle ud og gøre verden til et mere retfærdigt sted, lige så galt er det i de psykologisk indadskuende 10'ere og 20'ere at lade forkyndelsen samle sig om, at vi skal acceptere og elske os selv og tro, at vi er superfantastiske, som vi er. Vi skal vise de unge både i ord og i vores omgang med dem, at de er skønne og elskede, alle som én. Men når vi står i forkyndelsens situation, så er det vores kald frem for noget andet at tale om deres forhold til Gud på det lodrette plan og at lede dem til Jesus ved lov og evangelium, ved en klar tale om himmel og helvede, synd og soning og frelse ved Jesus alene. Sådan er det i hver ny generation, og i hver generation er vi på vej til at miste dette Guds ord, der leder til tro og frelse. Som jeg hører de tre prædikener og den ene spørgsmålsbesvarelse på Event, så hører jeg det som et vidnesbyrd om, at vi langt på vej har mistet Guds Ord i lov og evangelium, og de, som betaler prisen, er vore unge.

De to talere og de tre spørgsmålsbesvarere er gode til at tale om sig selv og fortælle om sig selv og henlede opmærksomheden på sig selv. Men er det ikke netop enhver prædikants mareridt – at tilhørerne hører om og ser og møder mig og ikke den levende Gud? Den levende Gud møder vi i og gennem hans ord. Men ikke én af prædikenerne gennemgår en bibeltekst, og ikke én af de tre, som besvarer spørgsmål, har taget en Bibel med på podiet.

Det mest grundlæggende og evigt alvorlige spørgsmål – "Er min tro god nok?" – besvares i spørgsmålssessionen i sidste ende med et – ja, den er god nok. Det er hjerteskærende, når unge i sjælenød får spørgsmålet om deres evige frelse besvaret på den måde. Hvordan kan det dog gå til? Er det, fordi man ikke gør sig klart, at en stor del af de unge, som kommer til Event, kan være uden en personlig og levende tro på Jesus? De kan komme som fortabte, og med et sådant svar sendes hjem igen lige så fortabte, som de kom, men nu med en forsikring om, at de ikke skal bekymre sig om noget, for alt er vel. Hvor er synet og forståelsen for, at de unge må hjælpes og ledes til personlig omvendelse og tro på Jesus?

Jeg skrev også om sangen og musikken, blandt andet dette: *Trods mit arbejde på en ungdomsskole har jeg ikke været med til noget, der ligner efterårets Event i henseende til tekstoverdøvende eller helt tekstløs, pulserende, elektronisk rave-stil-musik blandet op med et gruppepres i retning af, at alle skal hoppe op og ned for at vise, at de elsker Jesus.*

Det sidstnævnte var det, som den teenager, jeg talte med, havde reageret mest imod. Han vidste, at der var både åndeligt uafklarede og ikke-kristne unge med til Event. Nogle af dem var hans venner. Som han oplevede det, blev de sat under pres for at hoppe op og ned til musikken og derved vise, at de også elskede Jesus.

Jeg gengav i min skrivelse nogle hovedpunkter fra den musikvejledning, som Luthersk Mission udsendte i 1995. På den baggrund skrev jeg: *Når jeg hører mig igennem det, som er lagt ud forskellige steder på nettet fra Event, kan jeg ikke se det anderledes end, at musikkulturen her går på tværs af alt det, som jeg har gengivet fra vejledningen ovenfor. Hvis det var åndeligt nedbrydende at tilsidesætte vejledningen i 1995, så er det også nedbrydende i dag, uanset hvor lidt vi tænker over det, og hvor tabu det er at sige det.*

Jeg oplevede, at min henvendelse til de to kristne ledere blev vel modtaget. Hvad de konkret har gjort i forlængelse heraf, ved jeg ikke. Men jeg ved, at ingen mennesker i egen kraft har mulighed for at vende en åndelig strømning og reformere et kristent arbejde. De kan have de bedste intentioner, og de kan gøre det bedst tænkelige. Men det er kun Guds Ånd, der ved sin gerning i hjerterne kan forny et kristent arbejde og føre det ind i et sundt åndeligt spor.

Hvordan står det til i dag? Hvordan forkyndes der på Å-festival og Event i dag? Hvordan skal vi forholde os til det? De spørgsmål er der en række personer, som har stillet mig i løbet af det forgangne år.

Foranlediget af de spørgsmål har jeg hørt mig igennem de forkyndende samlinger ved Å-festival og Event i 2024. Hvad jeg hørte og ikke hørte, vil jeg gå nærmere ind på længere fremme i artiklen. Jeg vil understrege, at det er de forkyndende samlinger, jeg har lyttet til. Det betyder, at jeg ikke har lyttet og forholdt mig til koncerterne, musikken og sangen. Det kunne jeg have gjort, og det kunne have sin egen gode begrundelse ikke mindst i relation til Å-festival, som er en musikfestival. Der sker ikke kun forkyndelse og åndelig prægning ved prædikener, men i høj grad også ved sang og musik. Det ville dog blive for omfattende, hvis jeg her skulle gå i dybden også med den del. Jeg har begrænset mig til at gengive og forholde mig til det, som siges ved de forkyndende samlinger.

Inden jeg forholder mig til spørgsmålene vedrørende forkyndelsen på Å-festival og Event, vil jeg bruge lidt tid og plads på et spørgsmål, som er vigtigere: Hvad er det, vi rettelig bør forkynde for vore børn og unge, hvis vi vil være tro mod Guds ord og redskaber for Guds Ånd – til tro på Jesus?

Det er hjerteskærende, når unge i sjælenød får spørgsmålet om deres evige frelse besvaret på den måde. Hvordan kan det dog gå til? Er det, fordi man ikke gør sig klart, at en stor del af de unge, som kommer til Event, kan være uden en personlig og levende tro på Jesus? De kan komme som fortabte, og med et sådant svar sendes hjem igen lige så fortabte, som de kom, men nu med en forsikring om, at de ikke skal bekymre sig om noget, for alt er vel.

Vores budskab: lov og evangelium

I dette hovedafsnit er der to pointer, som jeg gerne vil understrege og underbygge.

For det første: Det syn på forkyndelsen af lov og evangelium, som jeg fremlagde i begyndelsen af denne artikel, er ikke mit eget. Det er heller ikke et syn, der historisk har været begrænset til en særlig gruppe inden for den bibeltro, lutherske familie i Danmark. Det er det syn, vi tidligere har stået sammen om i de lutherske missionsforeninger og blandt de grupperinger, som vi samlet kalder for "højre-fløjen".

For det andet: Når og hvis vi fjerner os fra dette syn i forkyndelsen til vore unge, er der tale om et skred, hvis åndelige og evige konsekvenser ikke kan overvurderes i alvor.

Det er disse to pointer, jeg vil understrege og underbygge i det følgende. Jeg vil gøre det ved først at pege på en bog, som illustrerer begge pointer. Derefter vil jeg referere to teologer og åndelige ledere, hvis vejledning vi som bibeltro lutherske tidligere har lyttet til.

Forkyndelse til frelse

By KolbjornA - Own work

I 1977 udgav forlaget for Evangelisk Luthersk Missionsforening (ELM) Carl Fredrik Wisløffs bog *Forkynd for børn – om lov og evangelium.*[1] I 2017 blev bogen genudgivet af LogosMedia gennem Forlagsgruppen Lohse. I forlængelse heraf er den blevet udbredt i både LM og IM.

Wisløff indleder sin bog med disse ord: "Al forkyndelse for børn og voksne skal give svar på det vigtige spørgsmål: 'Hvordan bliver jeg et Guds barn?'" Forkyndelsens helt centrale mål og opgave i forhold til alle tilhørere, børn og voksne, er at hjælpe dem til at blive frelst ved troen på Jesus. Det mål kan ifølge Wisløff kun nås ved en sand forkyndelse af Guds ord i lov og evangelium.

Flere gange i bogen tydeliggør Wisløff, at det grundlæggende budskab i forkyndelsen må være det samme til alle aldersgrupper. Derfor handler bogen ikke kun om forkyndelse til børn, men om forkyndelse til alle, herunder ikke mindst de unge. De må høre både Guds lov og Guds evangelium.

Loven er Guds krav til os. De krav er absolutte. Gud kræver ikke bare, at vi skal gøre det, så godt vi kan. Nej, vi skal være lydige i alle ting og fuldkomment: "Gud mener netop: at gøre det så fuldkomment, at gerningen ikke har nogen fejl og tankerne og motiverne ikke skygge af bagtanke og skjult dagsorden."[2] Vi skal ikke bare gøre godt mod dem, vi kan lide, men mod dem, vi ikke kan lide. Vi skal elske dem: "Du skal ikke bare bære over med dine fjender, du skal elske dem (Matt 5). Ifølge disse ord lader Gud sig heller ikke nøje med et mindre udvalg af gode gerninger, som du kan overkomme. Nej, det er alt eller intet."[3]

Wisløff understreger, at det, som Gud siger i loven, er alvorligt ment: "Han mener det, han siger, for han er hellig. Han siger det sådan, at vi ikke behøver at være i tvivl om, hvordan det vil gå os, hvis det skal afgøres efter lovens målestok. Ifølge loven findes der ikke noget menneske på jorden, som er retfærdigt for Gud."[4]

Børnene må høre loven forkyndt, så de forstår og erfarer, at vi står lige over for Gud som syndere. Kristne adskiller sig *ikke* fra andre ved at være gode, og vi bliver *ikke* kristne ved at være gode. "Derfor siger Bibelen ikke, at de, der opfører sig ordentligt, må være Guds børn (...) Hvad er det, man har gjort ved at tale om, at man skal opføre sig ordentligt for at være kristen? *Man har blandet lov og evangelium*

sammen. Det er den mest skæbnesvangre fejl, der kan gøres i forkyndelsen for både børn og voksne; og måske den mest almindelige. At blande lov og evangelium sammen: Det vil sige at blande gerningernes og nådens vej til frelse sammen (…) Guds lov og formaningerne er centrale og hører naturligt med i forkyndelse og opdragelse, men gør det helt klart for børnene, at der ingen betingelser er for frelsen. Frelsen har Jesus givet os, og den må vi tage imod helt uden gerninger."[5]

Loven gør mit forhold til Gud afhængigt af mig selv: "Loven peger på mine gerninger. Loven peger hele tiden på mig og siger: 'Du skal, du må ikke'. Loven viser mig, at jeg ikke *gør* det rigtige, ja, at jeg ikke engang *vil* det rigtige, derfor siger den: 'Du er skyldig! (…) Det er netop dens virkning: For alt det, som loven siger, taler den, for at hver mund skal lukkes og hele verden stå strafskyldig over for Gud."[6]

Evangeliet er helt anderledes. Evangeliet handler slet ikke om mig. Det handler om, hvad Gud har gjort til min frelse, da han sendte Jesus til jorden: "Derfor peger evangeliet slet ikke på mig, hverken det, jeg er, eller det, jeg gør. Det viser derimod hen til Jesus og siger: Han levede for dig og døde for dig. Han er din frelse. Han er din fred (Ef 2,14)."[7]

Wisløff advarer mod at øve åndeligt pres på børn.[8] Vi må tale enkelt og hensynsfuldt til børnene. Men vi må samtidig fastholde, at lovens mål er at virke anger over synden, og evangeliets mål er at virke tro på Jesus. Det er det også hos børnene. Ved anger og tro føres vi til Jesus: "Derfor trænger disse børn til at komme til Jesus i anger og tro lige så vel som den voksne (…) Det gælder alle Guds børn, både små og store, at 'mit liv her på jorden lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig' (Gal 2,20). Gud ønsker ikke, at noget menneske skal gå fortabt. Det var derfor, han sendte Jesus for at frelse os. Kernen i evangeliet er ikke, at Gud er god og tager sig af og passer på alle mennesker. Evangeliet er langt mere. Evangeliet er frelse og nåde! (…) Evangeliet er en gave, som vi på ingen måde har fortjent ved at opføre os ordentligt. Det er Jesus, der har fortjent frelsen til os, og han giver os den uden nogen som helst betingelser."[9] Wisløff understreger, at børn også må høre formaningen til at leve et nyt liv som kristne med Jesus som forbillede. Formaningen må forkyndes på baggrund af evangeliet, og det må ske med bevidsthed om, at formaningen er lov. Det betyder, at formaningen vil afsløre synden og uddybe syndserkendelsen hos børnene. Det betyder også, at der er en stadig fare for, at børnene hører formaningen som en betingelse for frelsen. Derfor må formaningen ledsages af en klar forkyndelse af evangeliet om, at vi er frelst ved Jesus alene: "Jeg bliver ikke Guds barn ved loven!"[10]

Som det fremgår, er Wisløffs lidenskab for, at Guds ord skal forkyndes i lov og evangelium til børn, dybest set en lidenskab for børnenes frelse og evangeliske frihed. Ved en ret forkyndelse af lov og evangelium løses børnene fra deres naturlige loviskhed og finder frelse og frihed i, at de er frelst alene ved det, som Jesus har gjort for dem. Frelsen hviler på ingen måde på dem selv. Den hviler på Jesus alene.

Wisløffs anliggende er ikke, at vi skal undervise børnene *om* lov og evangelium.[11] Men hele Guds ord *er* lov og evangelium. "Her fortælles det, hvordan Gud er i sin hellighed – og hvordan hans kærlighed er. For hans hellighed er uendelig, ophøjet over al forstand og al diskussion fra vores side. Og hans kærlighed er ikke at se gennem fingre med synden, bare mennesket gør sit bedste, Nej, den er Guds tilgivelse af synderen *for Jesu skyld*."[12]

Som nævnt ovenfor er det ifølge Wisløff det samme budskab i lov og evangelium, som børn og voksne må høre. Derfor gælder det, som her er gengivet fra Wisløff, også for unge.

Ved en ret forkyndelse af lov og evangelium løses børnene fra deres naturlige loviskhed og finder frelse og frihed i, at de er frelst alene ved det, som Jesus har gjort for dem.

En velsignet tid

Når jeg læser Wisløffs bog, genkender jeg den kristne forkyndelse, som jeg mødte som barn og ung. Den førte mig til en frimodig tro på Jesus og til vished om frelse ved ham alene.

Jeg var barn i 1960'erne og blev ung i 1970'erne. Det var en rig åndelig tid i LM, hvor min familie hørte hjemme, og i Kristeligt Forbund for Studerende (KFS), hvor jeg kom med som ung. Forkyndelsen var i høj grad formet af den forståelse af lov og evangelium, som er gengivet fra Wisløff ovenfor. Det hang i væsentlig grad sammen med en påvirkning fra Norge.

I efterkrigstiden var der en række norske forkyndere og teologer, der havde en meget klar og evangelisk befriende forkyndelse. De vidste og havde erfaret, at den rette skelnen mellem lov og evangelium er kilden til frimodig tro og vished om frelse ved Jesus alene. Det var folk som Carl Fredrik Wisløff, Øivind Andersen og Olav Valen-Sendstad. Deres artikler og bøger blev udbredt og læst i Danmark. Carl Fredrik Wisløff og Øivind Andersen blev også brugt meget som forkyndere i Danmark. Disse folk kom især til at præge teologien og forkyndelsen i LM, ELM og KFS.

KFS blev etableret i 1956. For de første danske ledere var den rette forkyndelse af Guds ord i lov og evangelium en hjertesag. De var selv blevet sat åndeligt fri ved denne forkyndelse, og de så det som deres centrale kald at udbrede denne forkyndelse til frelse og åndelig frigørelse for andre. Flere af de første ledere havde fået afgørende hjælp til evangelisk afklaring gennem læsning af C.O. Rosenius' skrifter.[13] I deres samtid så de hen til og gjorde brug af Wisløff som en ledende repræsentant for den åndelige linje, som de havde tillid til.[14] Wisløff var i 1960'erne og 1970'erne den mest brugte norske, lutherske prædikant i Danmark. Flemming Kofod-Svendsen skriver om den forkyndelse, som Wisløff prægede med: "Både skriftligt og mundtligt formidlede Wisløff lov og evangelium, så mennesker blev sat i frihed og lovpriste Gud".[15]

Den klare og frigørende forkyndelse af lov og evangelium blev det centrale særpræg ved KFS' arbejde i 1960'erne og 1970'erne. Jens Ole Christensen, der senere blev rektor for Dansk Bibel-Institut og generalsekretær i LM, kom med i KFS i 1970'erne. Her mødte han en forkyndelse i lov og evangelium, som blev til rig åndelig velsignelse for mange unge. Han talte ikke kun på egne vegne, når han senere gengav, hvad der var forkyndelsens kendetegn og frugt i det tidlige KFS-arbejde: "For mange af os – rigtig mange af os – fandt vi den store frihed i, at Gud har talt sit ord til dom og frelse. Det første måtte vi smerteligt bøje os under – og det fik konkret adresse i vores liv, det andet gav en frihed og lettelse, som man skal erfare for at kunne forbinde noget med. Vores hjerter kunne ånde frit, fordi en anden var gået ind i fortabelsens gru i vores sted."[16]

KFS samlede unge fra alle de tre lutherske missionsforeninger. Den åndelige prægning, som de unge fik i KFS, tog de med sig tilbage i deres missionsforeninger. En del af dem fik efterfølgende ledende poster i deres missionsforeninger. Det bidrog til, at glæden over og lidenskaben for en sand forkyndelse af lov og evangelium i 1970'erne kom til at præge alle de

tre lutherske missionsforeninger og hele den kirkelige gruppering, som fik navnet ”højrefløjen”.[17]

Alt var selvsagt ikke godt blandt bibeltro, lutherske kristne i denne tid. Men det mest karakteristiske for tiden var velsignet godt: ønsket om og villigheden til at lægge røst til Guds ord i lov og evangelium for at føre mennesker til frelsende og frimodig tro på Jesus.

At vi var samlede om dette i 1970’erne, var imidlertid ikke ensbetydende med, at det fortsatte sådan. Det forhold belyses i de næste to afsnit, som hver har et personnavn som overskrift. Det er to personer, som har tjent som åndelige vejledere for de bibeltro lutherske kristne i Danmark, men som begge i begyndelsen af 1990’erne pegede på udviklingstendenser i retning af en tilpasning til tidsånden – væk fra en klar forkyndelse af lov og evangelium.

Hans Erik Nissen

I de første 50 år efter etableringen af KFS blev ingen prædikant brugt så flittigt i KFS som den mangeårige forstander for Luthersk Missions Højskole i Hillerød, Hans Erik Nissen. Flemming Kofod-Svendsen skriver om ham i 2008: ”For Nissen gælder det, at han i en uafbrudt periode på knap 50 år har haft en enestående gennemslagskraft blandt den studerende ungdom.”[18] I samme tidsrum blev Hans Erik Nissen flittigt brugt som forkynder i missionsforeningerne, primært i LM, men også i ELM og IM. Så sent som i 2006 var han hovedtaler ved IM’s lederkonference, hvor han blandt andet talte over emnet: ”Lede til Jesus.” Hans Erik Nissen var en forkynder og åndelig leder, som i mange årtier havde bred tillid blandt bibeltro, lutherske kristne i Danmark.

Nedenfor gengives nogle uddrag fra en artikel fra 1992 med titlen ”Lov og evangelium”. I artiklen er det Hans Erik Nissens udgangspunkt, at den klare forkyndelse af lov og evangelium er i opløsning iblandt bibeltro lutherske kristne i Danmark.

”De fleste lutheranere i den unge generation står langt fra den kristendomsopfattelse, som prægede Luther, og som har været en livsstrøm og livslinje i de lutherske kirker gennem århundrederne (…)

Udviklingen hænger sammen med et ændret gudsbillede. Den lutherske lære om lov og evangelium kan kun forstås indefra og fasthol-

des ud fra et bestemt billede af Gud. Hvis man ikke tager det bibelske gudsbillede alvorligt i dets fylde, bliver talen om lov og evangelium meningsløs.

Guds hellighed, Guds vrede, Guds had til synden. Guds dom, Gud som den, der kan fordærve sjæl og legeme i Helvede, er der meget lidt forståelse for i dag. Jeg mener ikke, at vi altid skal tale om hellighed, vrede, dom og Helvede, men jeg mener, at vi skal tale om det. Bibelen taler om det. Vores lutherske bekendelse gør det. Der er ikke det rette forhold mellem lov og evangelium i vores forkyndelse. Talrige lutheranere har ikke villet vide af loven. De har kun villet vide af evangeliet. Men evangeliet kan ikke fastholdes uden forkyndelsen af loven.

Der hvor der ikke er nogen synd, er der heller ikke brug for nogen nåde. Er der ikke nogen hellighed, er der ej heller brug for nogen renselse. Er der ingen vrede, er soningen overflødig. Er der ingen dom, hvad skal vi da med frikendelsen? (...)

Der er ingen tvivl om, at hovedgrunden til vores ulykke skal søges i, at en fuldtonende lov-evangelium-forkyndelse ikke lyder blandt os med den kraft, som den skulle. Mange lutherske forkyndere har mistet troen på det, som de selv står for.

For en umiddelbar betragtning ligger en menneskecentreret forkyndelse på en helt anden måde i forlængelse af det, tiden er optaget af. Men det er en satanisk fristelse at give efter for det, som er båret frem af tidsånden. Hvad det fører til, ser vi, når vi giver agt på, hvordan det er gået os.

Vi har alt for mange forkyndere, som har mistet troen på Guds ords iboende virkekraft. De tænker menneskeligt. Det bliver målgruppen, som bestemmer budskabets indhold på sandhedens bekostning. I virkeligheden bliver det det religiøse menneskes behov, der tilfredsstilles (...)

Vejen ud af den nød, vi befinder os i, går derfor tilbage til udgangspunktet. Vi må tilbage til det grundlæggende: forkyndelsen af lov og evangelium (...)

Det begynder i oplæringen af børnene. Gud fremstilles som den altid kærlige, imødekommende, givende, der skaber varme, tryghed og glæde. Kan man undre sig over, at flere med rod i vore sammenhænge fornægter Bibelens forkyndelse om de evige helvedesstraffe? Sagen er jo, at Bibelens tale om dom, fortabelse og evig død i ild- og svovlsøen opleves som uforeneligt med det billede af Gud, som er det eneste, de har mødt gennem deres opvækst, og som de møder søndag efter søndag i vore lutherske kirker.

Vejen frem er vejen tilbage. Vore børn og unge må for alvor få med den levende, hellige Gud at gøre. Det møde er ikke rart, befriende og vidunderligt. Nej, det er frygteligt (...)

Vi har et af Gud givet kald til at forkynde lovens Gud. Vi kan ikke føre mennesket ind i syndenød, men Gud kan. Vi kan ikke gøre et menneske strafskyldigt for den levende Gud, men loven kan. Vi kan ikke lade et menneske smage den død, som er en forudsætning for liv, men Ånden kan – den Ånd, som skal overbevise verden om synd, om dom og om retfærdighed (...)

Der er ingen tvivl om, at hovedgrunden til vores ulykke skal søges i, at en fuldtonende lov-evangelium-forkyndelse ikke lyder blandt os med den kraft, som den skulle. Mange lutherske forkyndere har mistet troen på det, som de selv står for.

Skal vi skære gennem den mur af falsk religiøsitet, som kendetegner store dele af kristenheden i dag, må vi bede Herren oprejse forkyndere, som vil være villige til at låne røst til loven. Jeg tænker ikke på dem, som siger, at "vi kan ikke opfylde loven, og det skal vi heller ikke, for det har Jesus gjort". Den slags forkyndelse har vi haft alt for meget af. Den giver resultatet, men lærer aldrig eleven at regne stykket. Nej, hvad vi behøver er forkyndere og lærere, som lader Ordets lys skinne ind i hjerter og samvittigheder, så det afsløres, hvad der bor derinde.

Hvordan går det til, at du og jeg bliver bærere af lovens profetiske budskab? Det vigtigste er, at vi selv er inde under det ord, vi forkynder (...)

Vi trænger bestandigt til at føres tilbage til udgangspunktet, hvor vi står ribbede for alt vort eget som hjælpeløse og fortabte syndere. Da kan vi virkelig blive andre til hjælp. Da kan vi lede andre ind og frem på den nådevej, som vi selv går på hver eneste dag. Og da kan vi også tale om Guds nåde som andet og mere end teori (...)

Ved evangeliet og Guds Ånd kan det umulige ske: En synder kan tro på det fuldbragte nådeværk (...) Det er evangeliet, der har denne iboende virkekraft i sig. Derfor er det vigtigt, at Guds nåde og den uforskyldte nåde ikke bliver et slutpunkt i vores prædiken og undervisning, som vi kun ofrer meget kort tid på (...) Åndens virke er uløseligt knyttet til Guds ord. Derfor er det afgørende, at tilgivelsens og nådens ord virkelig lyder. Der er forskel på, at et budskab nævnes, og at det i sandhed får røst (...)

Vi skal fastholde, at vi ikke skal synde. Vi skal med lige så stor kraft understrege, at når vi synder, har vi en talsmand hos Faderen, Jesus Kristus den retfærdige, og han er soning for vore synder. Han er ikke vores talsmand, når vi beder, som vi skal, når vi læser hans Ord, som vi skal, når vi vidner, som vi skal. Jesus er en talsmand for os hos Faderen, når vi synder. Det står han inde for ved at være et sonoffer for os (...)

Hvilken befrielse er det ikke at blive løst fra sig selv! Hvilken gave er det ikke at kunne lægge alt sit eget bag sig! Ja at være løst fra det. I ham har vi forløsning, syndernes forladelse. Hvor hæmmet og bundet, jeg end føler mig, så er jeg alligevel løst og fri i Jesus.

Vores store og afgørende kald er at gøre de mange unge lov-kristne til nåde-kristne (...)

Der er noget smittende og dragende over kristne, som ikke lovsynger, fordi det nu er det, man skal. Nej, de gør det, fordi deres synd er udslettet. Det anklagende skyldbrev med dets lovbestemmelser er naglet til korset. Der er ikke mere noget, der skiller mellem dem og Gud. Nåden dækker det hele."[19]

Agne Nordlander

Året før Hans Erik Nissens ovenfor citerede artikel blev udgivet, i 1991, holdt den svenske teolog Agne Nordlander en række forelæsninger på Dansk Bibel-Institut (DBI). Emnet var forkyndelsens udfordringer i samtiden. Agne Nordlander pegede på faren for, at forkyndelsen formes af og tilpasser sig tidsånden med en opløsning af lov og evangelium til følge.[20]

Blandt bibeltro lutherske kristne i Danmark blev Agne Nordlander i 1980'erne og 1990'erne kendt og værdsat som åndelig vejleder gennem fire bøger, der blev oversat til dansk: *Kristen i velfærdssamfundet*[21], *Korsets mysterium*[22], *Hellighed*[23] og *Bibelens syn på mennesket*.[24]

I sine forelæsninger på DBI nærmer Agne Nordlander sig spørgsmålet om den rette forkyndelse af lov og evangelium ved at tegne et rids over den åndelige udvikling i de sidste par hundrede år. I den førmoderne tid var det en given ting for mennesker i de tidligere kristne lande, at Bibelens Gud er skaber og herre. Dermed vidste mennesket sig ansvarligt og forpligtet både over for Gud og over for medmennesket. Så længe troen på Gud som skaber og herre er levende, er der et naturligt og klart udgangspunkt for at forkynde loven, og loven

vil afsløre tilhørerens synd både over for Gud og medmennesket.

Med den fremadskridende sekularisering er bevidstheden om Gud som skaber og herre imidlertid blevet radikalt svækket. Det mærkes ikke kun uden for kirken, men også i kirken. Når Gud forsvinder som den, jeg er forpligtet og står til ansvar over for, så forsvinder også bevidstheden om at være forpligtet over for medmennesket. ”Tilbage står jeg som centrum i universet (...) Tilværelsen, verden er til bare for mig.”

Denne tankegang og følelse er ifølge Agne Nordlander karakteristisk for det narcissistiske menneske og den narcissistiske kultur.[25]

Det narcissistiske menneskes indre normkompas er ødelagt. Derfor bliver samvittigheden ikke anfægtet. Anfægtelsen kræver, at man står til ansvar over for en autoritet, som man ved, at man må adlyde. ”På det urgamle spørgsmål ’Hvor er din broder Abel?’, svarer det narcissistiske menneske: ’Det ved jeg ikke, og det bekymrer jeg mig virkelig ikke om. Jeg bekymrer mig bare om mig selv.’”

Det narcissistiske menneske bærer på et indre tomrum og har et stadigt ønske om, at andre mennesker skal fylde dette tomrum med beundring og bekræftelse. ”Det narcissistiske menneske er helt afhængig af andres værdsættelse (...) Der udgår et råb: ’Kom og sig, at jeg er værdifuld! Kom og hold af mig! Kom og ros mig! Kom og bekræft mig!’” Samtidig er det narcissistiske menneske allergisk over for enhver form for anklage og kritik.

Hvis det narcissistiske menneske gør sig tanker om Gud, er det en selvfølge for dette menneske, at det har en umiddelbar adgang til Gud. Der er intet behov for en mellemmand eller en forsoner. Det er lige så selvfølgeligt for det narcissistiske menneske, at det kommer i Himlen.

Det narcissistiske menneske mener, at Gud er til for ham/hende, og derfor er det naturligt at forvente og kræve, at Gud skal se, anerkende og bekræfte det narcissistiske menneske.

Agne Nordlander fremhæver i denne sammenhæng en sang, som han kalder ”Den store narcissist-sang”. Det er Ingemar Olssons ”Du vet väl om, att du är värdefull” fra 1978. Nordlander fortæller, at den er blevet ”utroligt populær” i kristne kredse i Sverige, og han fortæller, at han blev ”rystet”, da han ved to andagter i træk hørte den blive foreslået. Nedenfor har jeg oversat sangen til dansk uden at tage hensyn til, om oversættelsen er sangbar:

Omkvæd:
Du ved vel, at du er værdifuld,
at du er vigtig her og nu,
at du er elsket for din egen skyld,
for ingen anden er som du.

Der er alt for mange, som vil tale om,
at du bør være sådan og sådan.
Gud Fader selv han accepterer dig uanset,
og det kan du regne med.

Du ved vel, at du er værdifuld ...

Du passer ind i selve skabelsen,
der er en opgave for netop dig,
men du er fri til at gøre med den, hvad du vil,
sige ja eller nej.

Du ved vel, at du er værdifuld ...

Det narcissistiske menneske er helt afhængig af andres værdsættelse (...) Der udgår et råb: ’Kom og sig, at jeg er værdifuld! Kom og hold af mig! Kom og ros mig! Kom og bekræft mig!

Sangen udtrykker ifølge Agne Nordlander netop det, som det narcissistiske menneske ønsker at høre – også i den kristne i forkyndelse: et budskab om, at jeg er værdifuld, og at alt er godt i forhold til Gud, uanset hvad jeg gør. Han fastslår, "at den kristne forkyndelse på en ubevidst måde har tilpasset sig disse forventninger fra mennesker i en narcissistisk kultur". Som forkynder mærker man, om ens ord får en positiv modtagelse eller afvises. Hvis man fungerer, som de fleste forkyndere gør, så tager man bestik af reaktionen og former i større eller mindre grad budskabet efter modtagernes ønsker.

Men hvordan bør vi rettelig forkynde ind i en narcissistisk tid og kultur? Nordlander understreger, at det er en central og uundværlig del af det kristne budskab, at ethvert menneske som skabt af Gud i hans billede virkelig er elsket, umisteligt, værdifuldt. Det har alle mennesker brug for og gavn af at høre. Men vi må ifølge Nordlander ikke blive ved det. Når vi eksempelvis har med unge mennesker at gøre, som kommer i en kristen sammenhæng og bekender troen på Gud, så er vi forpligtede til at forkynde Guds ord for dem i lov og evangelium. Her vil der være meget, som er anstødeligt for det narcissistiske menneske, men som det må høre for at komme til en frelsende tro på Jesus. Det anstødelige er ikke mindst lovens afsløring af og dom over menneskets synd.

Tre år efter Agne Nordlanders forelæsninger på DBI udgav Kristent Pædagogisk Forlag hans bog *Bibelens syn på mennesket*. Her går han i dybden med, hvad det er, loven siger om menneskets synd. Han understreger, at den lutherske lære om menneskets dybe og alvorlige synd altid har vakt anstød. Men denne lære er ifølge Nordlander en central og uopgivelig bibelsk sandhed.

På baggrund af en række bibelcitater fastslår han:

"Mennesket er kød, mørke, syndens slave, lovløst, rebelsk, fuldt af uretfærdighed, fjendtligt mod Gud, under Guds forbandelse, afskåret fra Gud, straffet af legemlig og åndelig død."[26]

"Synd er ikke kun en overtrædelse af Guds lov (...) Nej, synd er sammenstød, *konflikt med Gud*. Synd er ikke bare ulydighed, en afvigelse fra en norm, men synd er bevidst *fjendskab* mod Gud som person. Synd er menneskets modstand mod, kamp med, had mod, ja, krig mod Gud (...) Det er ikke først og fremmest, hvad mennesket *gør* og *ikke gør*, der er synd, men derimod, hvad mennesket *er*, og *ikke er*. Hovedproblemet er ikke handlingen, men den tilstand i menneskets personlighedscentrum, i hjertet, som foreligger. Det er menneskets personlighedscentrum, der er faldet, og dermed personligheden som totalitet."[27]

Agne Nordlander understreger, at det er vigtigt at skelne mellem mennesket på det horisontale plan i forhold til andre mennesker, hvor det virkelig kan gøre meget godt, og mennesket på det lodrette plan i forhold til Gud, hvor det er syndigt helt igennem. Når et

menneske igennem lovens ord møder den hellige Gud, sådan som han er, så afsløres synden i dens dybde og alvor, og da må mennesket bekende med Esajas: "Ve mig, det er ude med mig!" (Es 6,5).[28]

Det er et centralt anliggende for Agne Nordlander at understrege, at en sand bibelsk forkyndelse om synden ikke fratager mennesket dets værdighed og værdi. Det er lige modsat. Syndens dybe alvor og Guds vrede over synden er netop et udtryk for menneskets ansvar, betydning og værdi: "At mennesket fremstilles som en synder, indebærer altså, at det tages alvorligt af Gud. Dets højhed, dets gudbilledlighed, dets unikke ansvar fremhæves i syndsforkyndelsen. Mennesket nedvurderes ikke; tværtimod, det opvurderes. Mennesket bliver ikke undertrykt; tværtimod. Her begynder vejen til frihed."[29]

Agne Nordlander erkender imidlertid, at den sande bibelske syndsforkyndelse er mærkbart svækket hos samtidens forkyndere. Han peger på to mulige årsager hertil: en tilpasning til tidsånden og en svækket forankring i Guds ord:

"Man hører sjældnere og sjældnere om dette i forkyndelsen, og det ser ud til, at stadigt færre forkyndere har haft et møde med den Hellige, hvor sandheden om mennesket som totalt faldent er gået over fra at være en læresætning med bibelsk begrundelse til at være en dyrekøbt erfaring."[30]

I stedet for at forkynde bibelsk om skabelse, synd og nåde, glider samtidens forkyndere i retning af kun at tale om mennesket som herligt skabt og værdifuldt: "På denne måde sluger den første trosartikel den anden."[31]

Men det er stadig den kærlige og gode Guds vilje, at han vil frelse mennesker. Derfor kalder han forkynderne til at forkynde sandt bibelsk i lov og evangelium og på den måde medvirke til "det, der er Guds opus proprium, hans virkelige hjerteanliggende, at redde os fra vreden og fortabelsen til barnekår."[32] Intet er mere kærligt og godt at gøre i forhold til mennesker end det: "Er der nogen, som i dag står på menneskets side, så er det forkynderen af lov og evangelium!"[33]

Som nævnt blev Nordlanders bog om Bibelens syn på mennesket udgivet af Kristent Pædagogisk Forlag. Det er et forlag, som i særlig grad udgiver bøger med relevans for kristen undervisning og forkyndelse til børn og unge.

Å-festival og Event 2024

Der er gået mere end 30 år, siden Hans Erik Nissen og Agne Nordlander skrev det, som er gengivet ovenfor. Allerede dengang så de tegn på en opløsning af lov og evangelium i forkyndelsen og en tiltagende tilpasning til tidsånden, herunder den narcissistiske kultur. Hvor står vi dag? Hvad forkynder vi til vore unge i dag?

Til Å-festival og Event kommer der fortrinsvis unge fra de tre lutherske missionsforeninger. Event er således en fast del af programmet for en række efterskoler fra både ELM, LM og IM. Det var netop unge som disse, man havde i tanke med den ovenfor gengivne vejledning for sand og sund, bibeltro og luthersk forkyndelse. Hvad giver vi dem ved Å-festival og Event?

Jeg har valgt i det følgende ikke at nævne navne på de enkelte forkyndere. Det handler ikke om personer, men om sagen. Endvidere må det tages i betragtning, at de enkelte prædikanter taler ud fra tildelte emner. Det påvirker naturligt nok, hvad de betoner. Derfor mener jeg, at fokus særligt skal rettes mod de store linjer og gennemgående træk på tværs af prædikenerne. Der blev holdt 6 prædikener på Å-festival og 4 på Event. Jeg henviser til dem som Å1-Å6 og E1-E4.

Brudstykker af loven

I de ti prædikener på Å-festival og Event lyder der ikke et ord om alvoren ved at have Gud imod sig og at være under hans vrede og dom. Der kan tales om, at der er forskel på at være ikke-kristen og være kristen. Men det, som vægtlægges, er den større glæde og mening i livet som kristen, og – hos de midaldrende prædikanter – at livet som kristen er evigt. På intet tidspunkt advares der om den dybe og evige alvor ved at trodse Gud, få ham imod sig og komme under hans vrede, dom og straf.

Når dette ikke forkyndes, hænger det sammen med, at Gud ensidigt beskrives som en Gud, der er vild med os, vil os det godt og er der for os. Det hænger også sammen med, at synden stort set ikke omtales, og når det alligevel sker, er det uden alvor. Der lyder ikke et ord, som afslører det syndige menneske som strafskyldigt over for Gud – det, som er lovens mål (Rom 3,19). Der lyder ikke et ord om, at det var nødvendigt for Jesus at tage straffen for vore synder, og at straffen ellers havde ramt os. Der lyder ikke et ord, som kalder synderen til at bekende synden for Gud og modtage renselse i Jesu blod. Der lyder kort sagt ikke et ord til vækkelse og omvendelse.

Hvad der lyder, er brudstykker af loven. Det er brudstykker, som til tider efterlader et indtryk af, at prædikanten for sin egen del kan have en bibelsk lovforståelse. Men det udmønter sig aldrig i en klar og vækkende forkyndelse af loven. Det er særligt hos tre midaldrende prædikanter, man møder gode brudstykker af loven. Hvad der følger nedenfor er de bedste eksempler på lovforkyndelse under Å-festival og Event 2024.

På intet tidspunkt advares der om den dybe og evige alvor ved at trodse Gud, få ham imod sig og komme under hans vrede, dom og straf. Når dette ikke forkyndes, hænger det sammen med, at Gud ensidigt beskrives som en gud, der er vild med os, vil os det godt og er der for os.

Å4

Å4 er en gudstjenesteprædiken, hvor der tales om det kristne liv som en vandring, som vi er skabt til. Der tales om det, som om alle tilhørerne er kristne: "Du er skabt til at leve og bevæge dig videre. Og der må du vide, at du ikke går alene. Gud går med, Jesus går med, Helligånden er i dit hjerte og går med. Det er det, vi hørte i dagens tekst. Han har sendt sin Helligånd til dig, og han går ved din side."

Undervejs på vandringen har den kristne brug for vand. Vandet er et "billede på Jesus og frelsen, som han kommer med". Det vand kan vi møde og få i Bibelen, i bønnen, i det kristne fællesskab. Det er livsvigtigt. "Har du ikke fast adgang til det her vand, som Jesus vil give dig, så vil dit livs landskab en dag få ende – den dag, du dør. Og så går du fortabt. Og Gud ønsker på ingen måde, at du går den vej, som går væk fra ham. For vandet er dit."

Det er den eneste gang under Å-festival, hvor det forkyndes, at man kan ende i en ulykkelig situation efter døden. Jeg mener oprigtigt, at det er prisværdigt, at præsten tager ordet "fortabt" i sin mund. Men det synes forudsat,

at ingen af tilhørerne er fortabte her og nu. De kan ende som fortabte, hvis de fjerner sig fra og holder op med at modtage vandet.

Å6

Å6 er også en gudstjenesteprædiken, og her kommer der i bønnen efter prædikenen et vigtigt ord, som kun lyder denne ene gang i de ti prædikener under Å-festival og Event. Præsten beder: "Ære være Gud, vores far, der har skabt os i sit billede. Ære være Guds søn, der tog vores *straf*, så vi kan leve vores liv i frihed. Ære være Helligånden, ham, der gør Guds kærlighed levende og nærværende for os." Det er den eneste gang i de ti prædikener, at en forkynder nærmer sig at tale om Jesu stedfortrædende *straflidelse*, det, som er selve centrum i evangeliet.

Når præsten takker Jesus for, at han tog vores straf, tager jeg det som et udtryk for, at han selv glæder sig over og tror dette. Men han forkynder det ikke til glæde og tro for andre. Det gør ingen af de ti prædikanter. Med ordene "vores straf" sendes der et indirekte signal om, at hvis Jesus ikke var blevet straffet, så måtte vi straffes – af Gud. Men det siges og forkyndes ikke. Det forkyndes ikke i nogen af de ti prædikener.

E1

Den første prædiken på Event holdes af den ældste af prædikanterne. Han er midt i 50'erne. Han tager sit udgangspunkt i skabelsen og syndefaldet. Syndefaldet omtales på denne måde: "Det, der sker, det er jo, at mennesket fik nogle skøre idéer og blev sparket ud af paradisets have, og Gud sagde, at jeg har brug for at få kontakt til det, jeg har skabt, så det kan komme tilbage til det, som er meningen, nemlig at leve sammen med mig for evigt i det her paradis."

Det er værd at hæfte sig ved det positive:

For det første: Det evige liv nævnes. Det sker kun hos de midaldrende prædikanter – i tre af de ti prædikener. I de prædikener, der holdes af prædikanter under 40 år, nævnes det evige liv aldrig. Her er perspektivet begrænset til menneskelivet her på jorden.

For det andet: I citatet knyttes livets mening sammen med det at genforenes med Gud og nå paradis. Det er glædeligt. Hos to yngre prædikanter defineres livets mening henholdsvis som det at bidrage til verdens videreudvikling (Å2) og at skabe fede ting og en god verden sammen med Gud: "Gud ønsker, at vi og han skal blive ved med at skabe noget, som er vildere og sejere og federe og flottere. Og det er faktisk det, jeg tænker, er meningen med det kristne liv, med livet som menneske på den her jord: at skabe smukke ting sammen med Gud. Det tror jeg, vi er kaldet til. Det tror jeg, vi er blevet bedt om af Gud. Jeg tror, du er designet til at gøre en forskel i den her verden for nogen" (Å5). Når perspektivet er begrænset til menneskelivet her på jorden, må meningen med livet også være det. I den sammenhæng må man glæde sig over en prædikant, som definerer livets mening som det at genforenes med Gud og nå paradis.

For det tredje: Syndefaldet omtales som baggrunden for, at vi er blevet skilt fra Gud. Men syndefaldet og dets konsekvenser omtales på en måde, som er blottet for alvor: "Mennesket fik nogle skøre idéer og blev sparket ud af paradisets have." Hvis Bibelens ord om syndefaldet skal tjene til, at vi forstår alvoren af vores synd, erkender og angrer synden og kommer i nød for at blive frelst, så er der ingen hjælp at hente her.

Det er imidlertid på denne baggrund, man møder noget af det bedste i de ti prædikener, ved at Johannesevangeliet 3,16-17 citeres: "Således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. For Gud sendte ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden skal frelses ved ham."

Før citatet siger prædikanten, at de her vers ”betyder meget for mig”. Efter citatet kommer disse ord: ”Det gjorde Jesus for mig. Det gjorde han, fordi han elsker mig. Fordi han magtede det, som jeg ikke magtede. Og den kærlighed, som Jesus viste os der, den er jo bare helt fantastisk (...) Der er en, der har elsket dig så højt, at han faktisk er død.”

Det er glædeligt, at en prædikant vil citere disse helt centrale vers, og at han ledsager dem med et personligt vidnesbyrd om, at de er vigtige for ham. Når jeg hører denne prædiken, glæder jeg mig over, at det er disse vers, han nævner, og at han har modet til at citere dem. Men de gode vers bliver ulykkeligvis ikke udgangspunkt for nogen egentlig forkyndelse af hverken lov eller evangelium. Hvad vil det sige, at Gud ”gav sin enbårne søn”, hvorfor var det nødvendigt, hvordan hænger det sammen med fortabelsen, hvad er fortabelsen, og hvorfor er der overhovedet en fortabelse? Når loven ikke forkyndes klart, er det umuligt at forkynde evangeliet klart. Når alvoren er taget ud af syndefaldet og af synden, så er alvoren og kraften også taget ud af evangeliet.

Senere i denne prædiken taler prædikanten om Guds udholdenhed og overbærenhed med Israel under ørkenvandringen: ”Gud elskede dem og løftede dem. Selvom de igen og igen kvajede sig, så var han der.” Igen tages alvoren ud af synden, og Guds rystende domshandlinger over for de trodsige israelitter forties helt. Straks efter kommer prædikanten ind på profeten Jonas: ”Der var en by, der hed Nineve, hvor der boede en hel flok glatnakker, som ikke lavede andet end at stjæle og skælde ud og røve og alt muligt lort. Og Gud var så træt af dem. Han havde brug for nogen, som ville komme og fortælle dem om, at det her det duer ikke. I er nødt til at rydde op i jeres liv. I er nødt til at få styr på det. Og Gud sagde til Jonas: ’Gå til Nineve. Du skal ud og fortælle dem, at dommen er nær. At jeg vil straffe jer. Jeg vil jævne byen med jorden. Jeg kan ikke holde ud at se på den måde, I lever på.”

Det, vi møder her, er den klareste forkyndelse i de ti prædikener af Gud som en dømmende og straffende Gud. Men det sker igen på en måde, hvor al alvor er taget ud af synden. Følgen bliver, at Guds dom og straf fremstår som en guddommelig overreaktion, som det er svært at tage alvorlig. Der er trods alt kun tale om noget, som Nineves indbyggere må ”rydde op i” og ”få styr på”. Dermed er det også indirekte angivet, hvad der er vejen frem for indbyggerne: De må holde op med at synde. En opløsning af loven medfører en opløsning af evangeliet.

Når loven ikke forkyndes klart, er det umuligt at forkynde evangeliet klart. Når alvoren er taget ud af syndefaldet og af synden, så er alvoren og kraften også taget ud af evangeliet.

Å3

At løsningen på syndens problem er at holde op, synes at være budskabet i den tredje prædiken på Å-festival. Prædikenen handler om at finde hvile og fred, men hvilen og freden kan hindres af dårlige ting i vores liv: ”Jesus vil give dig en fred, som overgår al forstand. Måske er der nogle ting, som gør, at du ikke kan finde den fred. Det skal vi gøre noget ved. For det er vidunderligt – Jesus siger også: ’Kom til mig alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile.’ ’Kom til mig’. Måske har du svært ved at gøre det. Fordi du ved, at når du kommer til Jesus, så vil han pege på især én ting og sige: ’Skal vi ikke få gjort noget ved det der.’ Det er du ikke klar til at opgive endnu.

Du ved, der er noget, som ikke er, som det burde være. Det ved vi jo godt. Måske er der noget, som du godt ved, at du skal gøre op med og lave om på. Og så kan det jo være svært at komme til ham. For så sætter han fingeren på det ømme sted. Jeg vil bare sige: Tag det med hen til Jesus! Vend dig fra det! Du tror, du ikke kan undvære det. Men Jesus vil aldrig tage noget fra dig, som er godt for dig."

Det er prisværdigt, at en prædikant taler om uopgjort synd. Man skal ikke have meget erfaring som sjælesørger blandt unge for at vide, at rigtig mange kæmper med og er anfægtede over synd i deres liv. Og så er der måske endnu flere, som ikke kæmper, men som uanfægtet lever i synd. Det, som er citeret ovenfor, er det tætteste nogen prædikant kommer på at hjælpe disse unge. Men hjælpen udebliver. Der sættes ikke ord på nogen synd, syndens alvor i forhold til Gud nævnes ikke med et ord, og loven forkyndes ikke til vækkelse for den uanfægtede. Der tales til dem, som oplever med sig selv, at de ikke kan finde hvile og fred, "fordi der er noget, som ikke er, som det burde være". Løsningen er at tage det med hen til Jesus og så få gjort noget ved det, gøre op med det, lave om på det, vende sig fra det. Kort sagt: holde op. Det er hjerteskærende at lytte til, når man ved, hvor dødsensalvorlig situationen er for de unge, der lever i synd, hvor anfægtede enkelte unge kan være over deres synd, hvor fast de kan sidde i synden, og hvor vidunderligt et evangelium vi har at give dem:

"Hvis vi bekender vore synder, er han trofast og retfærdig, så han tilgiver os vore synder og renser os fra al uretfærdighed" (1 Joh 1,9).

"Jesu, hans søns, blod renser for al synd" (v.7).

"I ham har vi forløsning ved hans blod, tilgivelse for vore synder ved Guds rige nåde" (Ef 1,7).

Men ikke én prædikant på Å-festival eller Event forkynder dette evangelium. Ikke én kalder de unge til at bekende deres synd for Gud og modtage nåde, tilgivelse og renselse i Jesu blod. Ikke én af dem rækker de unge evangeliet om syndernes forladelse i Jesus. I ti prædikener forkyndes syndernes forladelse aldrig til hjælp, trøst og frelse for syndere. Det tætteste, nogen kommer på det, er formaningen til – at holde op.

Den samme prædiken, Å3, er den eneste, der omtaler Guds bud. Den understreger, at buddene er givet, fordi Gud har omsorg for os og vil os noget godt: "Sådan er det faktisk med alle Guds bud. Det er, fordi han vil os noget godt. Det er, fordi han elsker os." Han tager et enkelt bud som eksempel og fastslår: "Det er da et godt bud at prøve at leve efter." Isoleret set er det en sand og vigtig pointe, at Guds bud er givet i kærlighed, og at de fremmer det gode i livet. Men Guds bud er andet og mere end anbefalinger og forslag til et godt liv. Det er Guds urokkelige befalinger, som vi skal holde, uanset om vi kan se det gode i dem eller ej. Vi skal ikke bare prøve at holde Guds bud. Vi skal holde dem helt, hver dag, i tanke, ord, handling og følelser, af hjertet, med glæde, fuldkomment. Og svigter vi i det mindste, så står vi forbandede og strafskyldige over for den hellige Gud: "For der står skrevet: 'Forbandet være enhver, som ikke bliver ved alt det, som står skrevet i lovbogen, og følger det" (Gal 3,10). Denne virkelighed og denne alvor møder de unge ikke så meget som en gnist af i de ti prædikener. Den lov, der gør synden ubærlig og uovervindelig, anklagende og fordømmende, og som ikke efterlader synderen med noget andet håb end nåden i Jesus, den lov forkyndes ikke.

Synd

Det er ikke tilfældigt, at ordet "synd" ikke indgår i nogen af de ovenfor anførte citater. Ordet anvendes kun af to prædikanter, som hver bruger det én gang. I begge tilfælde omtales "synd" som noget, der er kommet ind i verden, og som

ødelægger noget for mennesket. Synden omtales ikke som personlig synd, der gør mennesket skyldigt over for Gud, men snarere som en ulykke, der er kommet over mennesket:

”Det har så mange konsekvenser det her synd, som vi taler om (…) Det har ødelagt, det har gjort, at vi ikke tror, vi har værdi” (Å2).

”Du er ikke kun skabt til at eksistere, men du er skabt til at leve – for altid. Og Gud har faktisk gjort det vildeste, for at det her kan ske. For efter at synd og død er kommet ind i vores verden, som er så smuk, der har Gud fra starten af besluttet, at det skulle han tage hånd om” (Å4).

En ret forkyndelse om synden afhænger ikke af, at vi bruger ordet ”synd”. Det afgørende er, at vi taler sandt om synden. I de ti prædikener hører vi aldrig, at vores selviskhed, onde begær og ulydighed mod Gud, vækker hans vrede og gør os strafskyldige over for ham. Der kan tales om, at vi fejler (E2), at vi bailer, dvs. svigter (E2), at vi har meget dårligt i os (E3), at vi kan være egoister (Å2), at der er noget i vores liv, som er galt (Å5, E3), og at designet er gået i stykker (Å5). Men på intet tidspunkt hører vi, at den hellige Gud reagerer med vrede på vores synd. Vi hører faktisk det præcis modsatte – at han ikke gør det. Det skal vi se nærmere på i afsnittet: Nye glade budskaber. Her bliver det selve evangeliet, at Gud ikke tager synden alvorligt.

De mest alvorlige ord om synden kommer i prædikenen ved den afsluttende gudstjeneste på Å-festival, Å6. Det er den næstældste prædikant, som taler. Præsten tager udgangspunkt i Ef 2,1-10. I tilknytning hertil lyder det: ”Vi er mennesker, skabt til noget større (…) Det er også det, Paulus siger, når han siger, at vores kødelige og egoistiske begær kan styre os som en åndelig kraft, der fører til ulydighed eller til oprør mod det at være skabt til noget større. Nogle gange kan vi endda bare følge med og gøre som de fleste andre og samtidig forråde den evige side af vores væsen. Som kristne har vi fået Guds Ånd blæst ind i os, og han vil give os mod til at gå mod strømmen og til at gå foran og til at kaste os ud i livet, fordi vi tror på, at vi bliver reddet. Af nåde er I frelst! Vi bliver grebet, når vi kaster os ud i livet med en tro på at være skabt til noget større.”

Her bruges stærke ord: ”vores kødelige og egoistiske begær”, ”ulydighed”, ”oprør”. Men der er ikke tale om ulydighed og oprør mod den hellige Gud. Der er tale om ulydighed og oprør mod vores egen identitet – at vi er skabt til noget større. Vi er skabt til at være evige væsener, der kan kaste os ud i livet i tro på, at vi bliver reddet og grebet. Som det fremstilles, er det dette, der er indholdet i og meningen med at være frelst af nåde.

En opløsning af loven fører til en opløsning af evangeliet.

Brudstykker af evangeliet

I afsnittet ovenfor har jeg allerede skrevet en del om evangelieforkyndelsen på Å-festival og Event. Lov og evangelium hænger sammen. En omformning af loven fører til en omformning af evangeliet. Derfor er det umuligt at gengive og vurdere forkyndelsen af det første uden at inddrage det andet. Men der må siges mere om evangelieforkyndelsen på Å-festival og Event end det, som er sagt ovenfor. Som jeg ovenfor bestræbte mig på at nævne alle de bedste elementer af lovforkyndelsen, vil jeg nedenfor bestræbe mig på at nævne alle de bedste elementer af evangelieforkyndelsen.

I nogle af de ti prædikener forekommer formuleringer, som for mig at se peger i retning af, at prædikanten har evangeliet i tanke, selvom det ikke udmønter sig i en klar forkyndelse af evangeliet.

I den tredje prædiken på Å-festival, Å3, forkyndes det, at Gud vil give os hvile og fred. Der siges meget om, at vi må finde hvile i, hvad vi er, og ikke i, hvad vi gør. Og når det drejer sig om, hvad vi gør, så vil Gud – lyder det – at vi som kristne skal se og finde hvile i, at det er godt nok. Vores gerning sammenlignes derefter med Guds gerning ved skabelsen, og så lyder det: ”På grund af Jesus kan jeg sige om min egen indsats, som Gud sagde om sin. Hvad var det Gud sagde? Han sagde, det er godt! Det er uovertruffent! (...) Sådan kan jeg sige om mit eget liv. Det er godt. Det er godt på grund af Jesus. Den eneste, jeg skal bevise mig over for, han har allerede sagt: Det der er mit barn, som jeg har velbehag i. Jeg behøver ikke at bevise mig selv.”

”På grund af Jesus.” To gange kommer disse fire ord. Jeg har svært ved at forstå dem som andet end en henvisning til Jesu stedfortrædende retfærdighed, som vi får tilregnet ved tro, så Gud ser os som retfærdige i Jesus. Når jeg forstår det sådan, er det, fordi jeg kender dette evangelium og har fundet min trøst og fred i det. Det er en henvisning, som troende kan forstå. Men når det bliver ved en henvisning, og når det ikke forkyndes, så er det svært at tro, at det kan blive til hjælp for vantro, åndeligt uafklarede og anfægtede. Troen skabes og lever ved de klare ord.

Henvisningen bliver ikke mere klar af den sætning, som følger efter som konklusion på denne del af prædikenen: ”At være kristen er ikke at bevise sig, men at finde hvile i det fællesskab, som vi er skabt til at være i. At finde ind i det er at finde ind i den ægte hvile.” Konklusionen synes at pege i retning af første trosartikel om skabelsen som det sted, hvor vi skal finde vores hvile. Andre dele af prædikenen peger i samme retning – at vi mangler hvile, fordi vi ikke hviler i det, vi er skabt til at være: ”Vi kan ikke finde hvile, dybest set fordi vi ikke hviler ordentligt i, hvem vi er. At vi bare er værdifulde.”

To prædikanter giver mere end glimt og påtager sig at tegne nogle hovedlinjer i frelseshistorien. Mest grundigt sker det hos den ældste af de ti prædikanter i den første prædiken på Event.

E1

I E1 hører vi som nævnt ovenfor, at de første mennesker fik nogle skøre idéer og blev sparket ud af paradis. Men Gud ville gerne genoprette forbindelsen til menneskene, så de kunne leve sammen med ham for evigt i paradis: ”Den plan løste han med Jesus. Han lod Jesus komme på jorden. Han lod ham leve et helt liv som sandt menneske, og det, der er så fascinerende ved det, er, at Jesus faktisk klarede at leve et helt liv uden at gøre noget forkert.”

Prædikanten fortæller så om, hvordan han ikke selv klarer det her. Han kan blive irriteret over at få den forkerte mad serveret på sin arbejdsplads, og så kører han for hurtigt i sin bil, og han har tilmed fået installeret en alarm i bilen, så han bliver advaret mod fotofælder: "Men det er jo forkert. Jeg burde jo holde landets love (...) Det er jo forkert. Det er jo ikke det, jeg skal. Derfor så magter jeg ikke at opfylde det, der skal til for at kunne stå ved siden af Gud, for han er hellig og ren. Han tåler ikke det synd. Jeg har brug for en, som magter det for mig."

Dette er den eneste prædiken, hvor det nævnes, at Gud er hellig, og dette er det tætteste, vi kommer på at høre om Guds helligheds reaktion på synden: "Han tåler ikke det synd." Hvad der ligger i den formulering, får vi imidlertid ikke at vide. Det uddybes ikke. Men inden prædikanten når til denne formulering, har han selv i betydelig grad taget alvoren ud af synden. Han omtaler syndefaldet som menneskenes skøre idéer, og så bringer han eksempler på synd fra sit eget liv, som serveres med henblik på at vække latter, og som han tydeligt nok ikke selv tager alvorligt. På den baggrund kan man ikke fortænke tilhørerne i at antage, at Guds reaktion på synden næppe er særlig alvorlig.

Det er så på denne baggrund, at prædikanten – som nævnt ovenfor – citerer Joh 3,16-17, og når frem til at sige: "Der er en, der har elsket dig så højt, at han faktisk er død." Jeg har ikke grund til at tro andet end, at prædikanten selv tror på og glæder sig over, at Jesus døde for at sone vores synder, at han modtog vore synders straf under den hellige Guds dom. Men han siger ikke et ord om dette. Og i konteksten er det forståeligt, at han ikke gør det, for han har ikke sagt noget som helst om, at vore synder vækker Guds vrede og fortjener os Guds straf. Ingen af de ti prædikanter siger et ord om dette. Når dette ikke er med i billedet, bliver det et meningsløst udsagn, at der er en, der har elsket os så højt, at han er død. Hvem af os kunne ønske, at en anden gør en ende på sit liv for at vise os sin kærlighed? Når syndens alvor og straf ikke forkyndes, så bliver budskabet om Jesu død af kærlighed til os både meningsløst og kraftesløst.

Den meningsløse død

Tidligere i denne artikel har jeg omtalt Carl Fredrik Wisløff. Han brugte engang denne illustration: Forestil dig to gode venner, som går langs stranden. De taler om, hvor glade de er for deres venskab og for hinanden. Pludselig siger den ene: "Se, hvor højt jeg elsker dig," hvorefter han løber han ud i vandet og drukner sig.

Så meningsløst er budskabet om, at Jesus døde for at vise os sin kærlighed. Meningsfuldt bliver det kun, hvis det forenes med og får lys fra lovens ord om, at vi i os selv er strafskyldige over for Gud. Så kan det forkyndes, at Jesus viser sin kærlighed til os, ved at han bar vor synd og tog den straf, som vi havde fortjent. Dét er evangeliet.

Tre af de yngre prædikanter nævner Jesu komme til verden og hans død på korset som et tegn på hans kærlighed til os:

"Jesus siger: 'Ingen elsker mere end den, der sætter livet til for sine venner, og I er mine venner'. Altså, Jesus han er bare en hammergod ven" (E2).

"Fordi du var det værd, fordi du var det værd, så lagde han alt fra sig, han tog sin almægtighed og lagde den ned, sin evighed og lagde den fra sig, sin storhed og lagde den fra sig, og så blev han barn, blev født ind i en støvet verden for til sidst at skulle ende her (prædikanten strækker sine arme ud i korsform) – for at elske dig for evigt" (E3).

"Det er simpelthen det vildeste billede på, at hvis Gud han var ligeglad med dig, så havde han ikke gjort det her, det lover jeg dig. Så, for

sådan lige at få det fortalt: Han er ikke ligeglad med dig. For han ofrede sin eneste søn for dig" (E4).

Hvis Jesu død kun er et tegn på, at han elsker os, så har hans død ikke ændret noget i vores forhold til Gud. Så er Jesu liv og død reduceret til et billede eller en illustrativ historie på linje med en lignelse. De to sidst citerede prædikanter omtaler netop Jesu liv og død som en historie på linje med en lignelse, henholdsvis lignelsen om den fortabte søn og lignelsen om det bortkomne får:

"For historien går jo sådan, at fordi du var det værd, fordi du var det værd, så lagde han alt fra sig (...) Men historien går også sådan, at den her unge mand han vælger at rende tilbage til sin far" (E3).

"Så kan man læse den her historie om, at han ofrer sin søn, eller den med fårene" (E4).

Hvis Jesu liv og død bare er en illustration af hans kærlighed, så er det ikke underligt, at man kan ende med at omtale det hele som en historie på linje med lignelserne. Men i modsætning til lignelserne er det en meningsløs historie. Jesu død er meningsløs, hvis vi fortier den mørke baggrund for Jesu død: syndens alvor og Guds vrede. Fortier vi syndens alvor, kan vi ikke forkynde evangeliets trøst. Dermed fratager vi Jesus æren for hans sonoffer, og vi fratager synderen det eneste ord, der kan føre ham til tro på Jesus. Mere alvorligt bliver det ikke.

Å4

Den anden prædikant, som tegner nogle hovedlinjer i frelseshistorien, hører også til de midaldrende. I Å4 er temaet og budskabet, at vi er skabt til at leve: "Du er skabt til at leve – for altid." Prædikanten nævner, at synd og død er kommet ind i verden, uden at han går nærmere ind på, hvordan det skete, og hvad menneskets rolle var i det. Men det gode budskab er, at Gud allerede har taget hånd om problemet:

"Den sejr den har han allerede vundet, da han blev menneske i Jesus, døde på korset for os og opstod på den tredje dag. Døden har han faktisk allerede besejret, og det har vi fejret her i påsken. Vi skal egentlig bare gå ham i møde. Se hen på Jesus, der hvor Helligånden i dit liv peger."

Det er godt, at en prædikant gerne vil forkynde om Jesu død for os. Men godt for tilhørerne bliver det kun, hvis han forkynder det bibelske evangelium om Jesu død for os. Når der ikke siges et ord om, at Jesus bar vores synd og tog den straf, som vi havde fortjent, så mangler det centrale i evangeliet. Tilbage står et tåget budskab om, at Jesus på en eller anden måde ved sin død for os overvandt døden. Men hvis det ikke har noget at gøre med vores synd, så kan det heller ikke trøste en anfægtet synder og give en sådan synder vished om fred med den hellige Gud. Det kan kun evangeliet om, at Jesus bar vores synder, blev givet hen for vore synder, sonede vores synder og opstod til retfærdighed for os (Joh 1,29; Rom 4,25; 1 Joh 1,7).

Det evangelium lyder på intet tidspunkt under Å-festival og Event.

Nye glædelige budskaber

På intet tidspunkt forkyndes det på Å-festival og Event, at vores synd vækker Guds vrede og nedkalder Guds straf over os. På intet tidspunkt forkyndes det, at Jesus har båret og sonet vores synder og derved givet os fred med Gud. Når hverken loven eller evangeliet lyder klart, så har Helligånden ikke noget at arbejde med, når han vil virke anger over synden og tro på Jesus. Og når der ikke skabes tro og glæde i hjerterne over det sande evangelium, så vil det religiøse menneske søge efter andre budskaber, som kan give glæde.

Det mest ulykkelige ved forkyndelsen på Å-festival og Event er ifølge min vurdering, at der netop lyder andre glædelige budskaber, som træder i stedet for og derved fører væk fra det sande og frelsende evangelium.

Når hverken loven eller evangeliet lyder klart, så har Helligånden ikke noget at arbejde med, når han vil virke anger over synden og tro på Jesus. Og når der ikke skabes tro og glæde i hjerterne over det sande evangelium, så vil det religiøse menneske søge efter andre budskaber, som kan give glæde.

Jeg har umiddelbart ovenfor gengivet nogle hovedpunkter i to prædikener, hvor to midaldrende prædikanter søgte at tegne nogle hovedlinjer i frelseshistorien. Efter den sidstnævnte prædiken tog en yngre prædikant over – i den efterfølgende prædiken. Når man hører de to prædikener efter hinanden, er det nærliggende at tænke, at den yngre prædikant replicerer på og til en vis grad lægger afstand til den ældres forkyndelse. Det sker ved, at han ironiserer over en traditionel forkyndelse af evangeliet og giver sit eget bud på, hvad evangeliet egentlig går ud på. Nedenfor har jeg valgt at gengive et længere uddrag af den pågældende prædiken, Å5.

Gud vil gerne hænge ud med dig

"Jeg tror, at jeg tit har siddet til et møde, som ligner det her på en eller anden måde, og så har talen handlet om følgende: Der er noget, der er gået i stykker. Dit liv er syltet i gustenhed. Der er ting, som er mørke i dit liv. Der er ting, som ikke fungerer, som det skal. Og min respons på det, eller talerens respons på det – det er jo mig i dag, kan man sige – vil jo så typisk være: Men nu skal I høre, hvem der faktisk har fikset det. Det har Jesus nemlig. Fordi det... For nogle år siden, 2000 for efterhånden at være rimelig præcis, så valgte han at leve et helt liv på den her jord. Han var nemlig Gud selv. Og så levede han her på jorden, så døde han, og så opstod han igen. Og fordi han har gjort det, så er du tilgivet, og du kan få evigt liv, og alt er godt – happy kumbaya – eller sådan noget i den stil, ik? Og det er jo bare virkelig rigtigt det her, jeg lige har sagt, og samtidig er det også noget, jeg har strugglet en lille smule med, fordi jeg har haft sådan en følelse af: Mangler der ikke et eller andet her? Og jo, det tror jeg, der gør. Det tror jeg, der gør.

Noget af det vigtigste, jeg skal sige i aften, det er, at Jesus han kommer for at tilgive dig, men ikke for at tilgive dig *kun*. Han kommer for at genoprette fællesskab med dig og med mig. Det er det, det handler om. Jesus er ikke en, der bare ønsker at sætte dig fri. Han ønsker at hænge *ud* med dig. Jesus er ikke en, der bare vil

give dig frelse. Jesus er en, som gerne vil spise toast i din campingvogn med fødderne i en kold balje vand. Og det er *præcis* det, evangeliet er. Evangeliet er ikke – er ikke *kun* – at du skal tilgives. Men evangeliet er, at du skal have lov at komme tilbage til haven, tilbage til fællesskabet med Gud. Og så skal du have lov at gå en tur med ham og snakke med ham og nyde at være sammen med ham, og jeg forestiller mig, at han er bombegrineren. *Det* er evangeliet, og det er det, der er vigtigt!"

På dette tidspunkt afbrydes prædikenen af højlydt klappen og piften.

Hvad skal Gud og jeg foretage os, når vi har fællesskab med hinanden? Det bruger prædikanten en del tid på at reflektere over.

"Jamen Gud, skal vi spille Partners?"

Herefter følger nogle afsnit, hvis ordlyd jeg udelader. Først gør prædikanten sig morsom over antallet af personer i Gud i forhold til antallet af spillere i spillet – med højlydt klappen og piften som respons. Så følger nye forslag til spil: Spike og Gris. Derefter overvejer prædikanten i jokende form, om Gud mere er til at snakke, og hvad man så kan snakke med Gud om. Han afslutter med spørgsmålet: "Hvad gør man med en Gud, som er til stede?"

Han giver selv svaret i det, som følger, hvor han når frem til og understreger, at Gud har skabt os til at "skabe fede ting, til at gøre fede ting ind i den her verden" – sammen med Gud.

Dette fællesskab er en glæde for Gud: "Gud elsker at gå hver eneste dag sammen med dig. Han elsker at være sammen med dig. Han elsker dig ikke bare. Han kan faktisk også godt li' dig. Han er pjattet med dig. Han er tosset med dig. Det er så fedt for Gud at hænge ud med dig, fordi han elsker dig."

Hvad skal vi så bruge dette glade budskab til? Det spørgsmål rejser og besvarer prædikanten selv: "Hvad gør man så, når man finder ud af, at Gud godt kan li' at hænge ud med én? Og man finder ud af, at jeg har fællesskab med ham, og alt er fedt og sådan noget? Jo, ved du, hvad du kan gøre? Du går ud, og så begynder du at danne fællesskab med andre mennesker. Hvis Jesus gider hænge ud med alle, så hæng også ud med alle. Det værste, vi kan gøre, eller noget af det mest ukristne, vi kan gøre, er at tappe ind i den cancel culture, som vi oplever lige i øjeblikket i verden. Jesus er det modsatte af cancel culture, og det skal vi også være."

I lyset af alt det, jeg har skrevet ovenfor om lov og evangelium, synes jeg, at det citerede langt på vej taler for sig selv. Evangeliet fornægtes ikke, men der ironiseres over det. Der tales om tilgivelse. Det er den eneste gang, der tales om tilgivelse i de ti prædikener. Men ulykkeligvis tales der ikke om tilgivelse for at forkynde trøst til syndere. Der tales om tilgivelse for at problematisere, at det skulle være selve kernen i evangeliet. Derfor har jeg heller ikke ovenfor nævnt denne passage som et eksempel på evangelieforkyndelse. Vægten lægges på et andet glædeligt budskab, som er helt løsrevet fra det bibelske billede af Gud og vores forhold til ham. Det er imidlertid et glædeligt budskab, der modtages med jubel og begejstring af de unge tilhørere. Ingen anden prædiken fra Å-festival 2024 har så mange aflytninger på nettet som denne.

Det glædelige budskab om, at Gud og Jesus gerne vil hænge ud med os, møder vi også på Event, E2: "Jesus er et rigtigt wonderkid (…) Jeg tror, han er sådan lidt, han er jo Gud, og det gør, at han er perfekt, og det kan godt nogle gange være lidt anstrengende at være sammen med nogen, som er nogle wonderkids. Men jeg tror faktisk, at Jesus har været totalt fed at hænge ud med (…) Jesus er ikke perfekt på den anstrengende måde. Han er perfekt på den måde, hvor man bare føler sig: 'Ahhh… Jeg kan bare få lov at dele ud af det, der er allersværest, det allerinderste i mit liv."

Det sidste er sandt og godt. Men det allersværeste og allerinderste i vores liv er synden.

Hvad siger Jesus til den? Det glædelige budskab er – ifølge denne prædiken – at Jesus siger: Jeg vil dig stadig!

Evangeliet fornægtes ikke, men der ironiseres over det. Der tales om tilgivelse. Men ulykkeligvis tales der ikke om tilgivelse for at forkynde trøst til syndere. Der tales om tilgivelse for at problematisere, at det skulle være selve kernen i evangeliet.

Jesus vil dig stadig

Den anden prædiken på Event, E2, handler om apostlen Peter. Overskriften er "POV: Du har bailet". Den angiver, at fokus er på Peters svigt og fornægtelse skærtorsdag aften. Igennem prædikenen tales der meget om, hvordan vi kan svigte som mennesker og som kristne. Prædikanten er meget ærlig:

"Jeg har været kristen i mange år, og alligevel synes jeg, det kan være svært at være sådan on fire og gå all in (...) Jeg har haft mange gode intentioner i at ville mange gode ting i mit liv, gode intentioner i at ville tro på Gud, og Gud han måtte bare fylde det *hele*. Jeg løftede mine arme til lovsang, sådan: Yes, Gud, jeg *vil* det her! Jeg virkelig *vil* det her. Og når det så kommer til stykket, så har jeg faktisk nogle gange virkelig haft svært ved at lade Gud fylde i mit liv (...) Jeg spørger mig selv, når jeg ser på mine svigt både over for andre venner og andre mennesker i mit liv, men også over for Gud, kan jeg så faktisk tillade mig at kalde mig kristen? (...) Jeg har bailet gange 100 det, Peter han gør. Kan jeg kalde mig selv for en kristen, ægte? Nej, jeg tror faktisk ikke, jeg kan levere det."

Prædikanten går så over til at se på, hvad Peter gjorde efter sit svigt, og når frem til Jesu møde med Peter ved bredden af Genesaret Sø. Her betoner prædikanten, at Jesus ikke på nogen måde går i rette med Peter, anklager ham eller dømmer ham. I stedet heler Jesus hans brudte historie. Jesus rækker hånden ud til ham "lige dér midt i hans allerdybeste svigt, lige dér midt i hans skam, lige midt i hans ensomhed (...) Jesus kendte Peters fejl og svigt, og han kender også vores. Jesus ser ærligt og kærligt på Peter. Men han lader ikke de fejl definere ham. Jeg må indrømme, at jeg kan godt kigge på mig selv og så lade mine egne fejl og utilstrækkeligheder definere, hvem jeg er (...) Måske er jeg faktisk ikke en særlig god ven over for mine venner. Måske er jeg ikke en særlig god ven over for Jesus. Jesus viser her på søbredden, at det ikke er det, det kommer an på. At det ikke kommer an på, hvad vi kan levere i vores venskab med Jesus. Vi kan baile nok så meget, vores liv kan være fuldstændig ude og skide. Det kan bare sejle det hele. Og Jesus han ønsker stadig gang på gang at møde os lige der midt i det kaos. Og han ser os med hele pakken. Han ser det hele, også det, vi helst ikke vil vise frem. Og han kigger på det med åbne øjne, og så siger han: *Jeg vil dig stadig!*"

Det er det glædelige budskab. At Jesus vil os med alle vore svigt. At han ser på synden, men han lader den ikke definere os. Han dømmer os ikke for synden. Han accepterer os og vil os, som vi er. I en prædiken, der fra ende til anden handler om at svigte, fejle, falde – synde – lyder der ikke ét ord om tilgivelse, nåde, syndernes forladelse, renselse i Jesu blod. Men det er heller ikke nødvendigt, hvis Jesus ikke lader vore svigt og fald definere os; hvis vores synd ikke betyder noget for ham; hvis hans reaktion på vore fald og fejl er dette ene: Jeg vil dig stadig!

Jesus vil os, og på den baggrund lyder hans spørgsmål til os: Vil du mig? Det er sådan, prædikanten udlægger Jesu spørgsmål til Peter

ved søbredden. Elsker du mig? Vil du mig? Det er en invitation til Peter om at træde ind i et liv med Jesus og en opgave for ham, præcis som Peter er. Jesus er en hammergod ven for Peter. Det har han vist ved at dø for ham. Nu inviterer Jesus ham ind i et nyt liv med en ny opgave. Jesus vil Peter med alt, hvad han rummer og med alle svigt og fald. Det er det glædelige budskab til alle, der ikke kan finde ud af at være kristne.

Prædikanten fortæller så om, hvordan hun i efterskolealderen kæmpede med ikke at kunne finde ud af at være kristen og gik i samtalerum på Event:

”Jeg gik på en efterskole, en kristen efterskole, hvor der var andagter og bøn, og folk talte også om tro, og det fyldte på en eller anden måde meget på efterskolen. Og jeg kan huske, at jeg gik ind i samtalerummet, og så sagde jeg: ’Hey, jeg tror lige, jeg har brug for bare at være ærlig over for nogen. Jeg synes, jeg siger alle de rigtige ting. Jeg synes, jeg gør alle de ting, man burde gøre. Jeg folder mine hænder, når vi beder en bøn, og synger med på bordvers. Jeg kan bare ikke finde ud af det indeni. Jeg kan ikke finde ud af at være en kristen. Jeg ved ikke, hvordan jeg skal *gøre* det. Jeg kan se, at alle de andre har fanget det, men jeg fatter det stadig simpelthen ikke. Jeg *vil* egentlig gerne. Jeg *fatter* bare ikke, hvordan jeg skal finde ud af at være en kristen, hvordan jeg skal være en ven med Jesus.”

Da jeg havde hørt mig frem til dette punkt i prædikenen, var jeg forberedt på, at nu kommer det! Nu kommer evangeliet. For hvor har sådan en teenager bare brug for at høre det. Det er jo det eneste, der kan hjælpe og give sand trøst og fred. Men i prædikenen følger nu disse ord:

”Gud han starter et helt andet sted, når han ser på os.” Og så bruger prædikanten Jesu møde med Peter ved søbredden som udgangspunkt for at sige, at Gud slet ikke er interesseret i at tale med os om vore fejl og fald og heller ikke om vores følelser af tro, vores bibellæsning eller bøn. ”Det er ikke det, Jesus han spørger om. Jesus han spørger: Elsker du mig? Vil du mig? Og selvom Peter ikke er nogen perfekt kristen, så giver Jesus ham en enormt særlig opgave.”

Det glædelige budskab er dette: Jesus vil os, og han vil bruge os, præcis som vi er: ”Noget

af det, der gør, at jeg synes, det er fantastisk at være kristen, det er, at jeg faktisk ikke kan finde ud af det. Men Jesus siger: Jeg kan godt bruge dig alligevel."

Det er hjerteskærende at lytte til – på så mange planer.

Fra det glædelige budskab om, at Jesus vil os, som vi er, er der kort vej til det, som er det gennemgående og dominerende glædelige budskab i de ti prædikener: Du har værdi!

Du har værdi

Intet budskab understreges så stærkt, så hyppigt og af så mange prædikanter på Å-festival og Event som dette: Du har værdi!

Det er tankevækkende i lyset af det, som jeg gengav ovenfor fra Agne Nordlander om det narcissistiske menneske, der ønsker og forventer at høre netop dette evangelium: "Du er værdifuld, og alt er godt i forhold til Gud, uanset hvad du gør." Netop det budskab er det mest gennemgående og klarest forkyndte på Å-festival og Event.

Det er en vigtig bibelsk sandhed, at vi som mennesker skabt i Guds billede er værdifulde. Vi har ikke forkyndt Guds ord sandt og helt, hvis vi ikke har forkyndt det. Bibelens første to kapitler om skabelsen tydeliggør det, Guds reaktion på syndefaldet i det tredje kapitel bekræfter det, og hele den efterfølgende frelseshistorie i Bibelen er ét langt vidnesbyrd om, hvad Gud har gjort, og hvad han ofrede i Jesus for at vinde de mennesker tilbage, som ikke havde fortjent det, men som var højt elskede og dyrebare for Gud.

Det fatale åndelige skred sker, når vores værdi som mennesker bliver selve det glædelige budskab. Da er der ingen, der ledes som fortabte syndere til nåden i Jesus. Da kan mennesker opmuntres og glædes ved, at de er højt elskede og har værdi for Gud, og tro, at de dermed også står i et ret forhold til Gud. Men det er et bedrag. Uden troen på Jesus som frelser og forsoner er et menneske på samme tid *værdifuld og fortabt.*

Det narcissistiske menneske vil ikke høre Guds dømmende lov. Derfor får det ikke brug for Guds frigørende evangelium om nåden i Jesus. Det narcissistiske menneske ønsker et ensidigt opmuntrende, bekræftende og positivt budskab om, at det er dyrebart, unikt, højt elsket og har værdi, og at alt er vel i forhold til Gud. Når dette bliver selve det glædelige budskab i den kristne menighed, breder det åndelige selvbedrag sig. Mennesker forføres til at tro, at Gud ser på dem med glæde og tilfredshed – uden en mellemmand, en forsoner, Jesus. Og så er virkeligheden den modsatte: at deres synd skiller mellem dem og Gud, og at Gud ser på dem med vrede og dom (Es 1,10-17; 59,2; Am 5,10-,6,14; Joh 3,36; Rom 1,18; Ef 5,6 m.fl.).

At vi har værdi, er et glædeligt budskab i de fleste af de ti prædikener. I to af prædikenerne er det selve det centrale, glædelige budskab.

Det fatale åndelige skred sker, når vores værdi som mennesker bliver selve det glædelige budskab. Da er der ingen, der ledes som fortabte syndere til nåden i Jesus. Da kan mennesker opmuntres og glædes ved, at de er højt elskede og har værdi for Gud, og tro, at de dermed også står i et ret forhold til Gud. Men det er et bedrag. Uden troen på Jesus som frelser og forsoner er et menneske på samme tid værdifuld og fortabt.

*Den anden prædiken på Å-festival, **Å2***, udlægger skabelsens betydning for os i dag: "Jeg tror virkelig, at det her med, at vi har værdi som mennesker, det ligger i, at vi er skabt. Det ligger ikke i vores præstationer. Det ligger ikke i, hvad vi gør. Udfordringen er bare, at vi som mennesker så nemt kan komme til at tvivle på, at vi har værdi. Men lige meget, hvem du er, og hvad du gør, så har du værdi (...) Det handler ikke om, hvad du præsterer, hvad du formår. Du har værdi, blot fordi du er et menneske. Det at være menneske er ensbetydende med, at man har værdi. Der skal ikke tilføjes noget for ens værdi. Men vi kan komme til at tvivle på det her: Åhr, har jeg værdi? Men det er Guds budskab til os i dag: Du har værdi, fordi du er et menneske. Punktum! (...) Gud har skabt dig unik, og han glæder sig over, at du er lige den, du er. Lige den, du er, elsker Gud, og han glæder sig over dig."

Efter syndefaldet (som ikke omtales med det ord) er vi mennesker imidlertid kommet til at sammenligne os med hinanden, og vi vurderer os selv og hinanden. "Vi vurderer helt vildt meget. Adam og Eva de fik evnen til at vurdere, og de vurderede, at deres krop var forkert, at der var noget, som skulle gemmes væk. Men Gud, han elsker en nøgen krop, ellers havde han givet os tøj på. Men Gud han elsker vores nøgne kroppe, og han tænker: Wow, hold da op!" Vi har grund til at være stolte af vores kroppe, og når vi er det, så ærer vi Gud. På den måde siger vi til Gud: "Hey Gud, du er cool!"

Gud elsker mangfoldighed, og han elsker os derfor, præcis som vi er: "Men vi mennesker er blevet ramt af en sygdom i forhold til det med skam, så vi mener, at vi er forkerte." Derfor må vi bede Gud om, at han vil fortælle os, "hvordan han ser os, så vi ser os selv og andre gennem Guds øjne".

Gud har givet os mennesker til opgave at forvalte, forandre og videreudvikle den verden, som Gud har skabt. Men vi gør det ikke altid lige godt: "Udfordringen er, at vi mennesker også er egoister, og måske bunder det også i, at vi ikke tror, vi har så meget værdi. Vi er egoister, så vi bliver fokuserede på det materialistiske. Vi har brug for nyt og nyt og nyt. Men jeg tror faktisk, det bunder i, at vi ikke ved, at vi har værdi, sådan som vi er. For hvis jeg ved, at jeg har værdi, så har jeg ikke brug for en ny telefon og nyt tøj for at vise mig frem."

Syndefaldet har ødelagt så meget: "Det har ødelagt, det har gjort, at vi ikke tror, at vi har værdi. Det har gjort, at vi begynder at vurdere os selv og vurderer andre og sammenligner os, så vi ikke ser, hvor fantastiske vi er (...) Men du er skabt i kærlighed, og derfor har du værdi, og den sandhed må du tage på dig selv (...) Du har frihed til at udfolde dig, lige præcis sådan som du er. Du skal ikke sammenligne dig med alle mulige andre, fordi Gud elsker mangfoldighed. Den version, som du er, den er han vild med."

Videre forkyndes det, at vores erkendelse af vores egen værdi er nøglen til, at vi kan gøre det, Gud har sat os til i denne verden:

"Prøv lige at overveje, hvis alle mennesker ikke havde brug for at præstere en masse, men vidste: Jeg har værdi. Jeg skal ikke være som andre, men jeg må være mig. Prøv lige at overveje, hvordan verden ville være (...) Jeg tror, at det ville sætte os fri og jeg håber, at I vil være med til at være en generation, som vil tage den her sandhed på jer fra Gud og leve det ud igen. Men igen: Vi har brug for Guds hjælp, og derfor vil jeg afslutte med en bøn (...) Gud, jeg beder for denne skønne flok unge, der er her, at du vil møde dem den her weekend, at du vil sætte dem fri til at være dem, de er, fordi du har skabt os."

Bibelens budskab i lov og evangelium er væk. I stedet hører vi, at syndefaldet medførte, at vi sammenligner os med andre og bliver utilfredse med os selv. Løsningen er, at vi tager imod det glædelige budskab, at vi har værdi,

præcis som vi er, og at vi derved bliver sat fri til at være dem, vi er.

*I den tredje prædiken på Event, **E3**,* er temaet "Du er dig", og det glædelige budskab er også i denne prædiken: Du har værdi!

Prædikanten indleder med at nævne nogle af de ting, som kan få os til at tvivle på vores værdi: nedbrydende ord, vores udseende, vores karakterer, vennerne eller mørket inde i os. Når vi ser ud i universet, bliver det klart, at Gud er ubegribeligt stor, og vi er tilsvarende små, og det kan rejse spørgsmålet: Hvor meget er du værd? Men her kommer det glædelige budskab om vores værdi:

"Gud er simpelthen fuldstændig enorm. Derfor er det helt ude af den her verden, at han tænker på dig (…) Han har øje for dig (…) I hans øjne er du dyrebar. Du er fantastisk skabt. Han ser dig, du bliver formet i din mors liv, og han flettede med, fordi han havde tænkt tanker om dig, inden nogen havde set dig eller tænkt tanker om dig. Vævet i jordens dyb. Han kalder dig for underfuldt skabt. Han ved, hvilke planer han har lagt for dig, og de planer er ikke om ulykke, men om lykke, om at give dig en fremtid og et håb. Han, som har sat alting på sin plads, han har øje for dig (…) Ved du, har du hørt, hvad han tænker om dig? Har du hørt, hvordan han ser på dig? Ved du den værdi, som han tilskriver dig? Underfuldt skabt. Elsket. Udvalgt. Han kalder dig sit barn og arving til alt det, som han har, fra evighed til evighed (…) Gud kan give dig værdi, fordi han mener, at du har det."

Prædikanten nævner så, at Gud blev menneske, fordi vi var det værd, og at han som menneske viste os, at han elsker os.

"Vi har så nemt ved at glemme det, eller aldrig få blikket op for, hvor meget vi er værd. Jesus fortalte engang en historie om en mand, der glemte, hvor meget han egentlig var værd, og han mistede helt blikket for, hvem han egentlig var."

Så gengiver prædikanten lignelsen om den fortabte søn. Da den fortabte søn når bunden, udlægges det på denne måde:

"Så fandt han sig selv et sted, hvor han levede som mindre, end han var værd. For det er det, der er problemet, når vi glemmer vores værdi. Og det er det, der er problemet, når vi glemmer, hvem vi er. Så begynder vi at leve som mindre, end vi er. Og det gjorde han. Han fandt sig selv i en svinesti. Han havde glemt, hvem han var. Han havde glemt, hvor meget han var værd, og hvad hans far havde sagt om ham. Og der var kun skyld og dårlig samvittighed, som fyldte det hele."

Men så kommer den fortabte søn hjem og bliver modtaget af faderen, som "omfavner ham og genindsætter ham som sin søn, fjerner hans skyld og hans skam og hans dårlige samvittighed og minder ham om, hvem han er, og hvad han er værd, sætter en ring på fingeren som tegn på, hvem han er, og hvor meget han er værd."

På denne baggrund lyder spørgsmålet igen: "Hvor meget er du værd? Eller har du glemt det? Eller har du aldrig fået øjnene op for det? Vi har brug for at lade vores far fortælle os, hvad vi er værd."

Så opregnes en lang række ting, som unge kan genkende sig i, ikke mindst svære og nedslående ting. Derefter lyder det:

"Himlens og jordens skaber har set dig. Han ser dig. Han kender alle dine succeser og fiaskoer, utilstrækkelighed herinde, og det mørke, der også er herinde. Men han kigger ikke væk! I stedet så kigger han med kærlige øjne på dig og elsker dig for evigt. Når nu han, som er så stor, og har skabt så meget og har alting i sine hænder, når han peger på dig og kalder dig ved navn og tilskriver dig en værdi, som er ude af den her verden, så er der ingen og intet, som kan tage det fra dig. Ved du det om dig selv? At Gud tilskriver dig en ufattelig værdi, som er ude af den her verden? Og han elsker dig (…)

Det handler også om dig, som kan sige så mange dårlige ting om dig selv (...) Er du her i aften klar til at lade hans ord sive ned i hjertet, så du forstår, at det her handler ikke om os, men det handler om *dig*. Så du får lov til at se på dig selv, som Gud ser på dig. Så du får lov at tænke på dig selv, som Gud tænker om dig."

Prædikanten taler så om det mørke han selv har i sig:

"Men hvis vi alle sammen har det sådan, tror du så ikke også, Gud kan elske dig? For det gør han. Du er omgivet af kærlighed. Han ønsker at have fællesskab med dig. Og han ønsker mere end noget andet at få lov at vise dig, hvordan han ser dig. Og derfor så vil vi slutte med en bøn (...) Jeg vil bede om, at Gud må åbne dine øjne, så du får lov at se, hvordan han ser dig."

Så følger en opfordring til at søge samtale og forbøn: "Gå ned og bliv bedt for, for Gud han ønsker mere end noget andet fællesskab med dig, og mere end noget andet, at du må få lov at se på dig selv, som han ser på dig med alt, hvad du er."

Så beder prædikanten – med blandt andre disse ord:

"Vi beder om, at vi må få lov til at få øjnene op for, hvordan du ser på os (...) Jeg beder om, at du må kigge direkte ned på os med dit helende blik, og jeg beder om, at du må fylde os med din kærlighed, en kærlighed, som skyller det mørke, som er i os, væk, fjerner skylden og skammen og den dårlige samvittighed, giver os ring på fingeren og indsætter os som dem, vi hele tiden har været, elskede af dig, underfuldt skabt. Vi takker dig for, at du ikke blev i din himmel, men du kom nær for at møde hver eneste af os, for at elske hver eneste af os (...) Tak for den kærlighed, som du har elsket os med, og tak, at den er stor, som du er stor, og jeg beder om, at den må skylle ind over os (...) Hør os også nu, hvor vi vil synge til dig, til hinanden og til os selv sandheden om, hvem du er, og hvem vi er. I dit navn, amen."

Hvad er det glædelige budskab? Det sammenfattes i de afsluttende ord i bønnen: "hvem du er, og hvem vi er". Bibelen lærer det stik modsatte. Afsløringen af, hvem Gud er, og hvem vi er – uden Jesus – det er alt andet end et glædeligt budskab. Det er tværtimod lovens ultimative, rystende og vækkende budskab: Gud er hellig, og vi er oprørske syndere. Derfor ser Gud på os, som vi er i os selv, med vrede og dom. Hvis vi ser os selv, som Gud ser os, så er det det mest forfærdelige syn, som et menneske kan se. Og netop det vil profeter, apostle og Jesus selv med lovens ord hjælpe os til at se, så vi kan se os selv som de fortabte, der har brug for en frelser.

Men i denne prædiken er det vendt fuldstændig rundt. Det bedste, der kan ske for os, det er, at vi ser, hvem Gud er, og hvem vi er. Vi må se os selv med Guds øjne. For Gud ser på os, præcis som vi er, med udelt kærlighed og glæde. Det gælder for os alle uden forskel. Gud ser ens på os alle. Når det samme sker for os, som skete med den fortabte søn, så indsættes vi "som dem, vi hele tiden har været".

Derfor har vi brug for at se, *hvad vi er*. Når vi ser det, så vil dette syn skylle alt mørket og al skyld, skam og dårlig samvittighed væk fra vore hjerter. Alt er godt mellem os og Gud. Vi skal bare høre det og se det: denne sandhed om Gud og os.

Det er sandt, at vi *som kristne* er herlige og hellige for Gud *i Jesus*. Men i denne prædiken skelnes der på intet tidspunkt mellem at være ikke-kristen og kristen, mellem det, vi er i os selv, og det, vi er i Jesus. Der tales forskelsløst om, hvilken værdi vi alle har for Gud i kraft af vores skabelse og i kraft af Guds kærlighed til os. Og det bliver selve det glædelige budskab.

Hvilken tro og teologi prædikanten end måtte have i sit hjerte, så bliver det, som forkyndes, til en praktisk fornægtelse af lov og evangelium og til en forførelse væk fra frelsen *i Jesus*.

Vejen frem

I Bibelens lys er det på en paradoksal måde netop børnenes og de unges store værdi, som gør situationen så alvorlig. Hver enkelt af dem har en uendeligt stor værdi for Gud, de er dyrebare og umistelige for ham – hver eneste en. Netop derfor er det så forfærdeligt at svigte dem ved ikke at række dem det ord, som leder dem som syndere til Jesus og ved Jesus til herligheden. Det er det eneste, der kan hjælpe dem i forhold til Gud, døden og evigheden.

Det er få gange, vi i Bibelen hører, at Jesus bliver vred. Men det sker, da Jesu disciple vil hindre, at nogle små børn bliver bragt til ham. For Jesus vil, at børnene skal få lov at tage imod og gå ind i Guds rige (Mark 10,13-16). Jesus udtaler nogle af sine stærkeste domsord over dem, som fører et eneste barn til fald og fortabelse. De "var bedre tjent med at have en møllesten hængt om halsen og være kastet i havet" (Mark 9,42).

Hvor mange af os, som har haft anledning – måske gennem mange år – til at vidne og forkynde for børn og unge, må ikke føle os ramt af disse ord? Hvem af os har *ikke* svigtet? Hvem af os har ikke i forhold til vores tjeneste brug for Jesu blod, som renser for al synd? Hvem af os må ikke bede om nåde over os selv og nåde over det, vi har forsømt og fejlet med?

Gud vil intet hellere end at række os sin nåde, og på opgørets og nådens grundlag kan vi så opleve det samme, som Jonas oplevede efter sin omvendelse – at få et nyt kald fra Gud. "Derefter kom Herrens ord *for anden gang* til Jonas" (Jon 3,1). På nådens grund gik Jonas til Nineve. Han udråbte Guds dom over byens synder, og Gud brugte lovens ord til at virke sorg over synden og bøn om nåde.

De falske profeter

Vi, som står som kristne undervisere og forkyndere for den opvoksende generation, har det samme kald i dag, som Jonas havde i sin tid. Vi *må* prædike det ord, som afslører synden og åbenbarer, hvordan vi står i forhold til Gud uden Jesus.

Det var på dette ene punkt, de falske profeter svigtede igen og igen i den gamle pagt: "De afslørede ikke din skyld, så de kunne vende din skæbne" (Klages 2,14).

Det er på det samme punkt, de falske profeter har svigtet til enhver tid siden. I sin gennemgang af Bjergprædikenen skriver Martyn Lloyd-Jones om de falske profeter:

"Den falske profet kommer i 'fåreklæder' (Matt 7,15). Han har sådan et smukt, behageligt og trøstende budskab. Han er alle til behag, og alle taler godt om ham. Han forfølges aldrig for sin forkyndelse, og han kritiseres aldrig alvorligt (...) Når du lytter til ham, får du altid indtryk af, at alt grundlæggende er godt (...) Han siger aldrig noget, som gør dig virkelig urolig eller bange, og derfor fortsætter du med at leve uden bekymring for, om du er frelst (...)

Den falske profet fortæller dig meget sjældent noget om Guds hellighed, retfærdighed og vrede. Han taler altid om Guds kærlighed. Han får aldrig nogen til at bæve ved tanken om den ophøjede og frygtindgydende Gud, vi har med at gøre. Det er ikke, fordi han benægter Guds hellighed og vrede. Det er ikke det, der er problemet. Nej, problemet er, at han aldrig forkynder disse ting (...)

En anden ting, som den falske profet aldrig betoner, er dommens dag og de fortabtes evige fortabelse (...) Han betoner heller ikke menneskets dybe syndefordærv og vor manglende evne til at gøre noget som helst til vor egen frelse (...) Den falske profet vil heller ikke betone omvendelsens nødvendighed. Han fremstiller det, som om at porten til Himlen er

vid, og at vejen dertil er bred. Alle, som vil til Himlen, kan komme det uden anger og uden omkostninger."

Når det er sådan, der forkyndes, er der ingen, som vækkes i forhold til syndens alvor, og der er ingen, som får behov for at høre om Jesu stedfortrædende soning af vores synder. Derfor kendetegnes den falske profet ved, at han heller ikke forkynder dette budskab:

"Den falske profet taler gerne om Jesus, og han kan også tale om Jesu kors og død. Men det afgørende spørgsmål er dette: Lærer han, at det var absolut nødvendigt, at Jesus døde på korset, hvis vores synd skulle sones og fjernes? At Guds vredesdom måtte ramme ham, hvis ikke den skulle ramme os? At Jesus døde i vores sted, for vore synder, og at det er grundlaget for vor frelse?"[34]

Netop det, som Lloyd-Jones her fremhæver som kendetegn på den falske profets forkyndelse, netop det har kendetegnet de prædikener, jeg har hørt på Å-festival og Event 2024. Jeg tvivler ikke på, at en række af de forkyndere, som jeg har lyttet til, på andre tidspunkter og andre steder har holdt prædikener, som klarere har forkyndt Guds lov og evangelium. Jeg har heller ikke grund til at tro, at nogen af dem principielt vil afvise, at vi bør forkynde lov og evangelium efter Bibelens ord. Men det, som de kom med på Å-festival og Event i 2024, var generelt kendetegnet ved, at det hverken forkyndte Guds sande lov eller Guds sande evangelium.

Ezekiel bruger et rystende billede om de falske profeter: De kalker en faldefærdig og ubrugelig væg over, så den ser god og fin ud. Det gør de ved at forkynde, "at der er fred, skønt der ikke er fred" (Ez 13,10). Men der er en dag på vej, hvor en orkan vil bryde løs, siger Ezekiel, og da vil sandheden om den faldefærdige væg blive åbenbar: "Når orkanen bryder løs, så vælter væggen. Vil man så ikke sige til jer: 'Hvor er den kalk, I pudsede med?'" (v.11-12).

Budskabet om, at vi alle er dyrebare og værdifulde for Gud, er sandt og bibelsk. Men

det er ikke evangeliet. Det kan ikke frelse os. Hvis det forkyndes som selve det glædelige budskab, så gør vi netop det, som Ezekiel taler om: Vi kalker en faldefærdig væg. Når orkanen bryder løs på dommens dag, så vil muren falde. Vi er værdifulde for Gud. Men uden tro på Jesus er vi på samme tid værdifulde og fortabte. Det er netop det, som forkyndelsen må åbenbare. Derved og kun derved kan den lede os som fortabte syndere til nåden i Jesus.

Jeg kunne ønske, at det, jeg har hørt fra Å-festival og Event i 2024, ikke er repræsentativt for forkyndelsen generelt på Å-festival og Event. Men jeg er oprigtigt bange for, at det er det. Jeg gengav tidligt i denne artikel et brev, som jeg skrev for fem år siden om forkyndelsen på Event dengang. Det, som jeg mødte i forkyndelsen dengang, svarer i alt væsentligt til det, jeg mødte i 2024. I begge tilfælde var den klare og hele forkyndelse af lov og evangelium fraværende.

Når jeg i denne artikel flere gange har betonet forskellen på forkyndelsen hos de midaldrende prædikanter på Å-festival og Event i forhold til forkyndelsen hos de yngre prædikanter, så er det, fordi forskellen er udtalt og foruroligende. De bedste brudstykker af lov og evangelium findes hos de ældre. Hos den yngre gruppe er opløsningen af lov og evangelium næsten total. Det lover ikke godt for det, som måtte vente fremover.

Hvor går så vejen frem?

Vejen frem er vejen tilbage

I citatet fra Hans Erik Nissens artikel kom denne formulering to gange: "Vejen frem er vejen tilbage." I den generation, jeg tilhører, vil den formulering vække stærk følelsesmæssig modvilje hos mange. Vi er vant til at tænke, at tiden og udviklingen fører os frem mod større lys og indsigt, og at vi også i kristne sammenhænge i dag forstår tingene langt bedre end de tidligere generationer.

Jeg tror, vi forstår nogle ting bedre i dag. Jeg tror, der var blinde vinkler i de tidligere generationer. I enhver generation er der blinde vinkler. Det er der også hos os i dag. Ser vi, hvad der sker med vores forkyndelse? Ser vi, at vi er ved at miste forkyndelsen af Guds ord i lov og evangelium? Ser vi, at særligt vore børn og unge går glip af det ene ord, som de kan frelses ved?

Her går der kun én vej frem, og det er tilbage til den klare og hele forkyndelse af lov og evangelium. Det er den forkyndelse, vi møder i Bibelen – fra ende til anden. Det var den forkyndelse, som bragte velsignelse og vækkelse i Danmark for et halvt århundrede siden. Det er den forkyndelse, som har været den åndelige livslinje op gennem hele kirkehistorien. Det er ved den forkyndelse, troen på Jesus kan blive til i enhver generation, også i dag.

I enhver generation er der blinde vinkler. Det er der også hos os i dag. Ser vi, hvad der sker med vores forkyndelse? Ser vi, at vi er ved at miste forkyndelsen af Guds ord i lov og evangelium? Ser vi, at særligt vore børn og unge går glip af det ene ord, som de kan frelses ved?

Hvordan kan vi få den forkyndelse tilbage? I de to artikler, som er citeret ovenfor af Hans Erik Nissen og Agne Nordlander, peger begge forfattere på forkynderens eget forhold til Guds ord som det afgørende:

Hans Erik Nissen: "Hvordan går det til, at du og jeg bliver bærere af lovens profetiske budskab? Det vigtigste er, at vi selv er inde un-

der det ord, vi forkynder (...) Vi trænger bestandigt til at føres tilbage til udgangspunktet, hvor vi står ribbede for alt vort eget som hjælpeløse og fortabte syndere. Da kan vi virkelig blive andre til hjælp. Da kan vi lede andre ind og frem på den nådevej, som vi selv går på hver eneste dag. Og da kan vi også tale om Guds nåde som andet og mere end teori."

Agne Nordlander: "Det ser ud til, at stadigt færre forkyndere har haft et møde med den Hellige, hvor sandheden om mennesket som totalt faldent er gået over fra at være en læresætning med bibelsk begrundelse til at være en dyrekøbt erfaring."

Det er ord til ransagelse for os, som er forkyndere. Men det er også ord til trøst. Så kort og så enkel er vejen: Søg til Guds ord i Bibelen, og tag det til hjerte, som det står. Bed Gud tale til dig, og hør, hvad han siger. Så møder du Gud, som han er; du ser dig selv, som du er; og så er der én ting, der bliver uendeligt rigt, stort og trøstende for dig; det er evangeliet om Jesus, som *han* er – synderes ven og frelser. Derved får du et ord at gå med om den herlige frelser, du ejer – ham, som alle, alle må se.

Kun Gud kan nå hjerterne. Vi må bede Gud om visdom til at række hans ord til vore børn – kærligt, omsorgsfuldt, enkelt og klart. Og så må vi bede Gud om og takke for, at han i sin nåde og ved sin Ånd vil bruge vore mangelfulde ord til at nå hjerterne.

Det begynder i hjemmet og familien, den første og grundlæggende menighed.

Så står der en åndelig kamp om de lokale samlinger for børn og unge i børne- og ungdomskredse. Hvad der sker her, er vitalt for den åndelige prægning og oplæring af den opvoksende generation. De lokale ledere og forkyndere har brug for vores forbøn og for opmuntring og støtte til at præge med Guds sande ord til tro på Jesus.

Og så er der forkyndelsen ved de store, landsdækkende arrangementer – som Å-festival og Event. Hvis den forsætter med at være, som jeg har gengivet den i denne artikel, kan vi ikke forsvare at sende vore børn og unge afsted til disse arrangementer. De får et falsk billede af Gud, af sig selv og af deres forhold til Gud. De føres vild fra evangeliet om Jesus som deres frelser og fred med Gud.

Å-festival og Event er ikke de eneste nationale samlinger, hvor unge fra bibeltro, luthersk baggrund kan komme sammen og høre kristen forkyndelse. Der findes andre, mindre samlinger. I hvor høj grad disse andre samlinger er præget af de samme teologiske tendenser som Å-festival og Event, vil uden tvivl variere. Men jeg ved, at det fortsat er muligt ved nogle af disse mindre samlinger at møde en klar og frigørende forkyndelse af Guds ord i lov og evangelium. Det er der grund til at glæde sig over, og det må være vores fælles bøn, at det fortsætter.

I pinsen er der ingen alternativer til Å-festival. Måske vil det være godt med et nyt initiativ på dette tidspunkt. Jeg tror ikke, at vi, som har ansvar i Nyt Liv, har ressourcer til at stå bag et sådant initiativ. Men det er heller ikke vigtigt, hvorfra initiativet udgår. Det er vigtigt, hvad det sigter på, og hvad det ved Guds nåde og bønhørelse kan føre til: en åndeligt livgivende forkyndelse af Guds ord til den næste generation. Lad det endelig begynde i det små. Hvis det er Guds vilje, at det skal forblive småt, kan det ikke desto mindre få evig værdi for den enkelte.

Jeg mødes jævnligt med en kvinde, som er tæt ved en generation ældre end mig. Hun har flere gange fortalt mig om en lejr, som hun var med på i 1964. KFS var dengang et helt nyt arbejde. Der blev indbudt til en landsdækkende lejr for gymnasieelever. Det endte med 7 tilmeldte. Der var engageret 5-6 forkyndere og ledere. Men lejren blev gennemført – i omsorg for de 7. Den lejr blev til rig velsignelse ved det ord i lov og evangelium, som blev forkyndt. Lejren efterlod et uudsletteligt indtryk på den

kvinde, som har fortalt mig om den. ”Sådan var det i KFS dengang,” fortæller hun, ”antallet betød ingenting.” Men målet, menneskers frelse, og midlet, Guds ord i lov og evangelium, det betød alt.

Vejen frem er vejen tilbage, og perspektiverne er uendeligt rige. For der bliver glæde i himlen over én synder, som omvender sig.

---

1. Wisløff, Carl Fredrik 2017 (1939), *Forkynd for børn – om lov og evangelium*, LogosMedia, Forlagsgruppen Lohse, Fredericia, 9
2. Ibid. 9
3. Ibid. 9
4. Ibid. 10
5. Ibid. 21 f.
6. Ibid. 13
7. Ibid. 13.
8. Ibid. 19
9. Ibid. 26 f.
10. Ibid. 26
11. Ibid. 22
12. Ibid.22
13. Kofod-Svendsen, Flemming 2008, *Tro til tiden. Det kristne studenterarbejdes historie i Danmark*, Credo, Forlagsgruppen Lohse, Fredericia, 235 f., 245, 250
14. Sjaastad, Egil 2016, *Carl Fr. Wisløff. Presten som ble misjonsfolkets professor*, Portal, 261
15. Sjaastad, Egil 2016, 262
16. Larsen, Kurt 1986, *Indre Mission i ny tid*, Lohses Forlag, 222 f.; Larsen, Kurt (red.) 1993, *Teologi for kirken*, Forlaget Kolon, Århus, 24 f.; Kofod-Svendsen 2008, 268
17. Kofod-Svendsen, Flemming 2014, *Teologi og konsekvens*, Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet, 75 ff.; Sjaastad 2016, 261 f.
18. Kofod-Svendsen 2008, 334
19. Nissen, Hans Erik 1992, ”Lov og evangelium”, artikel i bogen *Det er troværdig tale*, udgivet af Luthersk Missionsforenings Bibelskoles Elevforening i kommission hos Dansk Luthersk Forlag, Hillerød, 31-48. Artiklen er i let forkortet og opdateret udgave bragt i Nyt Liv 3-2023.
20. Jeg har gengivet indhold fra to af Agne Nordlanders forelæsninger på DBI i 1991: ”En hellig kirke i 1990´erne” (2), http://lyd.lysetoglivet.dk/filer/audio/DBI/0745DBI64.mp3; ”At prædike korset i dag”, http://lyd.lysetoglivet.dk/filer/audio/DBI/0746DBI64.mp3
21. Credo Forlag 1980.
22. Credo Forlag og Dansk Luthersk Forlag 1985.
23. Credo Forlag i samarbejde med Dansk Luthersk Forlag og Lohses Forlag 1993.
24. Kristent Pædagogisk Forlag 1994.
25. Hovedlinjerne i det, som Agne Nordlander fremlagde på DBI om forkyndelsen til det narcissistiske menneske i en narcissistisk kultur, genfindes i hans artikel ”Jesus Kristus och honom korsfäst”, i festskriftet *”Med smak av nåd”*, Nygren, Tomas m.fl. (red.) 2000, Bokförlaget Libris, Örebro, 229-240. I september måned 2022 udkom det svenske kristne magasin ”Till liv”, udgivet af Evangelisk Luthersk Mission, med en artikel af Olof Edsinger. Titlen var ”Hur ska Gud finna nåd inför mig?” Her tager han udgangspunkt i Agne Nordlanders artikel fra 2000 og lader den tegne billedet af den narcissistiske kultur, som ifølge Edsinger er højst aktuel og nutidig. Edsinger er teolog, forfatter til en række kristne bøger og generalsekretær for Svenska Evangeliska Alliansen. Han har ved flere anledninger undervist i Danmark, herunder på Luthersk Missions Højskole, Hillerød.
26. Nordlander, Agne 1994, *Bibelens syn på mennesket*, Kristent Pædagogisk Forlag, 28
27. Ibid. 29
28. Ibid. 29-32
29. Ibid. 32
30. Ibid. 33
31. Ibid. 33
32. Ibid. 36
33. Ibid. 27
34. Lloyd-Jones, Martyn 1960, *Studies in the Sermon on the Mount volume two*, Inter-Varsity Fellowship, London, 245 ff.

Bibelen for sjov

Vi møder Gud som en rar, kærlig, fantasifuld, sjov, smilende og grinende Gud. Det er det gudsbillede, der gør, at der ikke er nogen grund til at tale om synd og nåde. Og det er samtidig det gudsbillede, der åbner for, at Gud kan gå med på jokes og fjollerier, som man ud fra et sandt, bibelsk gudsbillede ville anse som blasfemiske.

Af Henrik Gren Hansen

"Det ville være utænkeligt, at en bog som *Bibelen for sjov* var udkommet for 100 år siden, for den ville med garanti have fået en masse trofaste kirkegængere til at hive fat i den nu hedengangne blasfemiparagraf og råbe op om synd, helvede og lignende. Heldigvis har samfundet ændret sig radikalt siden dengang, så nu er der næppe nogen, der bliver bare en tøddel forarget over, at der er udkommet en række humoristiske genfortællinger af et udvalg af de mest ikoniske bibelfortællinger, skrevet af en dansk komiker og udsendt af selveste Bibelselskabet."[1]

Sådan lyder det i en anmeldelse af standupkomikeren Jakob Svendsens (JS) nye bog, som udkom d. 11. oktober 2024.

Det er en meget rammende gengivelse af, hvordan bogen er blevet modtaget. Hvad der for 100 år siden ville have været utænkeligt – eller i hvert fald have forårsaget en stærk forargelse blandt troende – er der nu tilsyneladende ingen, der løfter et øjenbryn over.

Det giver stof til eftertanke.

Eksempel på en tendens

Brugen af humor i kristen formidling er en tendens i vores tid, som giver sig udslag alle mulige vegne, men ikke mindst i kommunikationen til de yngre generationer. Humor er et effektivt middel til at fange interessen. Og det er jo noget af det, man som forkynder og leder nogle gange kan kæmpe med: Man vil så gerne have forsamlingen med – og man vil ikke mindst så gerne, at børnene og de unge reagerer positivt.

Når den positive respons er målet, er brugen af humor en sikker vinder (i hvert fald hvis det er en form for humor, forsamlingen er med på). Og der er ikke noget i vejen for, at en prædikant eller børneklubleder siger noget

1 www.kulturkapellet.dk/prosaanmeldelse.php?id=903.

sjovt eller fortæller en god historie, hvis det ligger naturligt til en, og det giver mening ind i det, man skal være sammen om. Det kan være et udmærket pædagogisk middel. Men det er et middel, der skal bruges med stor varsomhed.

For det første må vi som forkyndere og børnemødeansvarlige aldrig hænge vores tjeneste op på den positive respons. Vores mål er at forkynde ordet om korset til hjertets tro. Den forkyndelse, der går til hjertet, giver sig sjældent lige så synlige udtryk som smil og latter, og derfor kan man nogle gange som forkynder og børnemødeleder overveje, om vidnesbyrdet overhovedet trænger ind. Men det er dén forkyndelse og dét vidnesbyrd, det handler om, hvis vi vil gå Guds ærinde og stå i hans tjeneste. Kommer der ikke nogen respons, og ser vi ingen frugter af arbejdet, er det ikke vores opgave at få nogle synlige frugter til at gro med vores egne metoder. Giver budskabet ikke liv, skal vi ikke forsøge at skabe liv ved egen kraft – med musik eller humor eller andre menneskelige, psykologiske virkemidler. Det kan blive et surrogat for et sandt kristent liv, og det kan lede mennesker til at tro, at de er kristne, uden at de er det, ligesom det kan bekræfte en prædikant i, at hans tjeneste bærer frugt – men frugten er kunstig og vokser ikke ud af en levende forbindelse til stammen, til Jesus.

”Enhver bør se til, hvordan han bygger. For ingen kan lægge en anden grundvold end den, der er lagt, Jesus Kristus. Hvis nogen bygger på grundvolden med guld, sølv, ædelsten, træ, hø, halm, skal det vise sig, hvad slags arbejde enhver har udført. Dagen skal gøre det klart, for den bryder frem med ild, og ilden skal prøve, hvordan hver enkelts arbejde er” (1 Kor 3,10-13).

Vores kald er altid at forkynde ordet om korset – både i vækkelsestid, når ordet bærer synlig frugt til omvendelse og liv med Jesus, og i frafaldstider, når ordet ikke bærer nogen synlig frugt, og mennesker skriger på noget andet, der kan erstatte det, der mangler.

For det andet kan brugen af humor og sjove historier let komme til at stå i konflikt med forsamlingens bevidsthed om at stå på hellig jord, når vi er sammen om Guds ord.

Og jeg er bange for, at det netop er det, vi oplever i vores tid: Den fornemmelse for det hellige, der har præget tidligere tiders troende, og som især har været kendetegnet for vækkelsesbevægelserne, er ved at forsvinde. I stedet dyrkes humoren og de sjove historier uhæmmet og uanfægtet, og flere og flere grænser nedbrydes i lette og blasfemiske måder at tale om Gud på.

Den tendens er *Bibelen for sjov* et radikalt eksempel på.

I det følgende vil jeg gennemgå bogen for at vise, hvad der kan ske med evangeliet, når humoren og fortællingen dyrkes i så udpræget grad – for derigennem også at vise, hvad der er risikoen, når det sker på et mindre radikalt niveau. For stilen og indholdet i *Bibelen for sjov* ligger i naturlig forlængelse af en udvikling i formidlingen, der har vundet indpas i stigende grad de seneste årtier.

Før gennemgangen er det vigtigt at forstå, hvilke overvejelser der ligger til grund for en bog som *Bibelen for sjov,* og hvordan sådan en bog kan blive solgt og positivt omtalt i de gamle vækkelsesbevægelser i dag.

Til sidst vil jeg skrive lidt om, hvad der er vores kald, når vi forkynder til børn og unge.

Positiv modtagelse

Jeg har læst de anmeldelser og artikler om *Bibelen for sjov*, jeg har kunnet finde, og de er alle positive. JS er også et populært indslag i kirker, frimenigheder m.m., hvor han de seneste år har genfortalt bibelhistorier for børn, minikonfirmander, konfirmander og til familiearrangementer i menighederne. Den positive modta-

gelse gælder bredt kirkeligt, men der er grund til at tro, at *Bibelen for sjov* vil blive brugt og givet som gave langt ind på den kirkelige højrefløj – som et friskt input til familieandagten.

JS er opvokset i Indre Mission og har derfor en naturlig indgang til de missionske kredse. Han har bl.a. medvirket på Å-festival, SommerOase, Hjallerup Bibelcamping, til folkemødet i "Folk og tro"-standen og til en ledersamling for Luthersk Missions børne- og ungdomsarbejde, ligesom der har været portrætter af den kristne komiker i både Indre Missions og Luthersk Missions blade og en artikel af JS i Kristeligt Forbund for Studerendes blad.[2] Bogen kan købes på Forlagsgruppen Lohses hjemmeside, og Lohse har i en nyhedsmail reklameret for bogen med overskriften "Bibelfortælling, der får smilet frem". På lohse.dk reklameres for bogen med en video, hvor JS læser højt, og hvor Bibelselskabets reklametekst citeres:

"I Bibelen for sjov har Jakob Svendsen kastet sig over fortællinger fra Bibelen, drejet på knapperne, tilsat en krage, et æg, en klementin og en ged. Bibelhistorier, der er fortalt med susende fart, glimt i øjet og masser af respekt. For Svendsen er en dreven standupkomiker med viden og passion for Bibelen, og han skal nok sørge for, at både piger og drenge – og helt sikkert også voksne – får lyst til at læse og lytte til bibelhistorier."

Der har været annonceret for *Bibelen for sjov* i *Tro&Mission*, og i *impuls* har der været en uforbeholdent positiv anmeldelse, hvor man bl.a. får inspiration til, hvordan bogen kan anvendes:

"Hjemme i min familie har vi brugt bogen på flere måder. Jeg har læst i den alene, og vores tre børn på 9, 13 og 14 år har også læst på egen hånd og højt for hinanden. Derudover har jeg læst højt fra den for hele familien som en form for familieandagt, og den fungerer rigtig godt til det hele. Der breder sig først stille smil på læberne, så de små klukgrin, og indimellem går vi alle helt i stå af grin, så vi lige skal have en linje forfra igen! Jeg har desuden testet bogen i forskellige fora. Jeg kan godt lide at læse højt, og den fungerer rigtig godt på den måde – både i en juniorklub og til en frivilligfest i Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler. Her kan både børn og voksne smitte hinanden lidt med grin undervejs, og det er også ret dejligt at opleve! (...)

Bogen er for alle, der har lyst til og måske også brug for at læse Bibelen på en anderledes måde. Børn, teenagere, nye i troen, erfarne bibellæsere og alle derimellem. Bogen er for alle, der kunne trænge til at få serveret Bibelen på en ny måde – konfirmander, børn, børnebørn, din nabo, eller hvem du kan komme i tanke om! Og giv dig selv en god oplevelse, og læs den selv!"[3]

Alarmklokker

JS og *Bibelen for sjov* har altså udelukkende fået positiv omtale også fra den kant, hvor man kunne have forventet skepsis og kritik. Samfundet har ændret sig radikalt de sidste 100 år, og det har de troendes forhold til humor i kristen formidling også.

Men der vil uden tvivl stadig være levn af tidligere tiders modvilje mod at tale om en "bibel for sjov" – og mange, særligt i den ældre generation, vil reagere instinktivt mod bogens forside, som viser Jesus med de naglemærkede hænder, der står på en standupscene med vin i kildevandsflasken og et fjollet smil på læberne.

Er der ikke en grænse her, der bliver overtrådt?

---

2 "Alt er tilladt, men ikke alt er morsomt" i *impuls*, april 2024; "Jakob er sjov for alvor" i *Tro&Mission* 5-2023; "Tag humor alvorligt" i *Til tro* 1-2024.

3 *Impuls* nr. 24-2024, (1. december), s.15.

Det spørgsmål kan man næsten ikke undgå at stille. Og når vi nu skal se nærmere på reaktionerne på *Bibelen for sjov* og på forfatterens egne tanker om bogen, er det bemærkelsesværdigt, at det netop er denne problematik, der kommenteres igen og igen. Det er som om, både forfatteren og læserne har en alarmklokke, der i forskelligt omfang giver lyd, alene ved titlen *Bibelen for sjov*.[4] Men overvejelserne hos forfatteren og anmelderne fører alle hen mod den konklusion, at alarmklokkerne – hvor larmende eller fjerne de end har været – har kimet uden grund: *Bibelen for sjov* holder sig inden for det acceptable og uproblematiske i dens måde at kommunikere de bibelske beretninger på.

Forlaget

Når vi skal forstå tankegangen bag udgivelsen af en bibel for sjov, må det i første omgang bemærkes, at bogen er skrevet på opfordring fra Bibelselskabet. Man fik idéen til at spørge JS, fordi han som kristen komiker har lavet flere standupshows, hvor han fortæller om kristendommen og sin egen opvækst i en kristen familie.

Mathias Anker Kure, som er forlagschef i Bibelselskabet, udtaler: "I Bibelselskabet arbejder vi for at gøre Bibelen nærværende i kirken, samfundet og for den enkelte. Derfor udgiver vi selvfølgelig selve Bibelen i forskellige former og udgaver, ligesom vi løbende forsøger at finde nye måder at få den genfortalt eller formidlet på. I den forbindelse opstod idéen om at spørge Jakob Svendsen til at skrive bibelhistorier. Vi så for os en sjov, legende og uformel bibel til større børn. En bog, der på den ene side kunne være let at gå til, og som samtidig turde gå til Bibelens kernefortællinger med respekt."[5]

Mathias Anker Kure vurderer, at denne balance er ramt perfekt i *Bibelen for sjov*.

Bogen skulle altså være en børnebibel, der er sjov, legende og uformel, men som også er respektfuld over for Bibelen – og netop det er ifølge forlagschefen blevet resultatet.

Anmelderne

Denne vurdering deles af flere anmeldere, der netop hæfter sig ved det med *respekten* over for de bibelske fortællinger:

"Uanset virkemidler sker formidlingen gennem hele bogen med stor respekt for de bibelske fortællinger."[6]

"Grin og glimt i øjet – med respekt for indholdet."[7]

"Jeg læste med stor interesse, hvordan Jakob Svendsen fx behandler historien om Noas ark. Og det er faktisk respektfuldt uden at være ærbødigt."[8]

"Jeg synes, det virker supergodt! Han har en kærlighed til sit materiale og en respekt for alvoren i det, så jeg som læser er tryg ved hans sjove formidling af det. Det er jo Bibelen! Kan man lave sjov med den? Jeg vil mene, han formidler handlingen på en sjov og forfriskende måde."[9]

"Jakob Svendsens gendigtninger af historier fra såvel Det Gamle som Det Nye Testamente har heller ikke resulteret i en række grænseoverskridende, provokerende eller grove

---

4 Det er i øvrigt en alarm, der kan fornemmes selv af en ateistisk komiker som Brian Mørk, når han præsenterer JS' nye børnebibel som et projekt, der "muligvis flirter en lille smule med helligbrøde" (podcasten *Brian Mørk Show* 24. sep. 2024).

5 Citeret i artiklen "Komiker fra Herlev udgiver sjove bibelfortællinger", Herlev Bladet 11. okt. 2024, www.heleherlev.dk/komiker-fra-herlev-udgiver-sjove-bibelfortaellinger.

6 "'Bibelen for sjov' – en bog for børn og barnlige sjæle", www.baptist.dk/bibelen-for-sjov-en-bog-for-boern-og-barnlige-sjaele.

7 *Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler*, Facebook d. 3. december 2024.

8 "Kan man lave sjov med Bibelen?" i *Udfordringen* 11. okt. 2024.

9 Impuls nr. 24-2024.

versioner af fortællingerne. Som det skrives på bogens bagside behandles alle historierne respektfuldt, hvilket denne anmelder i den grad er enig i. Selv om der naturligt nok er taget en del friheder undervejs (eksempelvis fortælles historien om Jesus, der raserer templet, fra et af offerdyrenes perspektiv), så er pointerne og moralerne forholdsvis intakte. Det er med andre ord både morsomt undervejs, men også lødigt afviklet."[10]

Morsomt, men lødigt og respektfuldt. Det passer godt med Bibelselskabets intention – og i høj grad også med forfatterens eget ønske.

Forfatteren

I portrættet af JS i Tro&Mission var overskriften: "Jakob er sjov for alvor."[11]

Her fortæller JS blandt andet om sit liv som kristen og komiker: "Jeg er fundamentalistisk kristen og bruger min tro i min kunst."

At JS er fundamentalistisk kristen uddybes med, at han anser Gud for virkelig, taler meget med Gud, beder ham om vejledning og regner med hans indgreb i livet.

At JS anser standup for "kunst" uddybes ikke direkte i artiklen. Og der vil nok være nogen, der studser over det ordvalg. Er standup ikke bare underlødig underholdning, hånlige parodier og fordummende tidsfordriv? Jo, det kan det være. Men som JS fortæller i blandt andet artiklen i impuls[12], er der sket en ændring af standupkulturen, så trenden nu ikke længere er hån mod andre og jokes under bæltestedet, men personlige fortællinger, der peger indad, og som rummer budskab og livsvisdom bag det sjove.

Den trend er JS en del af, og det er derfor, han er "sjov for alvor" og kan tale om sit arbejde som sin *kunst*. Han har lavet en aftale med Gud om ikke at bruge perverse jokes. Han rakker ikke ned på andre på scenen, men tager udgangspunkt i sig selv. Og så har han et ønske om at bruge det komiske til at skabe refleksion og lære tilhørerne noget om dem selv.

Når det kommer til spørgsmålet om, hvordan man kan kombinere komik og kristendom, er JS "meget bevidst om, at det kan være superfarligt at bevæge sig fra humor og ind i det religiøse". Men han mener, at "det kan bruges på den måde, at vi kommer til at tage os selv mindre højtideligt. Det kan vi godt have glæde af som kristne. Vi skal ikke devaluere, hvad eller hvem Gud er, for han skal tages højtideligt, men jeg tror, vi kan have gavn af at se på os selv med en lethed, hvor vi ikke tager os selv for seriøst."

Den vejledning, JS har givet i både Tro&-Mission og impuls om forholdet mellem komik og kristendom, harmonerer godt med de ord, han også bruger om sit arbejde med *Bibelen for sjov*.

"Jeg mener jo selv, at det er ret alvorligt. Jeg har ikke haft nogen agenda om at lave det blasfemisk. Så ved jeg godt, at der er nogen, som så snart du siger: 'Sjov religion', så står de helt af, og der ved jeg godt, at det kommer aldrig til at være min målgruppe alligevel. Men jeg vil jo mene, at jeg har læst historierne i den rigtige Bibel, og så har jeg fundet ud af, hvad jeg synes, der er kernen i det her, og hvad er det, jeg gerne vil have, der står tilbage her. Og så har jeg sørget for, at selvom jeg tilføjer en krage, eller at hele historien har ret stort fokus på en banan, så skal kernen stå tilbage."[13]

JS er bevidst om sit ansvar som forfatter af en bibeludgave. Han er klar over, at for nogle af læserne er det deres første møde med Bibelen – og for nogle er det også deres sidste. Derfor

10 "Veloplagte bibelfortællinger", Kulturkapellet 11. november 2024, https://kulturkapellet.dk/prosaanmeldelse.php?id=903.
11 Tro&Mission 5-2023.
12 "Alt er tilladt, men ikke alt er morsomt" i impuls 7-2024 (7. april).
13 Herlev Bladet 11. okt. 2024.

føler han det nødvendigt at få alt det vigtigste med.

I en podcast fortæller han: "Jeg føler mig på en eller anden måde forpligtet til, at der ikke på den måde 'mangler' noget. Altså hvis jeg havde lavet den uden korsfæstelsen eller med en vag version af korsfæstelsen, så synes jeg, det havde været sådan lidt ærgerligt (...) Jeg har ikke haft nogen intention om at lave en blasfemisk bibel. Og jeg har hele tiden netop også den her tanke med, at for nogen er det her måske den eneste gang, de møder en bibel – så skal det være det rigtige budskab, der står tilbage. Så må der godt have været en ged og alt muligt, men når det er skrællet af, så skal der stå det rigtige budskab tilbage."[14]

I samme omgang fortæller JS, hvorfor han mener, humor kan være et vigtigt redskab i formidling, også i kristen sammenhæng. Humor gør os mere modtagelige, det nedbryder forsvaret, vi lytter bedre, vi lytter mere effektivt efter, hvad der bliver sagt, og vi husker bedre.

"Generelt er humor et meget effektivt redskab til at skabe interesse og engagement. Jeg anvender humor for at underbygge den sandhed, som er til stede i Bibelen, så det bliver lettere for læseren at identificere sig med personerne i bogen. På den måde tror jeg også, at alvoren bliver mere levende for læseren."[15]

"*Bibelen for sjov* er mit forsøg på at gøre en vigtig bog relevant, både for dem, der har et nært forhold til Bibelen, og dem der bare gerne vil læse en god historie. Vi har alle en idé om, hvordan fortællingerne i Bibelen forløber, men jeg vil gerne udfordre den idé og lægge op til, at læserne opdager den på ny (...) Jeg vil gerne give læseren en fornyet interesse og glæde ved at læse Bibelen og dykke ned i alt det, som jeg synes, at Bibelen kan (...)

Det har været meget vigtigt for mig, at humoren ikke blev blasfemisk eller for useriøs, men at den er til for at underbygge beretningerne uden at tage noget fra dem (...)

Generelt har det været vigtigt for mig, at alle skal få en god oplevelse af at læse bogen. Derfor har jeg også været bevidst om, at humoren bruges med respekt. Jeg ved for eksempel fra mine stand-up-shows, at Helligånden kan være et sårbart punkt for mange, og derfor kunne jeg aldrig drømme om at give Helligånden et Hitler-overskæg eller noget andet plat, fordi jeg tror, at det vil være for stødende for mange og derfor også ekskluderende."[16]

Og i et facebookopslag den dag, bogens beretninger lå klar som et færdigt manuskript: "De er ærlig talt blevet ret sjovt fortalt, samtidig med at jeg på intet tidspunkt er gået på kompromis med, hvad jeg tror. Den rigtige fortælling og det rigtige billede af Gud ligger der, lige under en krage der er unaturligt glad for en banan. Det er mit bud på at give en nyfunden glæde ved noget, der faktisk betyder helt utroligt meget for mig."

Jeg har ikke haft nogen intention om at lave en blasfemisk bibel. Og jeg har hele tiden netop også den her tanke med, at for nogen er det her måske den eneste gang, de møder en bibel – så skal det være det rigtige budskab, der står tilbage.

14 Fra podcasten Ripensis in nube, episode: "Kan Bibelen være sjov?", 7. november 2024.

15 Interview på Bibelselskabets hjemmeside, 1. oktober 2024: "Standupkomiker udgiver Bibelen for sjov: 'Humor gør Bibelen levende'" www.bibelselskabet.dk/standupkomiker-udgiver-bibelen-sjov-humor-goer-bibelen-levende.

16 Ibid.

Intentioner og virkelighed

Som det fremgår, ligger der mange refleksioner bag udgivelsen af *Bibelen for sjov*.

Og lytter man til de refleksioner og intentioner, kan man få det håb, at *Bibelen for sjov* rent faktisk vil blive Bibelen for alvor. At børn og voksne vil møde Gud gennem det, de læser. At humoren vil optræde på en måde, så den underbygger sandheden i de bibelske historier og gør personerne mere levende for læseren. At det må blive til tro og liv.

Men det kræver jo, at det netop er det rigtige budskab, der står tilbage. At det er den rigtige Gud, man møder i *Bibelen for sjov* – inde bag alt det sjove.

Ulykkeligvis er det ikke tilfældet. Og derfor kommer *Bibelen for sjov* til at stå som et advarende eksempel på, hvordan humor i formidlingen kan forme gudsbilledet på en måde, der leder væk fra ham, snarere end hen til ham.

I det følgende vil jeg beskrive bogen nærmere – og prøve at lokalisere, hvor det går galt.

Bogens form

Bibelen for sjov består af 12 historier fra Det Gamle Testamente og lige så mange fra Det Nye Testamente. Den henvender sig i første omgang til større børn, men tager også sigte på at være engagerende for forældrene at læse op af, så det – i stil med en god Disney-film – kan være en god fælles familieoplevelse at være sammen om de bibelske historier.[17]

For at vi som læsere ikke med det samme skal danne os et billede af, hvad beretningerne handler om, er kapiteloverskrifterne ikke de traditionelle, vi kender fra andre bibeludgaver. ”De 10 bud”, ”Daniel i løvekulen” og ”Bespisningen af de 5000” bliver for eksempel til de mere åbne: ”Med hovedet i sky”, ”Kæledyr” og ”En ukedelig dag”.

Tilsvarende benytter JS sig af det fortællemæssige greb at se historierne fra andre vinkler end dem, vi plejer at høre dem fra. Historien om Babelstårnet hører vi for eksempel fra en dreng, hvis far var initiativtager til det store tårn. Og historien om Noas ark fortælles af de to geder Gertud og Gunnar. De sidehistorier, JS finder på i relation til de bibelske fortællinger, fylder tit lige så meget som selve den bibelske historie. På den måde er der meget fri digtning i det fra forfatterens side, men det er for så vidt ikke anderledes end det greb, vi kender fra bibelhistoriske romaner. Ganske vist er der usædvanligt meget fri digtning, hvis man ser det som en børnebibel, og det kan man godt være kritisk over for. Men personligt er jeg enig med JS i, at det gerne skulle fremgå forholdsvist tydeligt, hvad der er fri digtning, og hvad der er reel bibelhistorie.

De grundlæggende fortællemæssige greb, JS benytter sig af, kan være med til at give friske øjne på gammelkendte beretninger, og selve de greb kan man principielt forsvare at bruge. Det er i mine øjne også legitimt i den genre, JS bevæger sig i, at undvige de traditionelle kirkelige og bibelske termer og forsøge at udtrykke det samme med andre og mere nutidige ord.

Problemet er altså ikke nødvendigvis de ting, der her er nævnt om formen. Men jo friere form man vælger, når man skal genfortælle bibelhistorier, jo mere tydelig bliver ens egen teologi. Og jo mere risikerer formen også at forme indholdet. Så når man på forhånd har valgt, at enhver bibelhistorie skal fortælles med humor, er der en oplagt risiko for, at historierne bliver blasfemiske og nedbryder gudsfrygten.

Gud er pjattet med dig

Det mest påfaldende, når jeg har læst *Bibelen for sjov* igennem, er, hvor konsekvent Gud er

17 Herlev Bladet 11. okt. 2024.

fremstillet som en rar, kærlig, omsorgsfuld, hyggelig og smilende Gud.

Det er et gudsbillede, der går rigtig godt i spænd med den lette og humoristiske vinkel i bogens form. Men det er også et gudsbillede, der virker til at være i tråd med den teologi, JS i øvrigt ønsker at præge med.

I en prædiken på Å-festival i 2023[18] optræder JS som det komiske sidekick til sin bror Robert, der er uddannet teolog. Den humoristiske prædiken er lagt an på, at JS gentagne gange skal afbryde sin bror med nogle skæve vinkler og sjove bemærkninger. Mod slutningen af prædikenen summerer JS op, hvad det hele handler om: ”Nu kommer vi til det aller- allervigtigste, som vi har sagt (…) For det kan godt ske, vi kan huske, at Flame var heroppe[19], og vi kan huske, at jeg snakkede om toast, og vi kan huske, at Robert var kedelig – men nu kommer det allervigtigste. Og det er vigtigt, at I hører efter nu. Det er vigtigt, at du hører efter nu. For Gud han har fokus på dig. Gud er her, ikke fordi Gud er pjattet med toast, ikke fordi han er pjattet med musik, han er her, fordi han er pjattet – helt og aldeles – med dig. Han er pjattet med dig! Han vil virkelig, virkelig, virkelig gerne have en ægte relation til dig. Gud er her for at få en relation til dig; for at vise dig, at han vil have en relation til dig. Og det kan godt være, du sidder og tænker: Jeg ved ikke, hvordan den her relation er – jeg ved ikke, hvordan jeg har det med den her relation – måske har du aldrig haft nogen relation til Gud – måske synes du, du er lidt langt væk – måske er der alle mulige ting, du overvejer. Og der skal du bare vide: Gud han er ikke i tvivl. Han vil have en relation – ægte – med dig. Lige nu – lige her i aften.”

18 Talen ”Frøet” fra Å-festival 2023, www.youtube.com/watch?v=334z7CWZLDo.
19 Kristen rapmusiker og hiphopper, der afbrød prædikenen med en forsmag på den musik, der kom senere på aftenen.

Når man umiddelbart læser eller hører sådan en afslutning på prædikenen, kan det måske være nærliggende at tænke, at det er et kald til omvendelse, sådan som det traditionelt har lydt i vækkelsesbevægelserne. Og selvom det er pakket ind i underholdning, kan man godt fornemme, at det ikke bare er pjat. JS ønsker tydeligvis at kalde ind i fællesskab med Gud. Men det er ikke et kald til omvendelse. Det er ikke et kald til at erkende sin synd og sit ansvar over for Gud. Det er ikke et kald til at komme og søge tilgivelse hos Gud ved det, Jesus har gjort. Det er derimod et kald til at give en ufarlig Gud en chance. Det kan godt ske, du selv er i tvivl, om det med Gud er noget for dig – men Gud er ikke i tvivl om, at du er noget for ham. Det er et kald til at komme hen til en rar og kærlig far, der er helt pjattet med mennesker, og som higer efter fællesskab med dig. Hvis du kommer til ham, som du er, kan du altså forvente at blive modtaget med al mulig kærlighed og forståelse. Hvis du derimod ikke giver Gud en chance, er det *ham*, det er synd for.

Sådan er tonen i prædikenen til de unge på Å-festival. Og det er præcis den samme tone, der lyder i *Bibelen for sjov*.

I et interview om bogudgivelsen[20] får JS spørgsmålet: "Hvordan har dit forhold til Bibelen ændret sig i takt med bogen?"

Svaret lyder: "Jeg har brugt enormt meget tid med stoffet, hvilket har givet mig flere nuancer på fortællingerne. For eksempel da jeg skulle skrive skabelsesberetningen, som i *Bibelen for sjov* hedder 'Ingenting bliver til en have' ender den, sådan som jeg tror, de fleste tænker, med at Gud forviser Adam og Eva fra Edens Have i vrede og straf. Men da jeg skrev mig gennem beretningen, kunne jeg ikke få det til at passe med, at den far, som de sådan har hygget sig med, lige pludselig skulle flippe helt ud. Så min version slutter med, at det er Gud, som er ked af det, og som enhver anden kærlig far vil beskytte sine børn og kan se, at haven er for voldsom for dem at være i og derfor følger dem ud i smerte og kærlighed."

Læg mærke til det: JS har beskrevet en kærlig far, som Adam og Eva har hygget sig med. Og det kan han ikke få til at passe med Gud som en vred og hellig, straffende Gud.

JS får altså helt fra bogens begyndelse lagt en linje for menneskers forhold til Gud og Guds forhold til mennesker – og den linje skal resten af historierne i Bibelen rette sig ind efter. Ellers ville det ikke passe sammen med det gudsbillede, der er slået an fra begyndelsen!

Og JS holder sig konsekvent til den linje gennem alle 24 beretninger.

Da jeg skrev mig gennem beretningen, kunne jeg ikke få det til at passe med, at den far, som de sådan har hygget sig med, lige pludselig skulle flippe helt ud. Så min version slutter med, at det er Gud, som er ked af det, og som enhver anden kærlig far vil beskytte sine børn

Den smilende Gud i Det Gamle Testamente

Det er ikke underligt, at JS synes, det virker mærkeligt at slutte beretningen om skabelse og syndefald af med Guds vrede, strenghed og dom over den faldne menneskeslægt. Det ville slet ikke kunne rummes inden for det gudsbillede, der etableres i løbet af skabelsesdagene. Her møder vi en Gud, der nysgerrigt og plan-

20 Interview på Bibelselskabets hjemmeside, 1. oktober 2024.

løst løber rundt og griner, mens han finder ud af, at vandet er vådt, og at appelsiner smager bedst, hvis man tager skrællen af. Vi møder en Gud, der kommer til at fnise over den delfin, han har skabt, og som smågriner, mens hans laver fisk i alle former. Vi møder en Gud, der fjumrer i det og får sit skæg klistret ind i fjer[21], mens han forsøger sig frem med at få lavet nogle ordentlige fugle, men han bliver bedre og bedre til det undervejs.

Adam og Eva fjoller og griner, mens de løber rundt og giver dyrene navne, og Gud griner og nyder at se Adam og Eva have det sjovt, mens han slår hul på en kokosnød.

Hvordan kan sådan en fjollet, nysgerrig, lattermild Gud lige pludselig blive forvandlet til en streng og vred Gud efter syndefaldet? Nej, der sker det, at Gud rækker armene ud mod Adam og Eva, tager dem ind til sig og siger, at han bliver nødt til at følge dem ud af haven, så der ikke sker dem noget.

Den linje holdes gennem hele *Bibelen for sjov*. Gud er ikke dommeren. Han er den kærlige Gud, der vil mennesker det bedste. ”Jeg er nødt til at hjælpe dem,” tænker Gud, da han ser, at det ikke er godt for hans elskede mennesker at bygge Babelstårnet (66).

Det er ikke sådan, at Gud ikke kan blive provokeret af alt det egoistiske og dumme, mennesker gør. I ørkenen beklager Moses sig til Gud over israelitterne, der ikke er nemme at lede: ”Jeg fatter ikke, du orker. Jeg har været ved at tyre min stav i skallen på fire af dem. Bare i dag.”

”Hehe,” sagde Gud. ”For mig er det syv. Min stav er bare lidt større, så jeg lader være” (123).

Og med dén lille latter kommer vi over hele Guds vrede og straf over Israels folk i ørkenen. Gud er nok irriteret som Moses, men ikke mere, end han kan grine af det – og han holder sig i skindet, fordi han ved, der bliver stor skade, hvis han giver efter for sin irritation.

Hans syn på de oprørske israelitter får vi i den fremhævede sætning: ”Tja … De er sådan set gode nok, men de stoler ikke på mig.”

”Tja …!” Er det sådan, Gud taler om israelitternes synd i ørkenen?

Ikke én gang hører vi om Guds straf over sit folk for deres synd. Ikke én af profeterne med deres domsord over Israel er taget med.[22] Dermed er hele Det Gamle Testamentes grundfortælling om folkets synd, Guds vrede og løfterne om en kommende frelser udeladt – fordi det ikke passer ind i det gudsbillede, der blev etableret med den fjollede Gud fra skabelsesberetningen.

Efter episoden med guldkalven hører vi om Moses’ vrede, men ikke et ord om Guds. Gud konstaterer bare, at det ”åbenbart” er vigtigt med de bud (133) – og han smågriner, da han giver Moses nogle nye stentavler af en lidt tungere kvalitet (134).

De ti bud er ”ti regler, som er gode for mennesker at leve efter” (127). Da Moses hører buddene, synes han, at det alt sammen er noget, der giver god mening. ”Det synes jeg også,” svarer Gud. ”Hvis mennesker lever efter de her ti bud, vil de få det bedste liv” (134). Ikke et ord om, at Gud kræver overholdelse af buddene og straffer den, der lever i modstrid med hans vilje.

Med den forståelse af buddene er Guds vilje og befaling gjort til en selvhjælpsbog i 10 punk-

21 Den beskrivelse, inkl. billedillustrationen af den langskæggede, fjumrende Gud, ligger i en videopræsentation af bogen på Lohses hjemmeside som et eksempel på, hvordan JS ”med humor og respekt” har genskrevet historierne fra Bibelen, www.lohse.dk/bibelen-for-sjov.html.

22 Af profeterne hører vi kun om Elias (styrkeprøven på Karmels bjerg), Jonas og Daniel.

ter – og loven og evangeliet, ja hele det bibelske budskab, er radikalt forandret.[23]

Også i historien om Jonas er Gud blid og kærlig hele vejen. Der er ikke spor af anfægtelse og fortvivlelse hos Jonas over, at han har forbrudt sig mod Guds vilje og nu skal være borte fra Gud. I Bibelen råber Jonas til Gud i sin nød og tænker, at han er jaget bort fra Gud og aldrig mere vil få hans hellige tempel at se (Jon 2). I *Bibelen for sjov* råber Jonas ikke til Gud, men har en samtale med den sjove, talende fisk, Gud har sendt. I løbet af samtalen når han frem til, at det ikke var nogen god idé at prøve at stikke af fra Gud, og ville ønske, han kunne ombestemme sig – hvorefter fisken beredvilligt sætter kurs mod Nineve, mens Jonas keder sig lidt på turen (205-206).

At Gud er fredelig og ufarlig understreges af, at han taler ”venligt”, ”blidt” og ”kærligt” til Jonas, da han sarkastisk og vredt går i rette med Gud for ikke at lade profetien mod Nineve gå i opfyldelse (210-213).

Ikke én gang hører vi om Guds straf over sit folk for deres synd. Ikke én af profeterne med deres domsord over Israel er taget med. Dermed er hele Det Gamle Testamentes grundfortælling om folkets synd, Guds vrede og løfterne om en kommende frelser udeladt – fordi det ikke passer ind i det gudsbillede, der blev etableret med den fjollede Gud fra skabelsesberetningen.

De smilende mennesker i Det Gamle Testamente

Hvad er problemet med mennesker i Det Gamle Testamente ifølge *Bibelen for sjov?*

I syndflodsberetningen får vi den mest udfoldede beskrivelse af menneskers synd. Her møder vi Guds bedrøvelse over, at ”menneskene havde glemt at nyde jorden. De var begyndt at snyde hinanden. True hinanden. De gik i krig mod hinanden og slog endda hinanden ihjel. Lige meget hvor man kiggede hen på jorden, så tænkte folk kun på sig selv” (38).

I sin fortvivlelse over det råber Gud: ”Jeg skulle aldrig have skabt det! (…) Der er alligevel ingen, der har det godt.” Og i det øjeblik beslutter han sig for at smadre det hele.

”*Men så hørte han en, der grinede*. En, der ikke havde det dårligt. Han opdagede en mand, der stadig nød livet og jorden. En, der var glad. Den mand hed Noa. Og Gud glædede sig over, at nogen stadig nød jorden.”

Det er en grundtanke gennem hele *Bibelen for sjov*: at menneskers problem er, at de ikke behandler hinanden godt – og at de ikke længere nyder den jord, Gud har skabt til dem. Det er hovedproblemet for mennesker i *Bibelen for sjov*.

Senere, da menneskene begynder at bygge babelstårnet, hører vi, at Gud kigger på ”sine elskede mennesker”. Og da de gik i gang med tårnprojektet, ”var Gud virkelig begejstret. Han elsker nemlig, når mennesker har det sjovt og nyder det, de laver” (66). Babelstårnet startede ”som et vidunderligt projekt, hvor folk grinede og hjalp hinanden,” og derfor var det positivt. Da det udviklede sig i en gal retning, blev Gud nødt til at hjælpe mennesker tilbage til det gode liv, de havde før. ”Folk begyndte igen at lave det, de havde lavet før. Og nød at lave det, de havde lavet før” (69).

23 Det er radikalt, men ikke ualmindeligt. I en anden populær børnebibel er ”De ti bud” gengivet som ”Ti super idéer til et godt liv” (Lloyd-Jones, Sally: *Hvad Bibelen fortæller om Jesus*, ProRex Forlag 2008, s. 100).

Folkene i Nineve er modbydelige og onde, men da Jonas siger, at de skal stoppe med det, kan de godt selv se, at byen faktisk ikke har været rar i den seneste tid. Så begynder de at kramme hinanden og at samle affald op fra gaden. ”Se lige, hvor glade de er,” siger Gud (210).

Og så er menneskers problem løst.

Hvor er det fjernt fra den rigtige bibels beskrivelse af, hvad der er israelitternes og vores grundproblem!

Som Gud siger gennem profeten Hoseas: ”Deres gerninger hindrer dem i at vende om til deres Gud, for der er en horeånd i deres indre, og Herren kender de ikke. Israels hovmod vidner imod det; Israel og Efraim skal snuble i deres synd, også Juda snubler sammen med dem. Med deres får og køer går de hen for at søge Herren; men de finder ham ikke, han har trukket sig tilbage fra dem. De var troløse mod Herren (...) Hvad skal jeg gøre med dig, Efraim, hvad skal jeg gøre med dig, Juda? Jeres troskab er som morgentågen, som den tidlige, flygtige dug” (Hos 5,4-7; 6,4).

Og hvor er det fjernt fra den rigtige bibels beskrivelse af, hvad der er israelitternes og vores eneste redning: at Gud selv ved sin egen Søn griber ind til frelse for det troløse folk, der har en horeånd i deres indre og intet selv magter at gøre for at ændre på det (se Hos 14; Sl 22; Es 53).

Den smilende Jesus i Det Nye Testamente

”Ny i denne sæson: Jesus” står der på titelbladet til Det Nye Testamente. Og han er virkelig en ny person, der introduceres. Der har ikke været skyggen af profetier om Jesus i Det Gamle Testamente – eller et behov for en frelser for synd. Der har været en overbærende Gud, der gerne vil have mennesker til at være gode mod hinanden og nyde den jord, han i sin store kærlighed har skabt til dem, for at de skal have det godt.

Men Jesus kommer ikke med noget nyt i forhold til det gudsbillede, vi tidligere har mødt, eller i forhold til menneskers grundproblem. Det fortsætter konsekvent i samme spor.

Johannes Døber taler ikke til syndserkendelse, og han peger ikke frem mod Jesus som Guds lam, der bærer verdens synd. Nej, Johannes Døber er en, der siger kloge ting, der får folk til fuldstændigt at ændre deres liv (237), og han peger frem mod ”*en, der ved mere end mig”* (240).

”Det er faktisk ikke så indviklet,” lyder Johannes’ budskab. ”Det er et menneskes opgave at være *god* ved andre. *Bum.* Lad være med at føle dig bedre end andre” (239). Og det er jo til at forstå for alle. Men hvor er domsbudskabet og den prædiken til syndserkendelse, der var kernen i Johannes’ virke? (jf. Matt 3). Det bliver ren moralisme. Der bliver ikke et ord til anfægtelse – og derfor bliver det heller ikke muligt at forkynde det evangelium, der giver hjælp og trøst for den anfægtede.

Dåben af Jesus bliver slet og ret til en velsignelseshandling: ”Gud. Velsign denne mand, og hjælp ham til at gøre din vilje” (242).

Så får vi gennem resten af testamentet et billede af, hvordan et menneske, der gør Guds vilje, er i praksis. Og sådan en mand er – selvfølgelig – mild og blid og næsten konstant smilende. Det er ikke underligt, at duerne på tempelpladsen i det tredjesidste kapitel af *Bibelen for sjov* studser, da Jesus én eneste gang viser sin vrede og vælter bordene i templet. ”A’ hva?” siger duen Thilde forbavset. ”Hun havde hørt om Jesus. Men hun havde hørt, at han var pusse-nusse-sød og pusse-nusse-rar. Hun havde hørt, at han hjalp folk. Det her lød hverken pusset eller nusset” (327).

Duens undren er en nøjagtig spejling af den forundring, læseren af *Bibelen for sjov* må sidde med, når Jesus nu for første gang viser sig fra en ikke så pusse-nusset side. Men selv midt i tempelrensningen påstås det, at Jesu vrede

handler om, at *folk ikke er glade*, sådan som de skulle være. Jesus brøler rasende: "Det her er min fars hus. Det er et hus til at være glad i! Ikke til at tjene en latterlig skilling" (330).

På nær tempelrensningen er Jesus i *Bibelen for sjov* næsten altid glad, rar og smilende. En undtagelse er til sidst i beretningen om fristelsen i ørkenen, hvor Jesus hvæser ad Djævelen (252). Men selv den beretning begynder med, at Jesus smiler og blinker til Djævelen (247). Det er måske ikke så mærkeligt, for Djævelen fungerer som en komisk figur, der også undervejs i fristelserne får Jesus til at begynde at grine (250). Men det lykkes ikke for den komiske djævel at forhindre Jesus i at gøre det, han er taget ud i ørkenen for. Og hvorfor var det mon, Jesus fastede 40 dage i ørkenen? Det har JS et bud på, der ligger helt i tråd med det generelle budskab i bogen om, at det er menneskers problem, at de har glemt at nyde den jord, Gud har skabt: "Jeg er her for at nyde alle ting, som min far har skabt," siger Jesus. "Nu kan jeg rigtig koncentrere mig om sandet, varmen, træet ..." (249).

Som idealbilledet på et menneske nyder Jesus livet. Han "har lyst til" at fiske med Peter (258). Han "synes, det er hyggeligt" at se den lamme mand, han har helbredt, stå og fjolle og teste, hvor meget hans ben kan (268). Han helbreder en piges ben med henvisning til, at "Gud nyder at se dig spille fodbold" (278). Han joker, hygger og pjatter med disciplene.

Efter Jesu opstandelse fra de døde udbryder Johannes: "Det er godt nok hyggeligt! Dejligt, at du kom tilbage, Jesus" (345). Og Jesus griner og svarer: "Jeg synes også, det er rigtig dejligt at være sammen med dig igen, Johannes. Jeg vil gå så langt som til at sige, at det er klart bedre end at være død." Det er ikke nemt for Jesus at tage væk fra sine disciple: "'I er fantastiske,'" sagde han og smilede, mens han tørrede en tåre væk. 'Jeg kunne ikke have ønsket mig bedre venner end jer'" (346).

Da Jesus nærmer sig Jerusalem, græder han ikke over byen, men smiler og siger til Jakob og Johannes: "Det var godt, I kom, I to. Vi er snart fremme ved Jerusalem" (308). Godt nok bliver hans smil efterhånden "lidt underligt", men det er dog et smil. Og Jesus griner og smiler videre, da han beder Jakob og Johannes om at hente et æsel til ham (309) – ligesom han har grinet og smilet og lavet jokes med sine disciple, og hvem han ellers møder, gennem hele bogen.[24]

Budskabet

Som nævnt hænger det ufarlige og smilende gudsbillede uløseligt sammen med en ændring i budskabet, hvor lov og evangelium bliver erstattet med moral og positivitet.

Jesu budskab i *Bibelen for sjov* er – i forlængelse af Johannes Døbers vise ord i ørkenen – at "man skal elske andre mennesker" (257), at "vi har mulighed for at gøre noget godt mod alle. Selv dem, der ikke kan lide os" (270), og han taler "om himlen og om, hvordan livet på jorden kan blive endnu bedre, hvis mennesker er gode ved hinanden" (290). "Dem, der tror, de er for store til at gøre noget godt for andre, er slet ikke store" (320).

Der er ikke ét ord om, at mennesker skal regne med at komme til kort i det projekt med at være gode ved hinanden, og at de har brug for en frelser. Hvis man virkelig leder, kan man måske finde en antydning af det i Peters reaktion efter Jesu død. Det er jo også en beretning, der helt oplagt i fortællingens form ville kunne skildre menneskers svigt og kommen til bort – og tilgivelsen og nåden i Jesus. JS nævnte desuden, at han ikke ville have det godt med at

24 Det vil føre for vidt at angive alle stederne, men det er meget markant, at Jesus ofte siger eller gør noget med et smil eller et grin.

udelade korsfæstelsen eller give en vag version af den.

Men selve Jesu død skildres ikke i *Bibelen for sjov*, og vi hører ikke et ord om, hvorfor Jesus skulle dø. Lige efter kapitlet om tempelrensningen kommer der en brat overgang til, at disciplene sidder og læser og går i rette med usande historier fra tabloidpressen om Jesu død. Det er kun i den form, vi hører om korsfæstelsen. Og det er i den forbindelse, Peter til sidst bryder ud i en hulken: "Jeg skulle have gjort noget, Thomas! Undskyld, Jesus" (338). Det er det tætteste, JS kommer på at beskrive syndserkendelse i bogen. Men vi har ikke hørt noget om Peters løfter til Jesus eller hans svigt i ypperstepræstens gård. Vi får kun indtryk af, at Peters hulken er sat i gang af en prisværdig medlidenhed med Jesus, da han tænker på alt det, han har lidt. Selvom Peter siger "undskyld, Jesus", er det altså ikke rigtigt en synd, han har begået. Derfor bliver det også Thomas' trøstende ord til Peter, der står tilbage som konklusionen: "Der var så mange, Peter. Du kunne ikke have gjort noget. Ingen kunne gøre noget." Peter var altså lovligt undskyldt og behøver ikke være ked af det. Præcis som vi gerne vil høre det, når samvittigheden banker på. Vi ønsker ikke at se vores skyld og synd i øjnene og bede Jesus om tilgivelse. Vi ønsker at få at vide, at vi ikke behøver angre noget; at vores svaghed er menneskelig, og at andre mennesker ikke ville have handlet anderledes i vores sted.

I en bibel blottet for ord om synd og nåde er det logisk, at Det Nye Testamente slutter med en pinsedag uden syndserkendelse. I den rigtige bibel prædiker Peter pinsedag på en måde, der overbeviser mennesker om, at de står strafskyldige over for Gud – at det i virkeligheden er dem, der har korsfæstet Jesus i kraft af deres synd. Da de hører det, stikker det dem i hjertet, og de spørger: "Hvad skal vi gøre?" (ApG 2,36-37). I *Bibelen for sjov* giver Helligånden jubel, begejstring, varme og tro. Pinsedags budskab rummer ikke korsfæstelse, skyld og nåde, men udelukkende opstandelse og erfaring af en fantastisk ånd: "På grund af den ånd ved vi og tror vi, at Jesus, som var død, ikke længere er det. Og det er bare topfedt!" (355).

Der er ikke ét ord om, at mennesker skal regne med at komme til kort i det projekt med at være gode ved hinanden, og at de har brug for en frelser.

Blasfemi

I ovenstående gennemgang har jeg koncentreret mig om det aspekt ved *Bibelen for sjov*, som for mig er det mest påfaldende: at vi møder Gud som en rar, kærlig, fantasifuld, sjov, smilende og grinende Gud. Det er det gudsbillede, der gør, at der ikke er nogen grund til at tale om synd og nåde. Og det er samtidig det gudsbillede, der åbner for, at Gud kan gå med på jokes og fjollerier, som man ud fra et sandt, bibelsk gudsbillede ville anse som blasfemiske.

Når JS siger, at han har anstrengt sig for ikke at lade humoren blive blasfemisk, er der ingen grund til at betvivle, at det er sådan, han selv oplever det. Men det er ud fra et ganske bestemt billede af Gud som kilden til alt, hvad der er sjovt og får smilet frem hos mennesker, sådan som Adam og Eva kunne fjolle rundt og nyde Guds skaberværk i Paradis.

Den komiske hovedvægt i bogen ligger selvfølgelig i de fjollede bifigurer (som ofte er dyr) og fantasifulde sidehistorier, JS finder på undervejs. Men med det gudsbillede, JS præsenterer, er der heller ikke noget i vejen for at lave standupsekvenser, hvor Gud er den ene part. For eksempel dyrkes det klassiske standupgreb med komiske misforståelser, når Gud

møder Noa, og Noa ikke fatter, hvad en ark er (41). JS får også meget sjov ud af den forvirring, det giver, når Gud åbenbarer sig for Moses i en busk (93-95), og han bruger den samme forvirring, når han skildrer, hvordan Gud har talt til Jonas gennem morgenbordets juice, marmelade, ost og smør (med et smørret grin) og senere gennem en venlig og kærlig sten (195-197 + 212-213). Moses har en "god ferie på Sinaj-bjerget", hvor han kan slappe af, mens Gud varter ham op med aftensmad og jokende spørger, om hans kartofler skal "moses" (127). Josva fatter ikke en hvede af, hvorfor Gud vil have dem til at gå rundt om Jeriko, men Gud er blid og tålmodig og griner, da Josva sarkastisk beklager, at soldaterne ikke har øvet sig i at danse fransk vals eller bage æbleskiver, og foreslår, om de den syvende dag skal hoppe på ét ben rundt om byen og sige som en giraf (145-146).

Tilsvarende taler Jesus med farhumor, når han møder Zakæus i træet: "'Leger du frugt? For du ser fig'n nok ud', grinede Jesus. 'Giver du ikke en bid brød, Zakæus? Måske med lidt Sal'Zakæus til?'" (279).

Har man set JS' første standupshow "Kristen i krise", er man ikke overrasket over tonen.[25] Men når man har læst den vejledning, han senere har givet i bl.a. Tro&Mission om, hvor grænsen går, og når man har læst interviewet, hvor JS sagde om Bibelen for sjov, at det var "meget vigtigt" for ham, at "humoren ikke blev blasfemisk eller for useriøs", er det svært at få det til at passe sammen.

Og det er det spørgsmål, der nu står tilbage: Hvordan kan det være, at JS fremstiller *Bibelen for sjov* som en bog, der er fuld af respekt og kærlighed til historierne – og at forlagschefen og anmelderne erklærer sig enige i, at det netop er tilfældet?

Et vigtigt budskab

Den vigtigste del af svaret er allerede givet. Når man har et rart, hyggeligt og omgængeligt billede af Gud, så kan det ikke betragtes som blasfemisk at bruge Gud selv, når der skal laves skæg og ballade i en børnebibel.

Derudover skal det nævnes, at der også er gode pointer i *Bibelen for sjov* – også pointer, der ligger i tråd med bibelfortællingerne. Den sandhed, der står stærkest tilbage, når man har læst *Bibelen for sjov*, er, at troen retter sig mod det usynlige, og at vi ikke kan regne med vores egen fornuft, når det gælder troen. Det lærer Noa, når han bruger 100 år på at bygge en båd i en ørken. Det lærer israelitterne, når de står over for det røde hav med Faraos hær bag sig, og når de mangler mad i ørkenen. Det lærer Josva, når Gud giver menneskeligt set håbløse instrukser til krigsførelsen mod Jeriko. Det kan godt ske, han protesterer sarkastisk mod det, Gud siger, men han accepterer det dog, og han giver det videre til generalerne: "Jeg ved godt,

25 I "Kristen i krise" medvirker den ateistiske komiker Brian Mørk som Gud, der lejlighedsvist afbryder JS i sin optræden. Den dybe, kraftfulde stemme bebrejder bl.a. JS for at være for egoistisk, når han beder, hvorefter JS joker med, at han kan bede om, at Brian Mørk må blive kristen og ikke må blive fristet af jordiske goder. Men til sidst modtager han formaningen om ikke at bede for egoistisk: "Så skal jeg nok lade være med at bede så egoistisk, Hr. Du-må-ikke-have-andre-guder-end-mig." Flere andre ting fra showet kunne trækkes frem, men det må være tilstrækkeligt om niveauet for blasfemi, at JS her joker med, at Gud er egoistisk og desuden har lavet en aftale med en ateistisk komiker om, at han kan spille Gud, og de kan joke sammen om, at han – den rigtige Brian Mørk – hellere må omvende sig. I det efterfølgende show "Næste(n)kærlig" holder JS sig – i tråd med vejledningen i Tro&Mission – anderledes konsekvent til at spidde sin egen næstekærlighed, der aldrig bliver, som den skulle være. Det er der i sig selv ikke noget blasfemisk i, og det er for så vidt et godt og rigtigt budskab, at vores menneskelige retfærdighed altid kommer til kort, og at kristne mennesker i deres helliggørelsesprojekter ikke er anderledes og bedre end alle mulige andre mennesker; men at gøre et standupshow ud af vores manglende evne til at opfylde loven er svært at forene med den alvorlige og oprigtige anfægtelse over synden, der hører til troen og gudsfrygten.

det lyder mærkeligt. Men vi stoler på Gud," siger han (148).

Og den pointe udfoldes mere og mere gennem de beretninger, JS har valgt at tage med: om den lille David mod den store Goliat, om Elias, der hælder vand på alteret på Karmels bjerg, om Daniel mod løverne, om den fiskestinkende Jonas, der forkynder for de modbydelige mennesker i Nineve og får dem overbevist mod alle odds. Og videre i Det Nye Testamente, hvor de bøvede hyrder og tungtopfattende disciple, den upopulære Zakæus, den lille dreng med madpakken, Jesus, der rider ind i Jerusalem på et æsel osv. alt sammen tydeliggør, at Gud ikke er afhængig af det, der ser ud af noget i menneskers øjne, og at vi mennesker må få lov at tro og stole på Gud, også når vores fornuft stritter allermest imod.

JS har en tydelig linje her gennem *Bibelen for sjov*, og det er en god og central pointe om troen, der står tilbage. Den pointe er godt materiale for JS' evner til standup, fordi alle beretningerne indeholder en eller anden form for inkongruens; noget, der ikke passer sammen, noget, der ser latterligt ud. Det er normalt godt standupmateriale. Og det kan JS virkelig dyrke gennem sine foretælleevner, fx når folk kommer ud til Noas bådbyggeri i ørkenen og spørger, om han ikke synes, der mangler noget[26], når Josva foreslår andre groteske måder at angribe Jeriko på, når Goliat griner, at David er lige så høj som fire harer, der står oven på hinanden osv.

Jeg tror, det primært er af den grund, JS og anmelderne kan sige, at beretningerne er fortalt med respekt og kærlighed: *Bibelen for sjov* rummer faktisk nogle vigtige pointer (og især én vigtig pointe om troen). Der er et ærinde med bogen, som ikke er at lave sjov med Gud, men at kalde mennesker ud på de 70.000 favne: at tro imod alt det, man kan se – på en Gud, der kan gøre det umulige, og på en Jesus, der er stået op igen fra de døde.

JS har altså et stærkt korsteologisk budskab i bogen. Det tragiske er blot, at det bliver korsteologi uden kors.

Gud og humor

Når man skal forstå, hvordan det giver mening med en bibel for sjov, der har Jesus som standupper på forsiden, så er det altså vigtigt at forstå, at det er en bog med et budskab og en mission.

Det er også vigtigt at forstå, at JS lader Jesus joke, fordi han af et oprigtigt hjerte tror, at det er sådan, Jesus har været, da han gik her på jorden. Og når Jesus har fortalt sjove historier, så skal vi selvfølgelig også gøre det. Det er tydeligvis noget, der ligger JS meget på sinde, og her ser han et formål med at ruske op i den kedsommelighed, man ellers kan føle i kristne kredse.

"Jesus brugte humor. Det skal vi også gøre."[27]

"Jesus bruger ironi ret ofte, både i lignelser, og når han stiller helt absurde ting op. Folk har uden tvivl set det som ironisk og humoristisk dengang. Det samme med Paulus. Og jeg er ret sikker på, at Gud har humor. Han har jo skabt os med den måde, vi fjoller, griner og hygger os med hinanden på."[28]

"Min værste gudstjenesteoplevelse har været, når jeg går ud af kirken med en fornemmelse af, at præsten kørte på autopilot eller bare sørgede for at sige alle de rigtige ting og sænke stemmen, så den blev rigtig dyb. Når det bliver akademiseret og klogt, men det ikke rører nogen, får jeg lyst til at rejse mig op og spørge,

26 med reference til, at der ikke er vand til den store båd i ørkenen (42-43).
27 *impuls, 7-2024.*
28 Fra artiklen "Komiker: Det sjove løsner op for det svære", http://dkpk.dk/wp-content/uploads/2016/10/Jakob-Svendsen.pdf.

om der overhovedet er nogen, der hører efter længere. Og om der er nogen, der kan bruge det i morgen."[29]

"Enten har standuppen fejlet, eller også så har kristendommen fejlet, hvis der sidder nogen og tænker, at de her to kan ikke forenes. Jeg tror, Jesus har været helt utroligt morsom! Altså, det må han have været, ellers så har han ikke kunnet få så mange til at lytte. Jeg tror, han har været karismatisk, jeg tror, han har brugt humor rigtig meget. Jeg tror, det er forkert at se det sådan, at vi ikke har brug for humor til at formidle det her."[30]

Jesus har altså ifølge JS været "helt utroligt morsom" at høre på, bl.a. ved at han bruger ironi og opstiller helt absurde ting. Som et eksempel henviser JS til, når Jesus taler om splinten og bjælken i Bjergprædikenen: "Hvorfor ser du splinten i din broders øje, men lægger ikke mærke til bjælken i dit eget øje? Eller hvordan kan du sige til din broder: Lad mig tage splinten ud af dit øje! og så er der en bjælke i dit eget øje? Hykler, tag først bjælken ud af dit eget øje; så kan du se klart nok til at tage splinten ud af din broders øje" (Matt 7,3-5).

JS fortæller i Indre Missions online børneklub: "Det [med splinten og bjælken] *er* et sjovt billede, og jeg tror, da han har sagt det, så har folk grinet. Og nu bliver det lidt nørdet, men jeg *ved*, han har lavet det som comedy, for han gentager det, og gentagelse det er sådan en måde, man også kan få folk til at grine ekstra meget. Han har først lavet joken én gang, og så spiller han den. Han laver den som noget, der hedder et 'act out', han gentager den faktisk, hvor han spiller de to roller, der er (...) Han har helt sikkert fået folk til at grine, og det, der så er sket, det er, at folk de har snakket om 'wow, det var bare sjovt, det han sagde med bjælken der', og så har den anden sagt: 'Ja, hvad var det lige, det betød? Jamen det betød noget med ... Hvad var det egentlig, det betød?' (...) Så det, som humor gør, det er, at for det første lytter vi efter, og så kan vi bare huske ting."[31]

De overvejelser, JS her gør sig om humorens potentiale i den kristne formidling, står han ikke alene med. I anmeldelsen af *Bibelen for sjov* i *impuls* siges det, at "det særlige ved at høre en sjov tekst er, at den skærper ens opmærksomhed; man sidder og venter på, 'hvad der nu kommer' – og dermed får man også de seriøse pointer godt med. Guds ord er jo levende, og når Gud har skabt os med humor, er det et virkemiddel til formidling, han er helt med på."[32]

Når man skal forstå, hvordan det giver mening med en bibel for sjov, der har Jesus som standupper på forsiden, så er det altså vigtigt at forstå, at det er en bog med et budskab og en mission.
Det er også vigtigt at forstå, at JS lader Jesus joke, fordi han af et oprigtigt hjerte tror, at det er sådan, Jesus har været, da han gik her på jorden. Og når Jesus har fortalt sjove historier, så skal vi selvfølgelig også gøre det.

29 Fra "Før søndagen" i *Kristeligt Dagblad* 18. oktober 2024, www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-og-tro/sommetider-faar-jeg-lyst-til-rejse-mig-op-under-praestens-praediken-og-spoerge-om-der.
30 *Ripensis in nube*, 7. november 2024.
31 *Klub-Online*, episode 33: "Er Gud sjov?", 26. januar 2022, www.imedia.dk/klub-online/video/er-gud-sjov.
32 *Impuls* 24-2024.

JS mener det altså alvorligt med humor. Han mener, humoren er et middel til at få folk til at lytte efter og reflektere. Og han mener, Jesus har brugt humor "rigtig meget" – for hvordan skulle han ellers have fået så mange mennesker til at lytte til sig?

Men de betragtninger om Jesus er grebet ud af den blå luft. Der står ikke nogen steder, at mennesker fulgte Jesus, fordi han var en karismatisk eller vittig person. Og vi hører jo ellers generelt ofte, hvordan folk reagerer på det, Jesus siger. Efter bjergprædikenen står der for eksempel: "Da Jesus var færdig med denne tale, var skarerne slået af forundring over hans lære; for han underviste dem som en, der har myndighed, og ikke som deres skriftkloge" (Matt 7,28-29). Der står ikke: 'Da Jesus var færdig med denne tale, var folk blevet godt underholdt og gik hjem for at genfortælle hans jokes for hinanden.'

Der ligger en basal kortslutning i, at JS opdager elementer i Jesu tale, som JS selv bruger i sit virke som komiker (ironi og overdrivelser), og på den baggrund forestiller sig Jesus som komiker, der har fået folk til at grine. Man kan jo sagtens bruge ironi og overdrivelser, uden at det er sjovt, og uden at folk tænker det mindste på at trække på smilebåndet. Alt afhænger af konteksten. Og i Bjergprædikenen er konteksten altså, at Jesus taler om himmel og helvede. Jesus taler om, at vores retfærdighed langt skal overgå de skriftkloges og farisæernes, ellers kommer vi ikke ind i Himmeriget. Han taler til syndserkendelse: at vi må få øje på vores enorme skyld (bjælken), før vi er optagede af de andres synd. Det er et billedsprog, der nok er absurd og grotesk, men der er ikke en sjæl, der har grinet af det. For dem, der er blevet ramt af Jesu ord, har set: Han taler med myndighed! Han taler om alt det, vi skylder Gud at gøre, være og tænke. Og han taler om det på en måde, så vi ser, at vi ikke har den mindste chance for at komme i Himmeriget, hvis vi skal leve op til alt det. "Så vær da fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen!" (Matt 5,48).

Det er urealistisk, det virker overdrevet.

Men hvem ville grine af det?

Kun et menneske, som ikke har hørt og taget til hjerte, hvad Jesus siger.

Jagten på humor i Bibelen

Humor er i høj kurs i vores tid. Alt skal formidles med humor. Hvis en politiker ikke har humor og selvironi, får han eller hun ingen popularitet i den brede befolkning, særligt ikke blandt unge. Humor kan være afvæbnende, når noget er anstødeligt. Og derfor er det næsten ikke til at holde ud, hvis noget så anstødeligt som Bibelen ikke også rummer en eller anden form for humor. Man søger med lys og lygte efter det. For har Bibelen ikke humor og selvironi, så virker dens alvor alt for påtrængende og udfordrende i vores tid. Og hvis vi ikke kommunikerer med humor, hvordan skal vi så kunne få folk med os?

I forlængelse af showet *Kristen i krise* fortæller JS: ”De ikke-kristne kom bagefter og sagde tak for, at jeg havde givet dem indblik i en verden, de ikke rigtig kendte på forhånd. Og de kristne kom og sagde, at det er lige præcis sådan, man skal evangelisere i dag.”[33]

Tilsvarende er det efter manges opfattelse sådan (ved hjælp af humor), man skal formidle evangeliet til børn og unge. Det er ikke usædvanligt, at man som ung går efter de mest ”grineren” prædikanter, når man finder prædikener på nettet.[34]

I det nummer af Kristeligt Forbund for Studerendes blad *Til tro*, hvor JS medvirkede[35], var humor det overordnede tema for hele bladet. Og den indledende artikel af Troels Nymann Eriksen havde titlen *Seks gange, Bibelen var sjovere, end du måske troede*. Her siges det blandt andet, at historien om, at filistrene stjæler pagtens ark (1 Sam 2-5) er ”en rigtig ’pas på, hvad du ønsker dig’- historie. Helt klart en fortælling, der har taget kegler i synagogen.” Ordsprogenes Bog er en ”joke-maskine”, og Jonas’ Bog er ”den absolut mest morsomme i Bibelen”.[36]

Forfatteren uddyber i episoden *Er Gud sjov?* fra podcasten *Eftertanke*[37], at Jonas er sjov, fordi han er en inkongruent figur, en mand, der er dybt utilfreds med sin opgave, og at ”det er tænkt til at være sjovt”. I samme episode nævner en anden af de medvirkende, at der er noget bibelformidling til teenagere i det med at finde det sjove i Bibelen: ”Fortæl dem, at Ordsprogenes bog er fuld af jokes, så skal du nok se dem åbne Bibelen.”

Og det kan jo være rigtigt nok, at der er nogle overraskende billeder og sammenligninger i Ordsprogenes Bog, som godt kan være underholdende. Men folk tog ikke fra hele verden til Salomos hof for at høre ham fortælle vittigheder.

”Fra hele verden søgte man til Salomo for at høre hans visdom, som Gud havde givet ham i hjertet” (1 Kong 10,24). Og kernen i den visdom, Salomo besad, var hans gudsfrygt. Når Gud giver Salomo ”stor visdom og forstand i hjertet” (1 Kong 3,12), er det svaret på hans ydmyge bøn: ”Giv derfor din tjener et *lydhørt hjerte*” (v.9). Salomo ved, at han ikke skal være stor og vis ved egne spekulationer og filosofi, men ved at lytte til Guds røst. Derfor er kernen i hans visdom også: ”At frygte Herren er begyndelsen til visdom, at kende den Hellige fører til forstandighed” (Ordsp 9,10, jf. 1,7; 15,33; Sl 111,10).

Der er noget dybt krampagtigt i den søgen efter ”noget sjovt” i Den hellige Skrift, som vi kan bruge til at få de unge med og til at blødgøre den påtrængende alvor. Der findes eksempler på ironi, absurditet og inkongruens

33 ”Dansk kristen komiker på turné”, *Udfordringen* 19. februar 2015, udfordringen.dk/2015/02/dansk-kristen-komiker-paa-turne.

34 Jf. fx podcasten *Lovsangsskolen*, episode 1 ”Velkommen til Lovsangsskolen”, 17. september 2020.

35 *Til tro* 1-2024. JS’ artikel ”Tag humor alvorligt” handlede ikke specifikt om humor og Bibelen, men om, hvad konteksten betyder for, om det er okay at lave jokes om et emne.

36 *Til tro* 1-2024, s.6-7.

37 December 2021.

i Bibelen, og det er virkemidler, man bruger i standup i dag. Men fordi komikken ofte *bruger* de ingredienser, er det ikke ensbetydende med, at ingredienserne i sig selv er komik. Man kan bruge ingefær i jordbærsmoothie, og man kan bruge ingefær i en asiatisk karryret. Det er den samme ingrediens, men sammenhængen, ingefæren indgår i, betyder, at den får vidt forskellig virkning. Således også med ironi og absurditet.

Når for eksempel artiklen *Seks gange, Bibelen var sjovere, end du måske troede* som det første eksempel nævner Esajas' parodi på afgudsdyrkere i Es 44 (v.12ff.), så er det rigtigt, at moderne komikere også bruger parodier, når de skal være sjove. Men der er ikke et gran af humor, smil eller sjov over den absurditet, Esajas ser og parodierer hos afgudsdyrkerne. Det er tragisk virkelighed, som leder afgudsdyrkerne ind under Guds vrede og dom. Skal vi så læse om det i dag, fordi det er underholdende? Skal vi lære børn og unge at lede efter det sjove i Bibelen? Og skal prædikanter forsøge at finde ind i og videreformidle og opdatere en oprindelig komik, man forestiller sig, der har været i budskabet? For det er jo det, der får folk til at lytte efter i dag?

Jeg tror, vi i stedet gør vel i at tænke på, hvordan Paulus fortæller, han valgte at forkynde, i Første Korintherbrev. Korintherne søgte visdom i form af retorisk stærke prædikener. Det var *deres* ting. Det var det, de blev fanget af og revet med af. Men netop fordi det var det, der kunne tiltrække korintherne; netop fordi det var det, de kunne blive fænget og blødgjorte af, afstod Paulus fra at bruge det.

Paulus var bevidst om, hvad tilhørerne var tiltrukket af, ligesom vi i dag kan regne ud, hvad der vil give en positiv reaktion. Men Paulus brugte sin viden til det modsatte af det, der menneskeligt set ville være en smart strategi: Han skuffede altid tilhørernes kødelige ønsker og forventninger. Han ville ikke vide af andet end Jesus Kristus, og det som korsfæstet – for at deres tro ikke skulle afhænge af menneskers visdom, men af Guds kraft, dvs. ordet om korset (1 Kor 1,18-2,5).

Noget tilsvarende må være vores kald i dag, når vi skal prædike for et humorhungrende folk. Vi skal ikke vide af andet end Jesus Kristus, og det som korsfæstet. Det er der ingen humor i. Og derfor siger vores menneskelige tanker om formidling, at vi bliver nødt til at tilsætte humor, hvis vi vil have folk med os.

Men det handler jo netop ikke om, at vi skal have folk med *os*. Det handler om, at Ordet om korset må blive *Guds kraft til frelse* iblandt os. Det kan ske – ved Guds under, ved Helligåndens kraft. Men sker det ikke – eller sker der *umiddelbart* ingenting – så er det ikke vores opgave at hjælpe Guds under og Helligåndens kraft på vej med vores egne tanker og strategier for at få folk med.

Doseret til børn

En anden grund til, at det har givet mening for forfatteren, udgiverne og anmelderne med tonen i *Bibelen for sjov*, er, at bogens grad af alvor i form og budskab skal være tilpasset målgruppen "større børn".

Når de alvorlige passager om synden, nåden og Guds hellighed og frelse fra Helvede er udeladt, skyldes det, at børn ikke er kommet til det endnu i deres trosliv.

JS forklarer i en podcast: "Sådan en historie som Noas Ark, den er jo sjov, og det er med hyggelige dyr og sådan, men grundlaget for hele Noas Ark, det er, at Gud vil gerne udslette hele jorden. Hvor gammel skal du være, før du får dét at vide? Hvor jeg tænker, at det er faktisk – vi springer ret hurtigt hen over det – og det synes jeg faktisk ikke er forkert. Jeg synes faktisk godt, vi må have lov at dosere, og det tror jeg også er okay bibelsk, det der med at dosere det: Hvornår er vi i vores trosliv, og

hvornår er vi i vores alder, modne nok til at få den her vinkel med?"[38]

Den tankegang, JS her præsenterer, er der noget rigtigt i, for vi skal – særligt som forældre – være opmærksomme på ikke at give børn en usund frygt for Gud. Her må vi formidle budskabet efter børnenes alder og graden af følsomhed i deres sind.

Men der er også noget meget farligt i tankegangen. Det er en tankegang, der er slået igennem for fuld kraft i vores tid og særligt gennem de sidste 20-30 år har forvandlet store dele af den kristne formidling til børn og unge til en rent positiv forkyndelse af Gud som den, der holder af os og tager sig af os og accepterer os, som vi er. Det er en tankegang, der har betydet, at børn og unge ikke er blevet eksponeret for at møde den side af Gud, at han er hellig, at han straffer, at han hader synd, og at vi skal have ærefrygt for ham.

I en tankevækkende anmeldelse af *Bibelen for sjov* lyder det: "Og på den anden side så er det ikke just historier, der bidrager til ærefrygt for Gud. Det betyder også, at bogen i høj grad er børnevenlig ..."[39]

Og i en reportage, der bl.a. følger en familie, der læser *Bibelen for sjov*, lyder det om børnenes modtagelse af den nye børnebibel: "'Bibelen for sjov' præsenterer en Gud, der er både magtfuld og kærlig. Men også en Gud der er humoristisk på et plan, børn forstår. I køkkenet er Ludvig og Sigurd meget bevidste om bogens formål: 'Den laver ikke grin med Gud,' siger Ludvig, og Sigurd fortsætter: 'Den laver bare sjov.' Bogen fokuserer på Guds positive egenskaber. Den præsenterer Gud som en, børn kan elske og ikke behøver bekymre sig om at frygte. Ludvig og Sigurd holder meget af den Gud, de møder i 'Bibelen for sjov'."[40]

Den nye børnebibel er altså børnevenlig, fordi den udelader det alvorlige og fokuserer på Guds positive egenskaber. Underforstået: Guds hellighed og retfærdighed er ikke positive egenskaber. At han bliver vred over vores ondskab og som en god dommer vil dømme og straffe den, er ikke godt. Det virker til at være sådan, mange kristne forældre, forfattere, sangskrivere, børneklubledere og forlag tænker i dag.

Det er næsten umuligt at opdrive en nyere kristen børnebog, der taler sundt og bibelsk til ærefrygt for Gud. Og de børnesange, der laves i dag, er for de flestes vedkommende optaget af at gøre form og indhold så underholdende og legende let som muligt, så alle kan være med og have en fest.

Det er rigtigt, og det er vigtigt, at vi som forældre og børneklubledere m.m. skal dosere det, vi fortæller børnene, så det passer med der, hvor de er, i deres tro og deres psykologiske udvikling. Men det kan *godt* lade sig gøre at fortælle børn den fulde alvorlige sandhed om Guds vrede over synden – når bare vi også forkynder om Guds uforskyldte nåde i Jesus, til fred og frelsesvished. Det kan *også godt* lade sig gøre at fortælle børn, at Gud ikke leder os igennem livet på den måde, vi helst vil – når bare vi pointerer, at Gud altid er med og har hånd om det, der sker os, og at han gør det for at lede os hjem til Himlen.

Hvis vi *ikke* har de sider af Guds væsen og ledelse med i vores formidling til børn, så er det ikke et spørgsmål om at dosere, hvad børn er klar til at møde. Så er det et spørgsmål om at lede vores børn hen til en anden Gud end Bibelens. Og hvornår forestiller vi os så, at de er parate til at møde Bibelens sande Gud?

Er det, når de skal konfirmeres?

Nej, der er de ikke modne nok.

38 Ripensis in nube, 7. november 2024.

39 "Kan man lave sjov med Bibelen?" i *Udfordringen* 11. oktober 2024.

40 "'Bibelen for sjov' – en bog for børn og barnlige sjæle."

Er det, når de kommer på efterskole og på ungdomsuddannelserne?

Nej, der er de meget følsomme i deres selvbillede og må ikke høre om andet, end at Gud elsker og accepterer dem, som de er.

Og så videre. Der kommer ikke et tidspunkt, hvor det bliver godt og naturligt at skifte gudsbillede – hvis man er begyndt forkert. Det er fra barndommen, de vigtigste grundsten lægges, når det kommer til forståelsen af, hvem Gud er, og hvordan vores forhold er til ham.[41]

Vidne om Jesus

I sidste ende handler det om det evangelium, vi forkynder. Vil vi have børn og unge til at være glade for Jesus, handler det ikke om at fremstille ham som en fed fyr, de gerne vil have på deres side og være venner med. Det handler om at forkynde, hvorfor han er død på korset. Det er der ikke skyggen af i *Bibelen for sjov.* Og det er et radikalt eksempel – men det er dog et eksempel på en tendens, som desværre er udbredt i vores tid. Vi giver ikke børnene den mad, som deres tro kan leve af og vokse i, fordi børnene hellere vil have tomme kalorier.

Er det ansvarligt? Er det børnene og deres positive reaktion, der skal bestemme, hvad vi giver dem?

Det kan føles som et uoverskueligt ansvar at være forælder, leder i børnearbejdet eller lærer på en kristen friskole i en tid som vores. Man kan selv føle sig så fattig. Man kan føle, man ikke magter at tale ind i børnenes virkelighed og ikke duer til at formidle. Eller man kan føle, man er for overfladisk eller kold i sin egen tro. Der er mange ting, der kan gøre, at man ikke tænker, man duer til at fortælle om Jesus.

Men børnene mærker det. De mærker, om den, der fortæller dem om Bibelen, gør det ud af en glæde over Jesus som frelser for rigtige syndere – eller om de forsøger at peppe noget op, der i virkeligheden ikke betyder noget for dem selv, eller som de i hvert fald ikke har tro på, kan være relevant for børn at høre om. De mærker det – og deres tro formes efter det.

Der kommer ikke et tidspunkt, hvor det bliver godt og naturligt at skifte gudsbillede – hvis man er begyndt forkert. Det er fra barndommen, de vigtigste grundsten lægges, når det kommer til forståelsen af, hvem Gud er, og hvordan vores forhold er til ham

Så kan den, der fortæller om Jesus, være usikker og famlende – eller et farvestrålende festfyrværkeri af en formidler. Den, der vidner for børnene, kan fortælle om sin egen omvendelseshistorie, hvor der blev vendt op og ned på livet – eller kan fortælle om, at man aldrig rigtigt har oplevet det store med Gud, men klynger sig til Jesus som frelser for ugudelige. Det er sådan set ikke så vigtigt. Og her er det kun godt, hvis børn møder forskellige typer, så de kan se, at vi som kristne kan være vidt forskellige. Vi kan fortælle om Jesus som dem, vi er. Med eller uden medrivende talegaver. Med eller uden store armbevægelser.

Det vigtige er, hvor hjertet er. Det vigtige er, hvor vi peger hen. Og her må vi være tro mod det ord, der bærer os selv. For det er det samme ord, der skal bære de kommende generationer – så langt som jorden står endnu.

41 Læs mere i artiklen ”Tak for modgangen”, særligt afsnittet ”Børnelærdom om Guds tugt”, Nyt Liv 1-2018.

Sig dem blot, hvad du har fundet,
tal blot om, hvad selv du så;
om hans nåde uden lige,
kærligheden til de små.

Det vers af Lina Sandell har ofte trøstet mig, også i relation til forkyndelse for børn. Når vi vil forkynde for de små, må vi selv være små. Så kan vi vidne om, hvad vi selv har fundet, og hvad vi selv har set. Kærligheden til de små er Guds nåde uden lige – mod de syndere, der har indset, at de ingenting kan i sig selv.

Når vi vidner om det, og når børnene tager imod det, bliver det velsignet. Så kan vi sammen synge med på Marias lovsang – hver med vores næb, hver med vores tone, men med den samme tro, den samme ærefrygt og det samme glade vidnesbyrd:

”Den Mægtige har gjort store ting mod mig. Helligt er hans navn, og hans barmhjertighed mod dem, der frygter ham, varer i slægt efter slægt. Han har øvet vældige gerninger med sin arm, splittet dem, der er hovmodige i deres hjertes tanker; han har styrtet de mægtige fra tronen, og han har ophøjet de ringe; sultende har han mættet med gode gaver, og rige har han sendt tomhændet bort. Han har taget sig af sin tjener Israel og husker på sin barmhjertighed – som han tilsagde vore fædre – mod Abraham og hans slægt til evig tid” (Luk 1,49-55).

Jesus i Abrahams liv

Af Hans Erik Nissen
(1938-2016)
Bibelskoleforstander og præst

Abraham levede sit begivenhedsrige liv i kraft af Jesus. Tag Jesus bort fra hans historie, og den mister sin sammenhæng og bliver helt uforståelig.

Løftets søn

Da Abraham var 75 år gammel, befalede Herren ham at bryde op fra Karan. Hvem magter at gøre det i en alder, hvor det er forbi med sindets vovemod, og lemmerne er ved at blive stive? Gjorde Abraham det? Var han helt anderledes end andre mennesker?

På ét punkt var han det. Han havde et særligt forhold til Jesus. Gud havde lovet ham sønnen. Hvilken søn? I umiddelbar forstand Isak, men i egentlig forstand Kristus. Jesus er det afkom, som alle jordens slægter skal velsignes i. Det vidste Abraham. Jesus siger om ham: "Abraham, jeres fader, jublede over at skulle se min dag, og han fik den at se og glædede sig" (Joh 8,56).

Vel kendte Abraham også til glæde over kødets søn Ismael, men det var vantroens glæde. Derfor måtte han sende ham bort, så troens glæde over løftets søn kunne være enerådende i hans liv.

Guds uforskyldte nåde

Man kan rette undre sig over, hvordan det var muligt for Abraham at holde ud under al den modgang, som ikke mindst hans synd førte ind over ham. Det bliver kun forståeligt, når man ser, hvordan Gud lader Kristi nåde strømme uforskyldt imod ham. Når synden blev stor i hans liv, blev nåden så meget desto større.

Efter Abrahams fald bekræfter Herren ham i, at han skal få Kristus. Da Abraham anden gang har løjet om sit ægteskab, har påbudt Sara det samme og udsat hende for den største legemlige, sjælelige og åndelige fare, skænker Gud ham en søn.

Så uforskyldt handler Gud.

Hvad gør Abraham så enestående?

Det var hans tro på Guds ord om Jesus. Hans tro var ikke blind. Den så Kristus. Derfor var hans lydighed heller ikke lovens lydighed, men den var en Kristus-lydighed, som Gud selv havde skabt i hans hjerte ved at møde ham med uforskyldt nåde.

Hvad gør Abraham så enestående? Det var hans tro på Guds ord om Jesus. Hans tro var ikke blind. Den så Kristus.

Offerstedet

At det forholder sig sådan, ses klart på Morijas bjerg. Gud havde vist Abraham et land, som var hans. Nu ville han også vise ham et offersted, som var hans.

Abraham vidste, at Isak ville Gud ikke tage fra ham, for det kunne han ikke gøre uden også at tage Kristus fra ham. Og Gud tager aldrig Jesus fra et menneske. Derfor kan han sige til sine karle, at Isak og han selv vil komme tilbage. Derfor kan han svare sin undrende søn: "Gud vil selv udse sig et offerlam, min dreng." Derfor kan han løfte offerkniven over ham. Han ved, at én ting er helt vist: Gud vil ikke skille ham fra Isak, for Gud skiller jo aldrig Kristus fra en synder.

Man han vidste endnu en ting: Der var en anden søn, der måtte bringes som offer, og det var Jesus. På Golgata bragte Gud ham som synd- og skyldoffer. Mennesker kunne dræbe ham; men ofre ham, gøre ham til synd og forbandelse, det kunne alene hans himmelske far gøre.

Og han gjorde det. Ellers kunne han ikke vise den æreløse Abraham nåde.

Det ufattelige var, at Gud foretrak det frem for at beholde sin søn, sin eneste, elskede søn. Jo mere du grunder over det, desto større bliver spørgsmålet: Hvordan kunne du gøre det, Gud?

Og Gud svarer: Således elskede jeg verden.

Vis os Jesus!

Der er sagt og skrevet meget, som gør Abraham stor. I én forstand er Abraham også en enestående skikkelse i historien. Som få andre fortæller han os, hvad der sker i et menneskeliv, når Jesus er i en stadig vækst for troens erkendelse.

Som forkynder kan man ikke beskæftige sig med Abraham uden at måtte sige til sig selv: Du må tale noget mere om Jesus. Det ændrer jo en kristen indefra, når han ser Jesus, tror ham og lever i kraft af ham. Al vækst og helliggørelse hænger sammen med, at Jesus males for øje.

Vi må have de smukke Rosenius-bind ned fra vores reoler. For Gud har givet den mand nåde til at prædike Kristus. Vi må sige til vores forkyndere: Vis os Jesus! Og vi må først og fremmest bede Gud om at åbenbare sønnen for vores hjertes øje.

Aldrig får vi vores hunger og tørst efter Jesus stillet. Altid længes vi efter at se ham, som han er. I evighed skal det ske for ethvert Guds barn. Der skal vi erfare, at det er saligheden at se ham. Ansigt til ansigt med Jesus er ethvert behov og enhver længsel tilfredsstillet, og bare fryd og himmelsk fred i lovprisning og tak strømmer omkring os og gennem os.

Fra Båndet nr. 3-1977.

Den rige unge mand

Her ser vi dybt ned i menneskenaturen. Så meget levende alvor har vi mødt hos denne unge mand; så dyb oprigtighed, at vi måtte tillægge ham al god vilje. Men nu ser vi, at nede under alt dette, finder Gud et hjerte af granit.

Af Frank Jacobsen
(1931-2013) Præst i bl.a. Mariehøj

Og se, der kom en hen til Jesus og spurgte: "Mester, hvad godt skal jeg gøre for at få evigt liv?"

Han svarede ham: "Hvorfor spørger du mig om det gode? Én er den gode. Men vil du gå ind til livet, så hold budene!"

Han spurgte: "Hvilke?"

Jesus svarede: "'Du må ikke begå drab, du må ikke bryde et ægteskab, du må ikke stjæle, du må ikke vidne falsk, ær din far og din mor!' og: 'Du skal elske din næste som dig selv.'"

Den unge mand sagde: "Det har jeg holdt alt sammen. Hvad mangler jeg så?"

Jesus sagde til ham: "Vil du være fuldkommen, så gå hen og sælg, hvad du ejer, og giv det til de fattige, så vil du have en skat i himlene. Og kom så og følg mig!"

Da den unge mand hørte det svar, gik han bedrøvet bort, for han var meget velhavende. Og Jesus sagde til sine disciple: "Sandelig siger jeg jer: Det er vanskeligt for en rig at komme ind i Himmeriget. Ja, jeg siger jer, det er lettere for en kamel at komme igennem et nåleøje end for en rig at komme ind i Guds rige."

Da disciplene hørte det, blev de meget forfærdede og sagde: "Hvem kan så blive frelst?"

Jesus så på dem og svarede: "For mennesker er det umuligt, men for Gud er alting muligt" (Matt 19,16-26).

Denne beretning viser, hvilken dyb alvor, der ligger i det, Paulus skriver i Romerbrevet: at "alle har syndet og har mistet herligheden fra Gud". For hvad havde denne unge mand ikke af herligt at fremvise? Og alligevel slog det ikke til. Der var ingen åbne døre hos Jesus for alt det, han havde at fremvise. Han måtte bedrøvet gå bort med det alt sammen igen. Der var intet herligt hos Gud i det.

Evangelisten Markus fortæller, at da Jesus så denne unge mand, fattede han kærlighed til ham. Men end ikke kærligheden kunne få disse ting til at slå til. Selv kærligheden måtte konstatere, da han stod over for denne unge mand: "Her er intet til evigt liv. Jeg kan stå og elske dig; men du må gå bort. Jeg kan ønske, at du må komme ind i Guds rige; men du må gå bort."

Vakt af Gud

Vi skal se lidt på, hvad det var, denne mand stod med, da han kom til Jesus; men som han måtte gå bort med igen, fordi der ikke var åbne døre til Guds rige for noget af det.

Det første, vi ser om ham, er, at han er en åndeligt vakt mand. Vi skal lægge mærke til, at det ikke er spørgsmålet om Guds eksistens, der brænder på hos ham. Det tvivler han ikke på. Nej, det, der tynger ham, er, hvad han skal gøre for at blive frelst.

Det er uhyre vigtigt, vi lægger mærke til det. For spørgsmålet om Guds eksistens opstår nemlig, når mennesker kommer bort fra Guds Ord og bønnen. Så kan den tvivl komme: "Er Gud mon til?" Men spørgsmålet "hvad skal jeg gøre for at blive frelst?" opstår kun, når jeg har været inde i Guds nærhed. Det spørgsmål opstår kun, der hvor Guds Ord har en virkelig stor plads. Dér tændes det lys inde i menneskets samvittighed:

O ve mig, om ej jeg er rede!
Når dommeren kommer i sky,
og jorden begynder at brænde,
jeg ej for Guds åsyn kan fly.

Sådan vidner denne mands alvorlige spørgsmål om, at han har stået inde i Guds nærhed, hvor alt bliver helt klart. Profeten Daniel taler om, at menneskesønnen skal komme på Himlens skyer til dom, og da skal nogle opstå til evigt liv, mens andre skal opstå til skam og evig afsky. Det er dette, der er blevet vakt i ham. Han har været inde i lyset og set, hvad der kommer engang. Han har set den skillevej, han en dag står overfor, hvor han enten skal gå ind til evigt liv eller gå bort til evig afsky.

Det er Gud selv, som har vakt ham fra den død, som ellers hviler over hele verden. Den død, hvor ingen ser, ingen mærker, ingen forstår noget af det, som kommer. De går mod dommen, men tænker aldrig en stund derpå; de er døde. Det er denne mand ikke.

Adobe Stock/methaphum

Og alligevel måtte han gå bort fra Jesus. Bort til bedrøvelse; for nådens port var lukket for ham. Det er vanskeligt at blive frelst.

Ydmyg og oprigtig

Og han havde endda mere at sige: "Fra ungdommen har jeg holdt disse bud."

Fra ungdommen har Guds eget Ord været hans rettesnor. Fra ungdommen af har han indset, at han aldrig kunne blive rede til at møde den store dom ved noget andet end Guds Ord. Dagligt har denne unge mand siddet med Den hellige Skrifts ord for at lære, hvad der er godt og ret for Gud, og for – i lyset af det – at blive rede for den endelige dom. Han har siddet stille med sine andagter dag efter dag og læst: "Så siger Herren." Og han har prøvet at holde det lige fra sin ungdom af.

Nu står han og siger til Jesus: "Herre, alt dette har jeg holdt."

Jesus giver ham endda ret i det, han har gjort. "Vil du vide om gerninger, du skal gøre, for at arve evigt liv, så hold buddene," siger Jesus. "Du har gået den rigtige vej, hvis du spørger efter, hvad der er gode gerninger. For

her i Guds bud ser du helt klart, hvad den skal gøre, som vil gøre godt. Den, som handler efter de bud, gør godt. Den, som ikke handler efter de bud, gør ondt. Det er ret. Men min elskede unge mand, du må gå bort. Der er ikke åbne døre for dig."

Men han havde mere endnu, denne unge mand. Han siger: "Hvad mangler jeg endnu?"

Hvilken vældig forskel på ham og farisæerne, som også tit havde holdt disse bud fra ungdommen af. Men mens de var forvissede om, at ingen kunne forlange mere af dem, end de allerede gjorde, og at nåden var for dem, fordi de gjorde, hvad de kunne, så boede det dybt nede i denne unge mand: "Jeg slår ikke til endnu." Han er alt andet end selvretfærdig; han er ydmyg, oprigtig og sandhedskærlig:

"Jeg har holdt alt dette, men jeg kan mærke på mig, at der er noget, jeg mangler. Hvad er det, jeg mangler? Hvorfor slår jeg ikke til, når jeg skal stå for min dommer?"

Det er ikke underligt, at han bliver elsket af Jesus. Det er jo en enestående og sandhedskærlig ung mand. Men der var intet, der kunne opveje den sandhed: Han har syndet og mangler herligheden fra Gud. Dén mangler han endnu.

Han er alt andet end selvretfærdig; han er ydmyg, oprigtig og sandhedskærlig: "Jeg har holdt alt dette, men jeg kan mærke på mig, at der er noget, jeg mangler."

Sløret trækkes til side

Jesus står og ser på denne unge mand, som har alt dette, og han mangler bare én ting: Han mangler herligheden fra Gud.

"Du har ret på så mange punkter, du gør så meget, der er godt og rigtigt. Men du mangler bare det eneste, der skal til; du mangler herligheden fra Gud."

Og så trækker Jesus sløret til side og siger: "Min ven, hvis du vil være fuldkommen, så gå hen og sælg, hvad du ejer og giv det til de fattige, så vil du have en skat i himlene. Og kom så og følg mig!"

Det var det, der fik den unge mand til at gå bort.

Han havde nemlig hidtil troet: "Hvis bare jeg kan få at vide, hvad jeg skal gøre for at arve evigt liv, så skal jeg nok gøre det." Han troede bare, det var et spørgsmål om at blive oplyst; det var et spørgsmål om at få besked om, hvad der skal til. Han var helt sikker på: "Hvis jeg får det at vide, så skal jeg nok gøre det."

Nu får han at vide: "*Gør dét!*" Og nu opdager han: "*Det vil jeg ikke.*"

Her ser vi dybt ned i menneskenaturen. Så meget levende alvor har vi mødt hos denne unge mand; så dyb oprigtighed, at vi måtte tillægge ham al god vilje. Men nu ser vi, at nede under alt dette, finder Gud et hjerte af granit. Et hjerte, som Gud ikke kan få bugt med. Et hjerte, som ikke *kan* bøje sig. Et hjerte, som ikke vil betale hvad som helst for at blive frelst.

Tænk, han vil så gerne frelses. Han vil så gerne bestå på den sidste dag. Men nu opdager han: "Jeg vil ikke betale ALT for at blive frelst."

Dag og nat ville den sætning nu lyde inde i hans samvittighed, når han lagde sig om aftenen, efter han havde bedt sine bønner og læst i Den Hellige Skrift: "Vil du være fuldkommen, så sælg alt, hvad du ejer." Dag efter dag måtte han konstatere: "Jeg har ikke gjort det endnu, og jeg ved, at jeg aldrig kommer til det." Nat efter nat kunne han ligge og se på denne ene ting: den lukkede dør til nådens rige. Denne ene ting var hele hans dom. For den ene ting sendtes han bort.

Stenhjertet

Der er dog andre, der kunne gøre det, som denne mand ikke gjorde. Der er eksempler på mennesker, som har solgt alt for at følge Jesus. Vil det så sige, at Jesu ord "kun én er den gode" ikke mere er sandt? Er der nu flere, der er gode, siden de har solgt alt? Nej, disse ord passer stadigvæk. Sagen er nemlig bare, at deres "stenhjerte" findes andre steder.

Mennesker, som lever Gud nær, ved, hvor forskellige steder dette stenhjerte kan vise sig. De ved af smertelig erfaring, hvordan Jesus kan sætte fingeren på ét bestemt sted. Og fra det øjeblik, det ene sted kommer frem i lyset, er netop dét den lukkede dør ind til nådens rige.

Én siger Jesus til: "Hvis du vil være fuldkommen, så må du af med din havesyge."

En anden siger han til: "Hvis du vil være fuldkommen, så må du af med din egenkærlighed."

Andre siger han til: "Hvis du vil være fuldkommen, må du bort fra dit hidsige sind."

"Hvis du vil være fuldkommen, må du af med din urenhed."

Og nu sidder de der dag efter dag og konstaterer denne lukkede dør ind til nådens rige; for de kan ikke komme videre, de kan ikke betale prisen.

Dag efter dag måtte han konstatere: "Jeg har ikke gjort det endnu, og jeg ved, at jeg aldrig kommer til det." Nat efter nat kunne han ligge og se på denne ene ting: den lukkede dør til nådens rige. Denne ene ting var hele hans dom. For den ene ting sendtes han bort.

Det vil jeg gerne sige til dig: Hvad enten du kender til det eller ej, så finder Gud også i dit liv et hjerte, som er vanskeligere at få ind i Himlen end at få en kamel igennem et nåleøje. Så vanskelig er du at få frelst.

Derfor spørger disciplene også: "Hvem kan så blive frelst?"

Og Jesus svarer: "For mennesker er det umuligt."

Det er umuligt for dig at skaffe dig herlighed hos Gud. Det er umuligt for dig at gøre så meget, at du kan åbne nådens port hos Gud. Har du forstået det? Om du så kom med endnu større dyder end denne unge mand kom med, så må du forstå, at du går bort til fortabelsen med det alt sammen. *For Gud tager ikke imod slik!*

Jeg kan være så bange for, at vi nogle gange roser den slags for meget. Du kan stå med al den slags på den store dag, du kan være elsket af Jesus, og så må han dog sige: "Du mangler den stadigvæk, herligheden hos Gud."

Hvad Gud har gjort

Men læg så mærke til, hvad Jesus fortsætter med at sige: "Men for Gud er alting muligt."

De ord svarer nøje til det, som Paulus fortsætter med, efter han har sagt: "Alle har syndet og har mistet herligheden fra Gud." Paulus fortsætter: "... og ufortjent gøres de retfærdige af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus."

Der skal noget større og mere til for at fremstille os som retfærdige hos Gud; så nåden kan høste os, og vi kan indgå til Livet. Kun én vej er der for det synderhjerte, vi bærer på – stenhjertet. Det hjerte, der ikke kan og vil slippe den ene ting, som lukker frelsens dør for os. Der er kun én vej for det stenhjerte – kun én vej. Den vej er, at straffen bliver betalt. Der er ikke noget andet for den levende Gud at gøre med det stenhjerte end at dømme det. Og når han har dømt det, må han lade straffen udgå.

Han må udfolde hele sin vrede over dette hjerte herinde – der er ikke andet for. For det bliver ikke anderledes, og derfor må dommen udgå. Der er ingen anden vej til frelse end den.

Nu spørger du: ”Ja, men findes den vej da?”

Ja, den findes. Når du engang skal møde den levende Gud, møder du en Gud, som har gjort store ting for dig. Så store ting, at havde han ikke selv sagt det i sit ord, var der aldrig en eneste af os, der ville have troet, at det har Gud gjort.

Hvad har han nemlig gjort? Jeg skal sige dig, hvad han har gjort for dig: Jesus døde for dine mange synder. Det har Gud gjort. Straffen blev lagt på ham, for at du skulle have fred ved hans sår. Det har Gud gjort. Det er det, Paulus kalder ”forløsningen i Kristus Jesus”. Én døde i alles sted. Det har Gud gjort. Han har dømt dit stenhjerte, og han har udløst hele sin vredesdom på korset. *Sådan!*

Hvad den unge mand manglede

Her er det, som ville have åbnet nådens port for denne unge mand. Her er det, som ikke kan erstattes af noget som helst andet. Det for os umulige, som vi dog ejer, fordi Gud selv har gjort det igennem sin søn. Åh om denne unge mand i stedet for at gribe efter det, han manglede, havde grebet efter det, som profeterne havde sagt om Jesus: ”Han skal retfærdiggøre de mange ved at bære deres overtrædelser.”

Han skal skaffe sit folk retfærdighed ved at bære deres overtrædelser. Ikke ved at forvandle deres hjerte, ikke ved at hjælpe dem til at gøre, hvad de mangler, men ved at tage det hele på sig op på Golgatas kors og bære deres overtrædelser og sige til synderen: ”Du bliver retfærdig gennem mit blod. Jeg er død for din synd.”

Jeg kunne ønske, at du kendte det evangelium; at du kendte til at tro, hvad Jesus har gjort for dig. For ikke bare ligger der i det den vidunderlige erfaring, som er udtrykt i en lille sang sådan:

Just som jeg var,
blev jeg befriet for byrden, jeg bar!
Døren var åben trods synderne store,
thi det var nok, det, som Frelseren gjorde.
Barn må jeg være, ja Gud blev min far,
just som jeg var.

Men der ligger mere i det at gribe sådan om Frelseren i tro. Jeg ved om en, som i stedet for at række efter den håbløse forvandling af hjertet, greb om evangeliet til den ”ugudelige”, som Paulus siger. Og denne person fik som sit yndlingsvers dette:

O lad aldrig nogen sinde
korsets træ mig gå af minde,
som dig frelsens fyrste bar,
men lad kors og død og smerte
tale, råbe til mit hjerte,
hvad min frelse kostet har.

Ved du, hvad det betyder, når et menneske begynder at gribe sådan om Jesus?

Jo, Jesus siger det engang sådan: ”Der bliver glæde hos Guds engle over én synder, som omvender sig.”

For den tro formår, hvad alt andet ikke formår: at give en synder del i nåden og det evige liv. Alt det får et menneske ved troen på Jesus.

Den korsfæstede alene al ære! Gud har gjort det. Amen.

Op, op til bedrings gråd

Er der noget i Brorsons forkyndelse af evangeliet, som vi har glemt eller måske bevidst udelader i dag, og som vi derfor har brug for at blive mindet om?

Af Mads Jakob Thorlund Jakobsen
Sognepræst ved Sct. Marie Kirke, Sønderborg

Det rigtige spørgsmål

Denne artikel har været længe undervejs, og det er således to år siden, Henrik Gren Hansen bad mig skrive en artikel under overskriften ”Hvad kan vi lære af Brorson”.

Jeg sagde straks ja, for jeg syntes, det var et godt emne. Men der var en lille orm, der gnavede. For skønt spørgsmålet uden tvivl er oprigtigt stillet, så er det stadig et spørgsmål stillet af moderniteten: Hvad kan *vi* lære, hvilke lærdomme kan *jeg* trække ud af Brorson, hvad i hele Brorsons forfatterskab er relevant for *min* verdensanskuelse. Det forekom mig altså, at spørgsmålet slet ikke drejede sig om Brorson, men om, hvad vi har lyst til at finde frem hos Brorson, som kan akkompagnere den holdning, vi allerede i forvejen plejer.

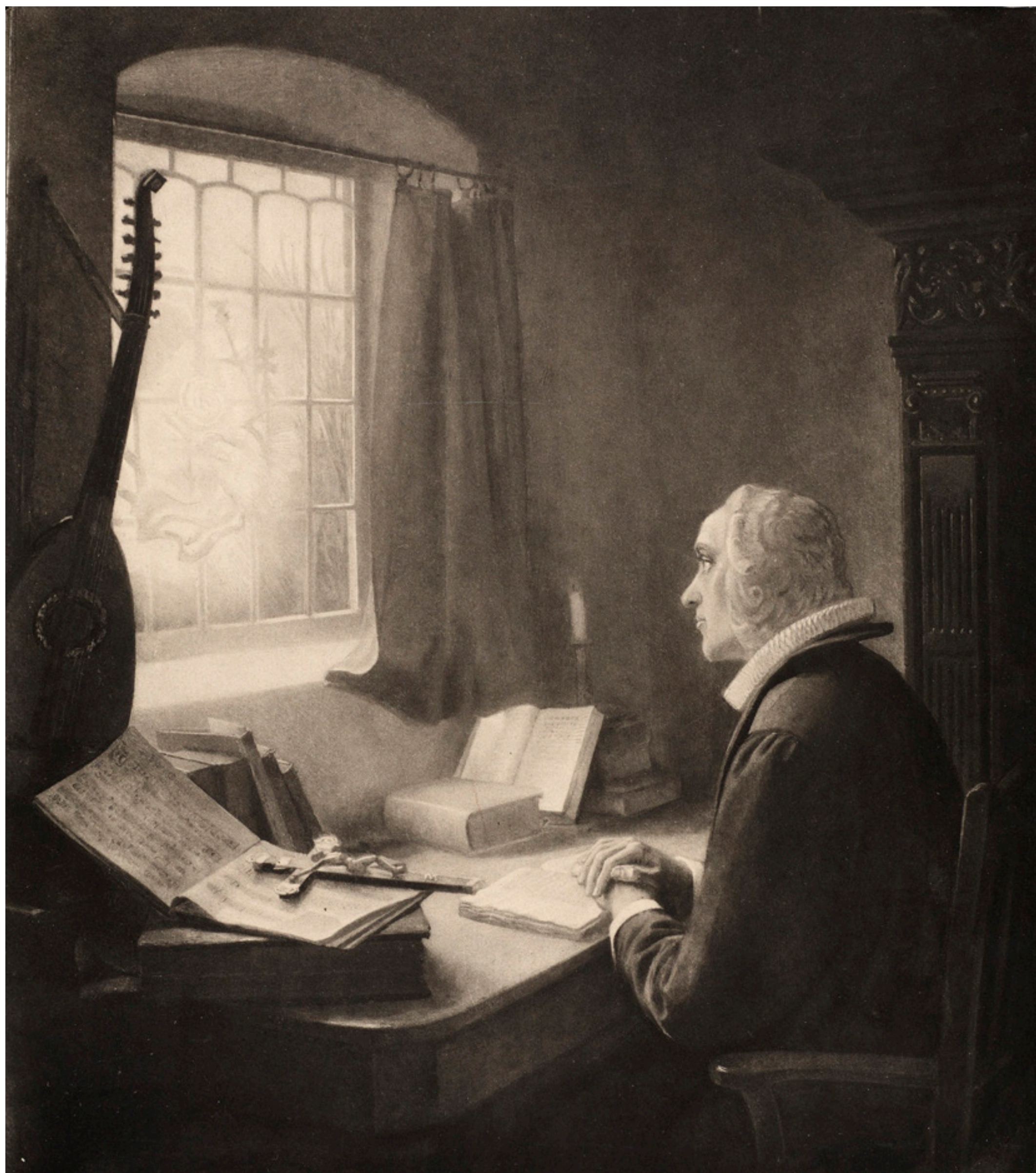
Disse tanker gik jeg nu og tumlede længe med, før jeg kom frem til, at det rette spørgsmål måtte være: Hvad vil Brorson lære os? Men det er mindst lige så drilsk, for hvem skal svare på det? Og så kom svaret pludselig en dag fra Brorsons egen hånd: ”Op, op til bedrings gråd og efter Jesus jag, men snart, det er mit råd, nu hedder det i dag.”

Denne er ganske vist en oversættelse fra et ukendt tysk forlæg, men som med alle Brorsons oversættelser, er der nærmere tale om en gendigtning, hvor salmen genopstår i Brorsons poetiske sprogham og med netop den betoning og formidling, som Brorson selv ønskede at fremme. For så vidt gælder det for al sand forkyndelse, at intet kommer fra os selv, men alene fra det, Gud har åbenbaret os. Derfor er det, for nu atter at vende tilbage til min gnavende orm, selvfølgelig for historikeren interessant at undersøge, hvad Brorson måtte have sagt, men for troen alene hvad Brorson ret forkynder.

Spørgsmålet må derfor blive: Er der noget i Brorsons forkyndelse af evangeliet, som vi har glemt eller måske bevidst udelader i dag, og som vi derfor har brug for at blive mindet om? Det var derfor, da jeg blev klar over, at mange, også på den såkaldte kirkelige højrefløj, tager afstand fra netop denne salme, at brikkerne faldt på plads til denne artikel.

Salmens budskab

Nogle kalder salmen direkte u-evangelisk, mens andre mere mådeholdent synes, at sal-

men let bliver misforstået i lovisk retning, som om det er os, der med vor flid skal vinde Guds nådige hjerte.

At der findes gamle salmer, som med tiden kan blive misforståelige af sproglige årsager, er en ærlig sag, selvom Brorsons salmer har vist en ualmindelig slidstyrke i så henseende; Brorsons pen flyder let og ubesværet gennem rim og rytmer og slår kun sjældent knude på tungen for at få metret til at gå op. Sådan er også denne salme præget af en sproglig og teologisk klarhed, som gør en sådan indvending uforståelig. Medmindre vores egen kristendomsforståelse har flyttet sig væk fra det grundlag, Brorson skrev ud fra!

Salmens budskab er enkelt: Gennem sorg over synden skal vi fralægge os det gamle menneske og søge ind i nåden i Jesu favn. Men

skynd dig, snart, for evigheden forestår, og vi ved aldrig hvad dag, nådetiden er forbi, og vi skal dø for at stilles for vor dommer.

Bag salmen ligger den gamle og pietistiske bodstanke, at nåde kun findes gennem oprigtig anger over synden. Men den oprigtige angers sande kendetegn er, at det bliver vort hjertes inderste ønske at fralægge os synden, for ønsker vi stadig at blive i synden, så har vi ikke angret ret, og så har vores bøn om nåde kun været på skrømt. Dermed adskiller den pietistiske anger sig væsentligt fra middelalderens klostre, hvor angeren blev gjort til hovedsagen, mens den her alene er et skridt på vejen mod nådens sødme.

Salmens budskab er enkelt: Gennem sorg over synden skal vi fralægge os det gamle menneske og søge ind i nåden i Jesu favn. Men skynd dig, snart, for evigheden forestår.

Bibelsk funderet

Det bibelske grundlag for salmen findes i 2 Kor 6,6 og især Hebr 3,12-15. Budskabet er her det samme: en inderlig formaning til at udnytte nådens tid, i dag, mens vi endnu lever og kan høre Guds ord, til at tage imod Guds nåde. Men også her med en advarsel mod at lade sig forhærde af syndens bedrag, så vi misbruger nåden til at dække over et ondt og ubodfærdigt hjerte.

Denne tanke finder vi udfoldet overalt i Den hellige Skrift lige fra Natans afsløring af David (2 Sam 12) til Jesu revselse af farisæernes dild og mynte (Matt 23,23) og Pauli utrættelige advarsler mod at slutte fred med synden.

Selve gråden og sorgen over synden er mindre udbredt, men findes bl.a. i beretningen om Josefs brødre i Ægypten (1 Mos 44f.), efter guldkalven (2 Mos 32), over folkets ulydighed i ørkenen (4 Mos 14), i Davids salmer (Sl 32;38;39;51), hos profeterne (Es 22,12; Am 6,1), hos Apostlen Peter (Luk 5,8) og skarerne på pinsedagen (ApG 2,37).

Det samme gælder billedet om at jage efter nåden og lægge alt ind på at finde den kostbare skat (Fil 3,12.14; Matt 13,45ff.), og selv den trange vej har sit bibelske forlæg (Matt 7,14).

Altså er det ubetvivleligt, at Brorsons salme er funderet i de bibelske skrifter, ligesom eftertiden har taget salmen til sig som et klart udtryk for en sand bibelsk forkyndelse. Således var denne den hyppigst sungne salme hos Kaj Munk, ligesom Christian d. X. havde et særligt nært forhold til netop denne salme.

En sand brug af salmen

Hvad er det så i vores tid, som gør, at Brorsons salme pludselig bliver problematisk?

Et forhold kan være en uklar skelnen mellem den, som er uden for nåden, og den, som er i nåden. Prædiker vi vedvarende til gode kristne, som om de står uden for nåden, bliver forkyndelsen falsk, også selvom det er helt sandt, det, vi står og siger. Det samme gælder også med Brorsons salme: Den kan synges selvretfærdigt med stolthed over sin egen bodfærdighed – og så er salmen falsk. Den kan synges knusende, så den frarøver os hvilen i nådens sødme: Du skal græde over dine synder – også da er salmen falsk. Og endelig kan den synges afslørende, så den vækker os til en sand anger over de synder, vi ikke vil af med, som advarsel for at ruge over synden – og da er salmen sand.

Det forekommer mig, at mennesker i dag i langt højere grad behøver evangeliets trøst end i tidligere tider. Mennesker føler sig ensomme og forladte i en digitaliseret tidsalder og er ofte i vildrede med deres eget liv, fordi alle

normer og skel er smuldrede. Vi er historieløse som aldrig før, mangler rod og står over for en verden fuld af utryghed, vold og uretfærdighed. Resultatet ses på de lange ventelister hos psykologer og terapeuter og det store salg i selvhjælpsbøger, mens kirken kun langsomt er ved at finde sig til rette med den terapeutiske og lindrende prædiken.

Men en del af kirkens lindrende forkyndelse er også at afsløre smertens knudepunkt: synden. En stor del af menneskenes sorg skyldes, at vi ikke lever i overensstemmelse med vores bestemmelse, og derfor bliver det falskhed og løgn, når vi søger at trøste mennesker, som ikke vil gøre op med synden i deres liv. Dette gælder både psykologisk, som Kierkegaard skriver et sted: Angst kommer, når du lever i strid med din grundholdning. Men i endnu højere grad gælder det evangelisk, og derfor bør vi endnu lade Brorson synge for os: Op, op til bedrings gråd og efter Jesus jag, men snart! det er mit råd. Nu hedder det: i dag.

1. I dag er nådens tid,
i dag er Gud at vinde,
nu kan alvorlig flid
hans milde hjerte finde.
Op! op! til bedrings gråd,
og efter Jesus jag,
men snart! det er mit råd.
Nu hedder det: i dag!

2. Se, hvor behagelig
fremskinner nådens stråle!
Men det at bedre dig
kan ej forhaling tåle;
måske din klokke slår
i dag sit sidste slag,
nu læges sjælesår.
Nu hedder det: i dag!

3. Træng i Guds arme ind,
og fat din Jesu hjerte,
det koste i dit sind,
ihvad det vil for smerte.
Til kronen går man ej
udi sin gode mag,
træng ind, nu er der vej!
Nu hedder det: i dag!

4. Det er en liden stund,
så lukkes Himlens døre,
begræd de mange pund[1],
endnu er nåden større
og vinker dig hen ind
i Jesu favnetag,
men skynd dig som en hind!
Nu hedder det: i dag!

5. Endnu er gunst at få
for knuste hjerters råben,
endnu er Gud at nå,
endnu er Himlen åben.
Hvor er der godt hos Gud!
Kom, hjerte, snart, og tag
mod nådens søde bud:
i dag, i dag, i dag!

Tysk 1731. Hans Adolph Brorson 1735.
DDS 592

1 Luk 19,11-27.

De fattige i ånden

På et tidspunkt i mit kristenliv havde jeg den tanke, at denne fattigdom i ånden var noget, en kristen skulle vokse fra, og således få mere af det liv, Jesus viser os i Bjergprædikenen. Nu ved jeg, at hvis Jesu sind og Jesu lære skal få mere plads i os, så vi i et vist omfang kan gå i hans fodspor, så må vi altid være fattige i ånden.

Af Ludvig Hope
(1871-1954)
Norsk prædikant

Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres (Matt 5,3).

Jesus åbner døren til Guds rige på vid gab for alle mennesker. Han støder ingen bort. Men selvom det er sådan, så viser det praktiske liv os, at det kun er dem, der har en levende trang efter at blive frelst, der søger den åbne dør. Ingen er så åbne for Guds rige som de fattige i ånden. Jesus siger uden noget forbehold, at de er salige.

Men her viser erfaringen os, at der er to slags fattige i ånden: dem, der står *uden for* døren til Guds rige, og dem, der er *indenfor*.

Håbløs og umulig

De fattige i ånden, der står *uden for* døren til Guds rige, har en længsel, men vover ikke at gå ind ad døren. Grunden til, at du ikke tør gå ind, er måske, at du synes, du ikke er, som du *skal være*. Så står du udenfor, selvom der egentlig ikke var noget, du hellere ville end at blive frelst. Du ved, det allerbedste og allervigtigste for dig ville være, hvis du kunne tro, at du var Guds barn. Men du ser ikke nogen vej, der fører frem til det mål.

Du tvivler ikke på det, Jesus har gjort. Du ved godt, at hans fuldbragte værk også er nok for dig. Du tvivler ikke på *ham*, men på *dig selv*. Det er ikke Jesus, der er noget i vejen med, det er dig.

Du ved godt, at det ikke er, fordi du skal fortjene at blive frelst ved at blive et nyt menneske. Det har du hørt. Nej, det, der er i vejen, er, at du er så helt igennem håbløs og umulig. Du har ingen tro, ingen smerte over dine synder,

du kan ikke angre – og midt i det hele er der heller ingen alvor i din bøn.

Du kan ikke få ændret dig selv. Du står i vejen for dig selv. Du græder, fordi du ikke kan græde. Du angrer, fordi du ingen anger har, og du beder om lyst til at bede. Du foragter dine synder, og alligevel elsker du synden.

Lige meget hvor du vender dig hen, når du ser på dig selv, så kører du fast. Du ligner en knust glasskål, der ikke kan sættes sammen igen, eller noget sammenfiltret garn, det er umuligt at vikle ud. Du er en uløselig gåde for dig selv.

Af og til synes du, der er et svagt glimt af håb, men så bliver mørket bare så meget større bagefter. Og midt i dette umulige længes du efter at blive frelst.

Severin og kakaoen

Da jeg var ung, hørte jeg en lille fortælling, som jeg senere blev meget glad for – da jeg selv oplevede at stå uden for porten til Guds rige, men ikke vovede at gå ind.

En ung lærer, der gerne ville hjælpe børnene til at lære så meget som muligt, prøvede på forskellig vis at vække læselysten hos dem. En dag sagde han til klassen, at alle de børn, der kom i skole næste dag og kunne deres lektier godt, måtte komme hjem til ham og få kage og kakao. Her skal det indskydes, at kakao på den tid var noget meget sjældent, når man boede ude på landet!

Som man kan forestille sig, gik alle børnene hjem fra skole den dag med én ting i hovedet: at de skulle lære deres lektier, så de kunne være med til kakaofesten hos læreren dagen efter.

Mens alle eleverne var fyldt af glæde og forventning, var det anderledes for Severin. Han var et af de børn, der havde meget svært ved at lære at læse. Severin gik nedslået hjem med tanke på, at han nok skulle sidde alene tilbage,

Adobe Stock/NorGal

når alle de andre gik hjem til læreren for at få kage og kakao.

Da han kom hjem, fortalte han sin mor det hele og bad hende om hjælp. Han blev nødt til at lære at læse lektien. Severins mor lagde alt arbejde til side og sad hele dagen sammen med sin dreng for at hjælpe ham med lektierne. Men lige meget hvor meget de arbejdede, kom de ingen vegne.

Næste morgen var Severin og hans mor tidligt oppe og prøvede igen – men nej, det lykkedes ikke. Og så måtte han gå i skole den dag som alle andre dage uden at kunne et ord af lektierne.

Severin sad nu der på bagerste række i klassen. Alle børnene blev hørt i lektien, og de kunne alle sammen læse så fint. Til sidst var der kun Severin tilbage. Han sad modløs med ansigtet skjult i hænderne.

"Nå, Severin," sagde læreren, "nu er det din tur. Mon ikke du også kan læse lidt for os i dag?"

"Jeg kan ikke," svarede Severin.

"Prøv bare, Severin, det skal nok gå. Jeg kan hjælpe dig lidt på vej."

Læreren læste de første ord af teksten. Severin gentog de ord, læreren havde sagt – og gik så i stå.

Der var stille i klassen. Alle havde ondt af Severin.

"Hvad synes I, vi skal gøre?" spurgte læreren.

En af pigerne rakte hånden op og sagde: "Vi bliver nødt til at have Severin med."

”Er vi alle sammen enige om det?” spurgte læreren.

”Ja,” råbte hele flokken i kor.

Så gik de hjem til læreren, og Severin tog plads sammen med alle de andre.

Børnene gik glade i gang med kagen og kakaoen i bevidsthed om at have lært deres lektier. Undtagen Severin. Han sad der uden at have lært lektien – af bare nåde.

En anden har gjort det

Der er mange rundt omkring, der i åndelig forstand ligner Severin.

Du læser og læser og læser, men du kan ikke få det ind. Du beder, du holder op igen, du går i gang igen. Du hører Guds ord, du kæmper mod synden, du prøver at bryde med den. Du siger til dig selv, at nu skal det være alvor, men du kommer ikke længere. Det lykkes ikke. Du får ikke lært din lektie. Du er ikke i stand til det.

Er det dig, der har det på den måde? Så har jeg et godt budskab til dig fra den levende Gud: Du må få lov til at komme til ham og være barn i hans hus uden at lære din lektie! For det, der er Guds store under, som du endnu ikke har fået øje på, er, at der er en anden, der har lært lektien for dig; lige præcis den lektie, du kæmper med, og som du ikke er i stand til at lære.

Ham, der blev givet os af Gud, Jesus Kristus, Frelseren, han lavede dine lektier og lærte dem fuldkomment for dig. På hans gerning og for hans regning skal du få lov til at komme ind, være frelst, præcis som du er i dette øjeblik. Himmeriget er dit! Det er dit – nu i dette øjeblik!

Du har mig åbenbaret,
at jeg har barnekår,
at du i Kristus er min kære Fader.
Du har mig åbenbaret,
hvad ingen sjæl forstår,
at du af nåde al min synd forlader.
Jeg, som med bod og bedring,
med anger og med tro,
med lydighed og fromhed
ej kunne finde ro,
jeg er i Kristus allerede salig.
(LT 279)

Ja, sådan er det. Læg dig hjælpeløs i hans frelsende nådearme med hele dit syndige liv. Han vil frelse dig, præcis som du er i dette øjeblik. Det må du tro!

Så er du frelst.

Som de, der intet har

Til sidst nogle ord om den slags fattige i ånden, der ikke står uden for døren til Guds rige, men er kommet ind. Hvem er det?

Det er de bedste kristne!

En helt ærlig kristen kan aldrig vende sig til noget i sig selv og finde trøst i det. I sig selv finder han aldrig noget af det, han har brug for. Lige meget hvad du finder i dit indre, finder du aldrig noget, der kan give dig trøst.

Du har en sjæl, en ånd, et liv, der altid står i en mangelsituation. Du har arme, der rækker tomme hænder mod Guds nådefavn for at få og få igen, time efter time, fra år til år – hele livet. Du må gå med en tom krukke for at få af nådens manna til din sidste levedag. Nåden kan aldrig lagres. Som dagen er ny, må nåden være ny.

Intet har jeg til dig bragt,
kun ved korsets fod mig lagt.
Nøgen bad jeg dig om skjul,
nåde for en anskudt fugl.
(LT 378)

Som de, der intet har og dog ejer alt, er det med de fattige i ånden, der er kommet ind i Guds rige. Gud uddeler ikke arven til sine børn her i tiden. Så ville det gå galt både med os og arven. Arven er gemt til os i Himlen, og mens vi venter, bliver vi bevaret af Guds magt ved troen (1 Pet 1,4-5), og vi har fået Helligånden som

pant på vores arv, indtil forløsningen kommer (Ef 1,13-14). Sådan handler Gud med sine børn i nådens rige.

Altid fattige i ånden

Der er nok af dem, der synes, at dette er for mørkt et billede at tegne af en kristne. Og så kommer de med spørgsmålet: Skal en kristen da ikke være lykkelig og glad?

Jo! En kristen skal have al sin lykke, glæde, ære, rigdom, ja alt *i Jesus*. Vel at mærke ikke sådan, som vi ejer ham i vores hjerte, men sådan, som han nu træder frem for Guds ansigt for vores skyld.

Jo mere en kristen kan se bort fra sig selv og forlade sig på Jesus alene, desto mere lykkelig og virkelig glad bliver han. Den, som roser sig af alt det, han ejer af sin frelser i sit hjerte, ligner mere en farisæer end en kristen.

Lad os blive stående et øjeblik ved dette store ord af Jesus: *Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres.*

På et tidspunkt i mit kristenliv havde jeg den tanke, at denne fattigdom i ånden var noget, en kristen skulle vokse fra, og således få mere af det liv, Jesus viser os i Bjergprædikenen. Nu ved jeg, at hvis Jesu sind og Jesu lære skal få mere plads i os, så vi i et vist omfang kan gå i hans fodspor, så må vi altid være fattige i ånden. Den, som er mest fattig, sulten og tørstig, er den, der kommer længst ind i rigdommen i Gud og ligner sin Frelser mest.

Vi gør klogt i at vende os bort fra de mennesker, der altid viser deres kristendom frem og roser sig af, at de i deres hjerte ejer mere end andre kristne. De er kommet ind på en afvej, og en dag vil de finde sig selv der, hvor de mindst havde tænkt det.

Jo mere en kristen kan se bort fra sig selv og forlade sig på Jesus alene, desto mere lykkelig og virkelig glad bliver han.

Ikke "fattige på ånd"

For at ingen skal misforstå dette, må jeg tilføje, at det at være fattig *i ånden* ikke betyder det samme som at være fattig *på ånd*.

Den visne åndsfattigdom er en stor ulykke. Den skaber blot verdsliggjorte kristne og et sygt kristenliv. Ind i dette syge, verdslige kristenliv lyder Guds ord: "Vågn op og styrk resten, som er døden nær" (Åb 3,2).

Den åndsfattige kristendom har ingen sult, ingen mangel og ingen tørst efter Gud. Den er standset i sin vækst og gør os til tunge, sure, verdsliggjorte kristne, en skam for Guds rige og til vanære for Gud.

Gud give, at vi aldrig må være blandt dem, der er fattige på ånd, men at vi må være blandt dem, der er fattige i ånden, så vores Frelser kan prise os salige!

Fra bogen *Hjælp til fred*, Luthersk Missions Forlag 1950, s. 37-46, sprogligt bearbejdet.

Jeg vil give jer fremtid og håb

Arne Helge Teigen
LMBE/Nyt Livs Forlag 2024
139 sider / 120 kr.

Af Henrik Gren Hansen

De mest opbyggelige bøger at læse er dem, der kombinerer bibeludlægning, sjælesorg og personligt vidnesbyrd. Alle de tre dele er fremtrædende i denne overskuelige bog, der i 22 små kapitler underviser og vidner om den rigdom og det håb, vi har i Jesus. Kapitlerne tager udgangspunkt i bibelvers (typisk 5-6 vers) og udfolder betydningen af, hvad der står skrevet.

Det bliver gjort med en sans for de små og livgivende detaljer i teksten, der afslører, at forfatteren har hentet sit indhold netop fra bibelteksten – at han er blevet stille for den, og den har talt til ham. Så er det også en rigdom at læse – og en opmuntring til selv at fordybe sig i Bibelen.

Det bliver desuden gjort med sjælesørgerens erfaring. Arne Helge Teigen er bibelskolelærer og tidligere missionær i Peru, og det er tydeligt at mærke, at vi her får trøst fra en, der har stort kendskab til, hvad vi mennesker kan anfægtes af i troen, livet og tjenesten.

Og endelig bliver det gjort med personligt vidnesbyrd. Forfatteren er teolog og

"førsteamanuensis i systematisk teologi" ved Fjellhaug International University College i Oslo. Så den teologiske faglighed er der. Men han skriver og forkynder ikke med tør teologi, men "med den trøst, han selv er blevet trøstet med".

For eksempel bruger han sit eget vidnesbyrd, når han skal forklare, hvad der ligger i ordene til Paulus om, at Guds magt "udøves i magtesløshed". Han fortæller om, hvordan han følte sig lille og hjælpeløs som missionær i Peru:

"Spørgsmålene var mange, arbejdsmarken var hård, og få blev omvendt. Når jeg tænker tilbage på, hvordan det kan forklares, at nogle alligevel blev omvendt til Gud, når jeg spørger efter en forklaring på, hvordan det skete, ender jeg op med ét svar. De, som blev frelst, hørte på en eller anden måde evangeliets budskab, ordet om syndernes forladelse (…) Og budskabet virkede med Guds kraft på dem, som hørte det. Det trak i dem, og det førte dem til tro.

For mig er dette blevet forklaringen på, hvordan Guds kraft virker gennem en svag kristen. En kristen, som er svag, i den betydning Paulus skriver om her, har selv brug for evangeliet. Han behøver det som mad for sin egen sjæl, og når han nærer sig af det, får

han også trang til at bringe budskabet videre til andre. Så viser det sig, at Guds kraft er nedlagt i evangeliets budskab" (s.47-48).

Et andet citat – lidt i tråd med det:

"Da jeg var ung, blev jeg imponeret, når jeg hørte mennesker bede om, at Gud måtte gøre dem mere lig Jesus. Jeg har også selv bedt Gud om det. Men den, som beder sådan, tænker måske ikke på, hvordan Gud kan svare på denne bøn. Gud kan nemlig svare ved at sende en form for trængsel eller vanskelighed ind i vores liv. Sagen er altså, at Gud vil gøre os mere lig Jesus netop ved trængslen" (s.135).

Jeg kan meget varmt anbefale bogen. Den er skrevet med en personlig erfaring og en troværdig bibeludlægning, der kan blive til dyb og indholdsrig trøst og glæde – i troen, i livet og i tjenesten.

De små kapitler, der kan læses uafhængigt af hinanden, gør den overkommelig at læse – for eksempel kan man tage et kapitel som en god start eller afslutning på dagen. Der er også en indre sammenhæng i den måde, bogen er bygget op på, hvor vi begynder med en basal sjælesorg og et kald til omvendelse – og efterhånden føres dybere ind i livet med Jesus.

Bogen er derfor velegnet til dig, der har været kristen i mange år, men den er også god at give til en, der ikke lever med Jesus.

Som Arne Helge skriver i slutningen af det første kapitel:

"Mit ønske er, at du, som læser det, jeg har skrevet her og i de følgende kapitler, skal møde Jesus. Hvis du allerede tror på ham, håber jeg, at de ord, du læser, må styrke dit forhold til ham. Hvis du ikke tror, håber jeg, at du, gennem det du læser, må møde Jesus sådan, at du begynder at tro" (s. 13).

Arne Helge Teigen prædiker på sommerens bibellejr.

Uddrag af bogen

Peter søgte en erfaring af Jesus. Befal mig at komme ud til dig på vandet, sagde han. Og Jesus lod ham prøve. Peter fik et ord af Jesus, en indbydelse til at gå. Og så handlede han i overensstemmelse med dette ord.

Kan du se det for dig? Peter løfter først den ene fod over bådens ræling og sætter den på vandet. Det holder. Så følger den anden fod efter, og så står Peter på vandet med hele sin tyngde. Peter oplever Jesu undergørende kraft. Han retter blikket mod Jesus, og så går han hen over vandet.

Man skulle vel tro, at Peter aldrig mere ville tvivle på Jesus, når han nu havde fået denne oplevelse. Men der går ikke lang tid, før han bliver bange. Han ved, hvor farlige bølgerne er, og så griber frygten og rædslen ham. Da kommer der en anden Peter frem end ham, som modigt steg ud af båden. Rædslen gør, at han synker. Det er dødsangsten, der griber Peter. Hvad hvis bølgerne i næste øjeblik trækker ham ned, og han drukner?

Døden kan komme pludseligt, så man ikke når at tænke, før det er slut. Den kan også komme sådan, at vi ved, hvad der kommer. Nogle, både kristne og ikke-kristne, sover roligt ind i døden. Andre, også kristne, gribes af angst. Ja, det mest normale er at have angst for at dø. Dødsangsten lammer, og vi føler, at den tager troen fra os. Hvordan kan jeg gå frelst hjem til

Gud, når jeg er så bange for at dø? Hvordan kan jeg overhovedet frelses, når jeg hjemsøges af tvivl?

Skal vi have hjælp i forhold til sådanne spørgsmål, må vi se, hvordan Jesus tog sig af Peter, da han lå i bølgerne.

Det ser ud til, at Peters tro var helt borte. Hvad var der blevet af den modige mand, som havde udfordret Jesus? Havde denne mand glemt, at Jesus bare nogle timer i forvejen havde mættet tusindvis af mennesker med fem brød og to fisk? Havde de store oplevelser ikke skabt nogen tro i ham? Hvorfor råber han ikke bare til Jesus om frelse?

Man kunne måske have forventet, at Jesus ville opgive Peter. Nu har jeg prøvet alt muligt med dig, Peter. Jeg har givet dig store oplevelser. Du har set, at jeg holder det, jeg lover, og alligevel tvivler du på mig. Men sådan er Jesus ikke. Han opgiver ikke Peter. I stedet rækker han hånden ud, griber Peter og redder ham. Idet Jesus griber Peter, siger han noget, som er meget lærerigt: ”Du lidettroende, hvorfor tvivlede du?”

Hele handlingen viser os noget om forholdet mellem troen og Jesus. Den viser, at det ikke er troens størrelse eller kvalitet, der frelser. Det er Jesus, der frelser. Hans hånd rækkes også ud til den, som har en svag tro. Ja, Jesus rækker ikke bare hånden ud, han griber den, som råber til ham. Han holder fast. Sådan er Jesus også for dig. Du får ikke magt over troen. Af og til synes du, den er blevet helt væk. I sådanne tider råber du alligevel til Jesus. Det er ikke sikkert, at råbet høres af andre end ham. Vi bruger ikke altid vores stemme, når vi råber. Råbet til Jesus kan presses frem trods tvivl og angst. Men selvom din tro er blandet med den stærkeste tvivl, så frelser Jesus dig alligevel. Så lidt tro du har, sagde Jesus til Peter. Så greb han ham. Og da var Peter lige så sikker hos Jesus, som hvis han havde haft den stærkeste tro.

Hele handlingen viser os noget om forholdet mellem troen og Jesus. Den viser, at det ikke er troens størrelse eller kvalitet, der frelser. Det er Jesus, der frelser. Hans hånd rækkes også ud til den, som har en svag tro.

De andre disciple var tilskuere til det, som skete med Peter. Det må have været en uforglemmelig anskuelsesundervisning. Her var ikke noget skuespil. Her var virkelighed. Her så de, lige for deres øjne, at Jesus frelste Peter. Det gjorde et vældigt indtryk på dem. De blev fyldt af ærefrygt for Jesus, og de følte sig tydeligvis ikke spor bedre end Peter. Da Jesus steg op i båden, lagde stormen sig. Der blev stille, og da faldt de ned for Jesus. Så gav de udtryk for deres tro på ham: Sandelig, du er Guds Søn! Først da disciplene fik lov at være vidner til, hvordan Jesus frelste Peter, kom denne bekendelse. Først da forstod de, hvem Jesus var. Han var mere end en undergører. Han var Guds Søn. Han var og er frelseren. Dette viser, at den tro, som frelser et menneske, ikke skabes af undere og tegn. Den holdes heller ikke levende ved store oplevelser. Selv de undere, Jesus gør, holder ikke troen levende. Det er Jesus selv, der holder troen levende gennem den nåde og fred, han giver os hver eneste dag.

(*Jeg vil give jer fremtid og håb*, s. 97-100)

EN GAVE TIL DIG 7

Af Henrik Gren Hansen

ÅNDEN, DER TALER OM JESUS

Adobe Stock/Styles and Curious

Ånden og lampen

Den Gud, vi læser om i Bibelen, er en treenig Gud. Han er tre og en på samme tid. Han er én Gud – og samtidig er han Far, Søn og Helligånd.

Gud som Far har de fleste børn hørt om. Og at Jesus er Gud, det er der sikkert også nogen, der har fortalt dig? (Ellers gå tilbage til sidste blad!).

Men det kan måske være lidt mere mystisk det der med "Helligånden"?

Sådan noget med ånder, det kender vi jo for eksempel fra lampeånden i Aladdin. Gnid på lampen, og der kommer en ånd svævende ud af lampen og giver dig tre ønsker! Men Helligånden er ikke sådan en slags ånd.

Alligevel kan man på en måde godt sige, at Helligånden bor i en lampe. For Helligånden er ham, der gør det sådan, at vi kan tage imod det, Bibelen siger. Og Bibelen bliver flere steder sammenlignet med en lampe, der *lyser på et mørkt sted* (2 Pet 1,19). Helligånden tænder lyset i lampen! Han gør det sådan, at det at læse i Bibelen ikke bare er det samme som at læse i en historiebog henne i skolen. Helligånden gør ordene i Bibelen levende, så de kommer ind i hjertet og bliver til tro.

Nu ved jeg ikke, hvordan du har det med din historiebog, hvis du har faget historie. Jeg kan huske, at min historiebog var grå. Og så pakkede jeg den også ind i noget gråt bogbind. Så passede det jo fint og festligt sammen … Gråt i gråt! Jeg har senere fundet ud af, at historie er det mest spændende fag i hele skolen. Det ville jeg gerne have vidst i 4. klasse, for det var ikke helt sådan, jeg havde det dengang, må jeg indrømme.

Men det med at Helligånden gør Bibelen levende, det handler faktisk ikke bare om, at

”En gave til dig” er andagter for børn og juniorer. Andagterne vil komme rundt omkring i Bibelen, troslæren og kirkehistorien og vil hjælpe børnene med at få et bibelsk gudsbillede og en forståelse af frelseshistorien. Frem for alt vil de række evangeliet som Guds gave til tro og liv. Respons og forslag kan sendes til henrik.gren.hansen@nytliv.dk.

Bibelen bliver mere *spændende* end en tør historiebog. Nogle gange kan det også være kedeligt at læse i Bibelen. For Bibelen er jo ikke sådan en Harry Potter-bog, der er skrevet, for at det skulle være underholdende for os at læse i den. Bibelen er skrevet, for at du skal møde *Jesus* og tro på *ham*.

Og det er faktisk det, Helligånden gør, når han tænder lys i lampen for os. Han viser os, hvordan hele Bibelen handler om Jesus – sådan at lyset bliver tændt i dit eget hjerte. Når Helligånden gør det sådan, at Bibelens ord om Jesus kommer til at brænde som et levende lys i dit hjerte, så er det ikke noget stort lysshow, du skal forestille dig. De fleste oplever, at det sker stille og roligt. Når du hører om Jesus og det, han har gjort for dig, så bliver han efterhånden – lige så langsomt – til en skat i dit hjerte, der er det vigtigste og bedste for dig.

Når det sker, så er det et tegn på, at Helligånden bor i dit hjerte, selvom du ikke kan se ham eller mærke ham. For det er Helligåndens mission: Han vil vise dig, hvad Bibelen siger om Jesus, så du tror på ham og gennem hele dit liv bliver mere og mere glad for ham og alt det, han har gjort for dig.

Bare man kunne se Jesus!

Gad du ikke virkelig godt have set Jesus, da han gik hernede på jorden?

Det tænker jeg selv tit på. Tænk hvis jeg havde fået lov til at se ham, høre ham og måske endda følges med ham ligesom disciplene. Man kan godt blive en lille smule misundelig.

Det tror jeg også, salmedigteren Grundtvig var. Han skrev i hvert fald en salme, der hed: "Øjne, I, var lykkelige, I, som så Guds søn på jord."

Grundtvig var misundelig på nogle øjne … Nemlig de øjne, der sad i hovederne på dem, der fik lov til at se Jesus.

Jeg tror faktisk også, disciplene selv godt var klar over, at de var meget heldige. I hvert fald kan de slet ikke overskue, da Jesus begynder at fortælle dem om, at han skal dø – at han skal væk fra dem. Hvordan skal de undvære ham?

Måske har du prøvet, at din bedste ven og klassekammerat skal på ferie med sine forældre midt i skoletiden. Måske skal hun være væk en hel måned! Ud over at det er frygteligt snyd, at man bare sådan kan holde ferie, mens andre går i skole, så kommer du også til at savne hende helt forfærdeligt. I har det så fantastisk sammen, og der er ikke nogen, der kan erstatte hende.

Hvis du kender lidt til den følelse, så tror jeg, du kan høre, hvor mærkeligt det var for disciplene, da Jesus sagde sådan her til dem: *Jeres hjerte er fyldt af sorg. Men jeg siger jer sandheden: Det er det bedste for jer, at jeg går bort. For går jeg ikke bort, vil Talsmanden ikke komme til jer; men når jeg går herfra, vil jeg sende ham til jer* (Joh 16,6-7).

Det er det bedste for jer, at jeg går bort!

Det kan disciplene ikke forstå! Deres hjerter er fyldt af sorg. De er helt vildt kede af det, fordi Jesus siger, han vil tage væk fra dem. Men så siger han til dem, at det er det bedste for dem, at han går bort, for ellers vil "Talsmanden" ikke komme.

Ved du, hvem det er, Jesus kalder "Talsmanden" her? Det er Helligånden! Og Jesus siger faktisk til disciplene, at det bliver *bedre* for dem, når han ikke går rundt sammen med dem mere, og de i stedet for må "nøjes" med Helligånden.

Hvordan kan det være? Jo, det er, fordi: I virkeligheden er det Jesus, der er sammen med disciplene, gennem Helligånden! For Gud er tre personer, man han er også en. Og Jesus kan være sammen med disciplene gennem Helligånden. Jesus siger også, at det er ham, der "sender" Helligånden til disciplene.

Og det fantastiske er, at nu hvor Helligånden er kommet, så kan vi, der hører Jesus til, være sammen med Jesus *hele tiden* – ikke bare når vi ser ham med øjnene. Vi kan være sammen med ham gennem Helligånden, der bor i vores *hjerte*.

Derfor slutter Grundtvig også sin "misundelige salme" med at sige til *os*: Øjne, I er lykkelige!

For når vi har Helligånden i hjertet, så kan vi også se Jesus i Bibelen og være sammen med ham – hver eneste dag!

Talsmanden

I sidste andagt så vi på et bibelvers, hvor Jesus kalder Helligånden for "Talsmanden". Det gør Jesus fire gange i Johannesevangeliet.

Jesus siger for eksempel: *Når Talsmanden kommer, som jeg vil sende til jer fra Faderen, sandhedens ånd, som udgår fra Faderen, skal han vidne om mig.*

Lige præcis i det, Jesus siger her, tror jeg, vi får et vigtigt hint om, hvorfor Jesus kalder Helligånden for Talsmanden.

Men før vi prøver at forstå det, skal vi måske have styr på, hvad en talsmand egentlig er for noget. Det er ikke det samme som en *talisman*. En talisman er sådan en lykke-amulet-agtig ting, der forestiller et eller andet bestemt, for eksempel et sværd, og så regner man med, at hvis man har den talisman på sig, så vil det bringe lykke, hvis man skal ud at slås. Altså: Det er sådan noget overtro, ligesom når man tænker, det betyder ulykke, hvis man ser en sort kat går over vejen fredag d. 13.

Talsmanden har ikke noget med overtro at gøre. Ordet "talsmand" er en oversættelse af det fine græske ord *paraklétos.* Så har du også lært lidt græsk i dag! Og en paraklétos er sådan en, der hører hjemme i en retssal – det er nemlig en person, der har til opgave at prøve at forsvare den, der er anklaget for en forbrydelse.

Hvis din rige onkel blev anklaget for at have brændt naboens sommerhus ned, så kunne hans talsmand forsvare ham med, at det ikke var med vilje. Han havde fyret raketter og bomberør af, ja, det var rigtigt nok. Men han havde overholdt sikkerhedsafstanden – så i virkeligheden var det måske dem, der havde lavet raketterne, der skulle anklages for branden.

Sådan vil Helligånden være vores talsmand mod de ting, man godt kunne anklage os for. Men Helligånden er ikke vores talsmand ved at prøve at vise, at vi er uskyldige og ikke kan gøre for det. Helligånden er vores talsmand ved at gøre det, som Jesus siger: *Når Talsmanden kommer ... skal han vidne om mig.*

Helligånden vil ikke forsvare dig ved at sige en hel masse om dig og give dig en god undskyldning. Han vil ikke sige: Det er rigtigt, at du så noget, du ikke måtte se på telefonen – men du har kun gjort det fire-fem gange, og der er andre, der har gjort det mange flere gange. Eller: Det er rigtigt, at du tit tænker mest på dig selv, og hvad andre synes om dig, og ikke på at hjælpe dem i din klasse, der ikke er så populære – men du har alligevel nogle gange smilet til dem, og det er ikke alle, der gør det.

Nej, Helligånden er ikke din talsmand ved at prøve at vise, at du ikke er så slem som de andre, og at du også gør en masse gode ting. Helligånden er din talsmand ved at vidne om Jesus.

Helligånden kender du på én ting: Han taler altid om Jesus! Og derfor er han den bedste talsmand, vi kunne ønske os. Lige sådan en, vi trænger til.

Helligånden overbeviser om synd

Den sidste andagt handlede om, at Helligånden er vores talsmand – en, der forsvarer os. Derfor er det virkelig mærkeligt, hvad vi læser i Bibelen i dag. Jesus siger nemlig om Helligånden, at *når han kommer, skal han overbevise verden om synd.*

Altså – vil Helligånden forsvare os, eller vil han anklage os? Det virker som om, han vil lidt begge dele!

Har du prøvet, når der er nogen, der vil prøve at *overbevise* dig om noget? Det kan være en, der siger til dig: "Min skoletaske, den er faktisk tungere end din!" Eller: "Jeg har faktisk flere fodboldkort, end du har!" Eller: "Min far er stærkere end din far!"

Alle tre ting kan være virkelig svært at tro på til at starte med. Men når I så får vejet jeres skoletasker og talt jeres fodboldkort, og når den ene far har knockoutet den anden – så kan det være, du bliver nødt til at indrømme, at det er faktisk rigtigt. Det var svært at tro på. Men nu har du set beviserne. Du er blevet *overbevist*!

Helligånden vil overbevise verden. Hele verden. Både dig og alle andre. Og det, Helligånden vil overbevise os alle sammen om, er: synd. Han vil vise dig beviserne for, at der bor rigtig meget dårligt inde i dit hjerte – selvom du måske ikke selv synes, du er så slem.

Derfor føles det ikke altid så rart, når Helligånden bor i dit hjerte. For hver gang du gør noget eller tænker noget, der ikke er godt, så siger Helligånden inde i dit hjerte:

Adobe Stock/goce risteski

Det, du gjorde der – det, du tænkte der – det var synd. Det var imod Guds vilje. Det var ikke godt.

Det var ikke godt, at du løj for din mor om, at du havde lavet matematiklektierne, fordi du hellere ville spille PlayStation. Det fortæller Helligånden dig. Og måske gør Helligånden, at det slet ikke bliver særlig fedt at spille PlayStation alligevel.

På den måde kan man sige, at Helligånden arbejder tæt sammen med din samvittighed. Helligånden sørger for, at du hører din samvittighed, når den prøver at snakke til dig. Og Helligånden minder dig om, hvad der står i Bibelen om synd og om, hvad Gud vil, du skal gøre og lade være med at gøre.

Men hvad så nu: Er Helligånden egentlig din ven eller din fjende?

Han er helt klart din ven! For ved du, hvorfor han prøver at overbevise dig om din synd? Det gør han ikke, fordi han vil have dig ned med nakken. Det er faktisk lige det modsatte, han vil. Han vil have dig til at løfte dit hoved og se opad! Se op mod Jesus. Selvom du ikke kan se ham med dine øjne.

Helligånden vil overbevise dig om synd, for at du kan blive glad for Jesus. Han vil gerne have dig til at kæmpe imod, når du er på vej til at gøre noget, der ikke er godt. Han vil gerne have, at du siger til dig selv: Nej, det skal være løgn – det gør jeg ikke det der! Men det vigtigste, Helligånden vil, er, at når du har syndet og gjort noget forkert, så vil han vise dig, at Jesus er frelser for syndere som dig!

Havemanden

Jeg har ikke særligt meget forstand på havearbejde.

Det har nok noget at gøre med, at jeg har aldrig har haft lyst til at arbejde i haven. Man bliver nemlig som regel god til det, man har lyst til – og omvendt: Det, man er god til, får man også tit lyst til. Og jeg har altså sådan cirka nul lyst og nul evner i haven!

Jeg kan kun huske én gang, jeg har haft lyst til at gøre noget frivilligt i haven: Jeg syntes, det så sjovt nok ud, når min far slog græs, så det ville jeg også prøve. Det fik jeg lov til … Men opdagede til min skuffelse, at jeg var alt for slap til at skubbe plæneklipperen af sted. Så lagde jeg mig ind på sofaen og trænede armmusklerne ved at løfte en tung murstensroman. Eller også spillede jeg computer. Jeg kan ikke huske det. Men i hvert fald var jeg færdig med haven!

Min far har til gengæld grønne fingre (dvs. han er ikke en alien, men er god til havearbejde). Og det var heldigt nok. For hver sommer kunne man få lov til at kæmpe med hvepsene om de lækreste blommer på de to blommetræer, min far havde passet – og der kom også et æbletræ og et pæretræ til. Det er sådan noget havearbejde, der giver mening. Det kan selv jeg se. Når man kan spise det, der kommer ud af det, så er der noget ved det!

Man kan godt sige, at Helligånden er en slags havemand. Han frembringer frugter ligesom min far. Og den have, han gør det i, den ligger inde i dit hjerte!

Når du tror på Jesus, så bor Helligånden i dit hjerte. Og der, hvor Helligånden bor, der arbejder Helligånden også. Det kan man se ved, at der kommer nogle "frugter" frem i dit hjerte. De frugter er ikke blommer og æbler og pærer. Nej, der står i Bibelen, at *Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse* (Gal 5,22).

Adobe Stock/Paul Maguire

Det er altså ret mange gode frugter. Og vi skal høre lidt mere om dem i morgen. Men i dag skal vi nøjes med at lære, at Helligånden er en havemand, der arbejder i hjertet på dig og mig – for at frembringe sådan nogle gode frugter.

Jeg kan godt nogle gange tænke på det med Åndens frugter lidt ligesom med mit forhold til havearbejde. Det er ikke lige mig! Det er ikke noget, jeg er god til. Jeg duer ikke til at få de der frugter frem. Det kræver for meget havearbejde – og jeg har ikke grønne fingre ligesom min far. Det er vist for en anden slags mennesker – kan jeg godt tænke.

Men det er heldigvis ikke sådan, det fungerer med de frugter, Helligånden vil have frem i dit hjerte. For husk lige, at det altså er Helligånden, der er havemanden. Det er *ham*, der får frugterne frem. Og ved du, hvordan han gør det?

Måske kan du gætte det?

Det gør han: ved at fortælle dig om Jesus! Det er, når du hører om Jesus, frugterne vokser frem i dit hjerte. Når du hører om hans kærlighed, så bliver dit hjerte også fyldt af kærlighed.

Helligånden taler altid om Jesus. Det er hans havearbejde i dit hjerte.

Frugten over dem alle

Har du prøvet at være på ferie sydpå? Altså ikke sådan Lolland eller Sønderjylland, men mere Italien/Spanien-agtigt?

Det skal man passe på med. For hvis man tager derned og smager deres friske appelsiner og meloner osv., så bliver det lidt kedeligt at komme hjem igen til den lokale Rema1000. Frugt smager bare bedre, når det kommer lige fra træerne ... eller buskene ... eller hvor de nu kommer fra, de der frugter.

Jeg stod engang på sådan et frugtmarked i Italien og tænkte for første og sidste gang i mit liv: "Wow, så meget lækker frugt! Det er jo nærmest bedre end bland-selv-slik!"

Når der står i Bibelen om Helligåndens frugter, så er der også et kæmpestort udvalg: *Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse* (Gal 5,22). Det er alt sammen nogle gode frugter. Og man kan måske næsten blive lidt forpustet af alle de ord – ligesom man på et frugtmarked sydpå kan blive helt forvirret i næseborene af alle de lækre dufte. Men faktisk så er der én af Åndens frugter, der er vigtigere end dem alle sammen. For hvis man har den frugt, så har man i virkeligheden også alle de andre. Det er den første frugt på listen. Måske kan du selv gå tilbage og tjekke, hvad det var for et ord, der stod først?

Det er nemlig ikke tilfældigt, hvilken rækkefølge det står i. Hvis man har kærlighedens frugt, så har man i virkeligheden alt det andet også. Paulus siger et andet sted: *Kærligheden er tålmodig, kærligheden er mild, den misunder ikke, kærligheden praler ikke, bilder sig ikke noget ind. Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, hidser sig ikke op, bærer ikke nag* (1 Kor 13,4-5).

Der er nogle svære ord i det. Måske kan din mor eller far forklare dem for dig. Men det sværeste er faktisk ikke ordene. Det sværeste er at være på den der måde over for andre: Være tålmodig! Være mild og venlig. Ikke søge sit eget – men prøve at gøre det godt for de andre.

Det er ikke nemt. Der er noget inden i en, der protesterer. Jeg skal vel ikke altid bare være tålmodig og venlig? Så skal de andre i hvert fald også være det over for mig!

Næh. Det står der ikke noget om. Der står kun noget om, hvad du selv skal være. Det er vildt provokerende. Det virker umuligt.

Men det er en frugt, der kan komme til at vokse inde i dit hjerte – ved at du hører om, hvordan Jesus har været over for dig. *Han* søgte ikke sit eget – han gjorde det bedste for dig, da han døde på korset i stedet for dig. Han åbnede ikke sin mund og svarede ikke igen, da han blev anklaget for en masse uretfærdigt – nej, han tog det hele på sine skuldre, selvom han ikke fortjente det. Det gjorde han for alle de gange, du ikke har været retfærdig og kærlig mod andre. Jo mere du hører om det, jo mere vokser kærlighedens frugt inde i dit hjerte.

Den frugt smager supergodt. Måske ikke altid for dig selv, men så for de andre, du er sammen med. For den kommer lige fra træet – lige fra Jesus!

Adobe Stock/Natalia

Gavemanden

Helligånden er ikke bare havemanden – han er også gavemanden!

Han får frugter til at gro i dit hjerte – ved at fortælle om Jesus.

Og så giver han dig også gaver. Det er en slags gaver, man plejer at kalde for "nådegaver".

Den slags gaver, der hedder nådegaver, er nogle lidt specielle gaver. Det er nemlig nogle gaver, der egentlig ikke er til dig selv. Det er nogle gaver, du får, for at du skal dele ud af dem til andre i den kristne menighed! Man kan måske godt sige, at det mere er en slags *opgaver*, end det er gaver.

Og det passer jo meget godt sammen med det med Helligåndens *frugter*. De frugter, Helligånden får til at vokse inde i dit hjerte, er ikke nogle frugter, du selv skal spise. Det er nogle frugter, der smager godt for de andre, du er sammen med. Du bliver nemlig fyldt af kærlighed, når du hører om, hvad Jesus har gjort for dig, og det betyder, at det bliver rigtig godt at være sammen med dig. For du tænker altid mere på andre end på dig selv. Du vil hjælpe, og du vil gøre gode ting for andre.

Og sådan er det også med dine *nådegaver*. Det er nogle gaver, du får af Helligånden, men det er til gavn for andre.

Alligevel er det vigtigt at kende forskel på frugter og nådegaver. Jeg vil prøve at fortælle hvorfor.

Engang havde jeg hørt rigtig mange fortælle om "gademission" – altså hvor man går ud på gaden og fortæller vildt fremmede mennesker om Jesus. Det kan jeg huske meget tydeligt, fordi: Jeg forstod det sådan, at det var noget, alle, der var kristne, helst skulle gøre. Og jeg tænkte: Okay, kan jeg overhovedet være kristen så? For jeg kunne bare slet ikke forestille mig at gå ud på gaden og fortælle om Jesus på den måde. Jeg var meget genert dengang, og jeg syntes, det var svært nok at snakke om Jesus med nogen, der allerede var kristne, og som jeg kendte godt.

Dengang kunne jeg virkelig godt have haft brug for, at der var nogen, der forklarede mig om det med nådegaver. For Helligåndens *frugter* er de samme i alle kristne: Kærligheden skal gro og vokse i alle kristne. Men Helligåndens *nådegaver* er ikke de samme til alle kristne. Helligånden gav ikke mig gaven til at gå på gaden og fortælle andre om Jesus. Men han har givet mig nogle andre opgaver, jeg får lov til at have.

Det er ikke så vigtigt, om man lige kan sige: "Det der er min nådegave." Det kan nemlig også nemt ændre sig, efterhånden som man bliver ældre. Men det er godt, hvis man i stedet for kan øve sig i at tænke: Hvor er der en opgave til mig? Kan jeg være en, der lægger sangbøger på plads i missionshuset, hvis de ligger og flyder? Kan jeg være en, der smiler til dem, jeg møder? Eller er der mon en, jeg skal bede for?

Der er forskel på nådegaver, men Ånden er den samme (1 Kor 12,4). Og derfor udspringer alle frugter og gaver også af den samme ting. Husk det: Helligånden vil tale med dig om Jesus!

Adobe Stock/exclusive-design

Guds igenfødte, nylevende sjæle

Salmen Guds igenfødte, nylevende sjæle anses af mange for en af Brorsons mest personlige salmer. Den har karakter af et personligt vidnesbyrd. Man regner med, at Brorsons personlige sjælekampe klinger med i salmen.

Af Svend Åge Jacobsen
Haderslev, prædikant og tidl. lærer på Luthersk Missionsforenings Højskole

Baggrund

Den sang, som jeg gerne vil skrive lidt om, er Hans Adolph Brorsons salme *Guds igenfødte, nylevende sjæle* (DDS 492, LT nr. 282).

Brorson er bl.a. kaldt ”Sjælens digter”. Få har som ham magtet at beskrive menneskets, og især de kristnes, indre livs tilstand og deres sjælekampe. Disse kampe og erfaringer er uforanderlige til alle tider. Derfor er der noget tidløst over Brorsons salmer – noget, som går igen i slægt efter slægt.

Brorson var ikke bare en stor poet, han var også en betydelig åndelig vejleder, der som få kendte menneskets indre sjælekampe. Derfor er det fortsat godt at lytte til dem. Jeg tror, at vi kan samle hele Brorsons anliggende med sine salmer i to linjer fra en af hans første salmer, *Her kommer Jesus dine små*. Deri skriver han straks i første vers: ”Oplys enhver i sjæl og sind at finde vejen til dig ind.” Det er målet og centrum for Brorson.

Salmen *Guds igenfødte, nylevende sjæle* anses af mange for en af Brorsons mest personlige salmer. Den har karakter af et personligt vidnesbyrd. Man regner med, at Brorsons personlige sjælekampe klinger med i salmen. Både dem, han havde som student i København, hvor han studerede i årene 1712-16, og hvorfra han rejste hjem i 1716, syg og nedbrudt uden eksamen. Og også de følgende års erfaringer fra tiden i Løgumkloster, 1717-21, hvor Brorson var huslærer hos sin morbror Nicolai Clausen. Også den tid var fyldt med åndelige kampe. Det var først i den tid, han med venners hjælp og ved læsning af Bibelen og med ”inderlig omgang med Gud i Kristus, fik mere forståelse

for den sande kristendoms beskaffenhed"[1], Det er på den baggrund, salmen skal forstås.

Genfødt ved Guds levende ord

Læg først mærke til, at salmen ikke hedder Guds genfødte, men Guds *igenfødte*, nylevende sjæle. Derfor kaldes den salmen om den dobbelte genfødelse.

Hvordan hænger det sammen? Dåben kaldes jo for genfødelsens bad. Er alle døbte ikke genfødte? Det er et vigtigt spørgsmål.

Skriften siger, at den, der tror og bliver døbt, skal frelses (Mark 16,16). Dåben er Guds gave. I dåben kommer Gud os i møde med hele sin fylde. Troen er den tomme hånd, der tager imod gaven.

I dåben er der både en giver og en modtager. Der findes folk, som er blevet døbt til at tilhøre Jesus fra små og forbliver i et ubrudt forhold til ham alle dage. Sådanne folk skal ikke omvendes, de skal derimod bevidstgøres om, hvad de er blevet døbt til. Men sådan går det langtfra alle. Hvad så?

I en efterladt prædiken af Brorson siger han det selv sådan: "Hvad kan vor dåbs navn hjælpe os, dersom vor dåbs nåde er borte?" Med andre ord: Hvad gavner dåben, hvis vi ikke med troens hånd har taget imod dåbens gave?

En af de lærebøger, som Brorson fulgte, var Erik Pontoppidans bog *Sandhed til gudfrygtighed*. Den udkom i 1737 som en lærebog til konfirmationen, som netop var blevet indført i 1736 i Danmark i anledningen af 200-årsjubilæet for reformationen. I denne bog spørger Pontoppidan i spørgsmål 489: "Hvilke midler virkes genfødelsen igennem?" Og han svarer, at "for de små børn gives den ved vand og ånd i dåbens sakramente, men for de voksne, som er faldet ud af dåbens nåde, da virkes den på ny ved Guds ord." I spørgsmål 692 kommer Pontoppidan ind på dette emne igen og spørger, om en synder da bliver genfødt igen, efter at han har tabt den første nåde, som han fik gennem dåben. Og dertil svarer han, at "enhver omvendelse fra døde gerninger og opvækkelse til nyt liv, er en ny fødsel". For som han forklarer det i svaret på det næste spørgsmål: "Dåben er ikke det eneste middel til genfødelse, ordet har samme kraft og virkning." Det begrunder han ud fra 1 Pet 1,23, hvor der står, at I er genfødte ved Guds levende ord.

Sandhed
til
Gudfrygtighed,
udi
en eenfoldig og efter Muelighed kort dog
tilstrækkelig
Forklaring,
over
Sal. Dr. Mort. Luthers
Liden Catechismo,
Indeholdende alt det, som den, der vil blive salig, har behov at vide og giøre.
Paa
Kongelig allernaadigst Befaling,
til almindelig Brug.
Imprimatur
C. L. LETH.
Christiansand, 1817.
Trykt af J. Johansen hos O. P. Moe.

Som eksempel på det i Det Nye Testamente kan nævnes den unge mand i lignelsen om den fortabte søn (Luk 15). Da han, efter at han havde sat alt til, vender hjem til sin far, som er et billede på at vende tilbage til troen på Gud, da står der to gange om ham i teksten, at "min søn her var død, men

1 H. Graversen: Salmedigteren Hans Adolf Brorson, Forlaget Gad 1903.

Sange med hjertet
Nogle sange bliver til stor hjælp. Måske sætter de ord og billeder på lige netop min situation. Måske rummer de en forkyndelse eller et vidnesbyrd, som lige netop jeg har brug for. Så synger man med – af hele hjertet! I denne serie beder vi forskellige mennesker fortælle om en sang, der betyder noget særligt for dem – til trøst og opmuntring for os alle.

er blevet levende igen". Denne død, der her er tale om, er jo ikke den fysiske død, men den åndelige død. Og det er denne form for levendegørelse, Brorson skriver om i denne salme. Det er, som det hedder i en salmehåndbog "de voksnes omvendelse", der her er beskrevet.

Lad os derfor i dette lys se på salmen.

Kristenfolkets kendingsmelodi

I Brorsons kendte salmebog *Troens rare klenodie* fra 1739 har salmen 18 vers, men i dag har vi kun seks vers med i vore sangbøger. Jeg vil dog her også pege på et forhold i et af de andre vers.

Guds igenfødte, ny-levende sjæle,
møder vor Fader i syngende flok!
Herrens nyskabninger, I, som fik mæle,
kan i hans lovsang ej øve jer nok.
Lader dog hver sig for Faderen høre,
hvem der kan dejligst hans nåde kundgøre!
Halleluja, halleluja!

Først lægger vi mærke til, at de sjæle, de mennesker, som her beskrives, er Guds, dvs. det er folk, som hører Herren til. Dernæst tales der om "ny-levende sjæle", som også kaldes "Herrens nyskabninger". Det er deres situation, han beskriver.

Brorson sætter ord på glæden over at være kommet til tro på Gud, og han opfordrer alle Guds børn til at øve sig i at lovsynge Herren. Lovsangen til Gud er kristenfolkets kendingsmelodi.

Den levendegørende stemme

Onde vi vare og døde som stene,
hårde i hjertet som marmor og stål,
det var din mægtige styrke alene,
som os fik reddet og nå'de sit mål,
lod os ved Ånden i ordet fornemme
Frelserens levendegørende stemme.
Halleluja, halleluja!

Vers 2 beskriver menneskets tilstand før omvendelsen. Det ugenfødte menneske er dødt, siger både Brorson og Det Nye Testamente. Død i denne sammenhæng betyder adskilt. Det uomvendte menneske er adskilt fra Kristus, uden håb og uden Gud i verden (Ef 2,12). Dertil kommer, siger Brorson, at det er hårdt i hjertet som marmor og stål, dvs. det er uimodtageligt, uinteresseret.

Læg mærke til, at Brorson tager sig selv med i dette – vi var døde som stene. Det gælder ikke bare alle de andre. Sådan er ethvert naturligt menneske i udgangspunktet. Men det er til sådanne mennesker, Jesus kommer med sit levende ord. Jesus vil, som Brorson siger, redde os og nå sit mål. Gud har et mål med hvert menneske. Bibelen siger, at Gud har ikke bestemt os til at rammes af hans vrede, men til at opnå frelsen ved vor Herre Jesus Kristus, som døde for os (1 Thess 5,9). Med andre ord: Gud vil redde os fra fortabelsen.

”… lod os ved Ånden i ordet fornemme Frelserens levendegørende stemme.” Sådan går det til, at et menneske bliver kristen. I Brorsons vanskelige år 1717-21 ser det ud til, at han selv mødte det levende Guds ord ad tre kilder. Den ene var, når han var til gudstjeneste i Bedsted ved storebror Nicolai. Den anden var, når han gik til Øster Højst og hørte Enevold Ewald prædike. Og endelig læste Brorson selv i sin Bibel. Igennem det hele skete det, som han skriver her. Han hørte Frelserens levendegørende stemme. Og disse kilder er fortsat åbne. Derfor kan jeg kun sige: Læs Guds ord i Bibelen, hør Guds ord forkyndt.

Brorson sætter ord på glæden over at være kommet til tro på Gud, og han opfordrer alle Guds børn til at øve sig i at lovsynge Herren. Lovsangen til Gud er kristenfolkets kendingsmelodi.

Lov og evangelium

Når vi betænker, hvad Faderen tænkte,
da han begyndte at drage os ud,
da han os livet i Midleren skænkte,
smykked os faldne til Frelserens brud,
at han os elskte, os onde, så såre,
må vi hensmelte i kærligheds tåre.
Halleluja, halleluja!

Fra det 3. vers vil jeg især understrege den 4. linje, hvor der står: ”… smykked os faldne til Frelserens brud”. Den linje er lov og evangelium i en sum.

Det er sådan, at Guds hellige lov altid viser os, hvordan vi er, viser os vor tilstand i Guds øjne. I udgangspunktet er vi i Guds øjne faldne mennesker, dvs. syndige mennesker. Mennesker er født med synd, og derfor gør vi synd.

Men så kommer den samme Gud til os med evangeliets ord. Det ord fortæller, at Jesus er død for vore synder. Han har selv, siger Bibelen, båret alle vore synder op på korsets træ (1 Pet 2,24). Og den, der tror disse ord og tager imod dem, han får ikke bare sin synd forladt, han bliver et Guds barn, en, som hører til Guds familie. Og det er denne familie, Guds folk, der er bestemt til at være med til Lammets bryllup. Da kan man i sandhed sige: ”Han er min brudgom, jeg er hans brud.” Sådan er det at være kristen.

Bedraget

Ak! Hvad vi bleve da sælsom til mode,
nu vi ret kendte fordærvelsens stand,
da vi tilforne ej andet forstode,
end at os fejlede ikke et grand.
Stinkende i vor begærlighedsgrave,
da vi formente dog livet at have.

Dette fjerde vers fra *Troens rare klenodie*, som ikke er med i vore sangbøger, men som jeg, uden at opdatere sproget, har taget med her, fortæller, hvordan Brorson nu som kristen ser tilbage på, hvordan han havde det, før han blev omvendt. Da så han på sig selv som en, ”der ikke forstod andet, end at han fejlede ikke et grand”. Da var alt vel med ham, troede han, ja, han mente endda, som han skriver i sidste linje ”at have (det åndelige) liv”. Men nu, da han har fået det sande liv fra Gud, erkender han, hvordan hans åndelige forståelse, fra før han blev omvendt, var meget mangelfuld, for ikke at sige helt forkert.

Dette vers afslører en stor åndelig vildfarelse, som jeg tror, mange religiøse, men uomvendte mennesker er fanget i, nemlig at de tror sig som sande kristne uden at være det. Og de forstår og ser det først, når de, som Brorson også siger, bliver ”til Herren ret omvendt”.

Matt 7,21-23 er et rystende eksempel på det.

Den kristnes kamp

Hvo vil nu Herrens udvalgte anklage?
Gud os i Kristus retfærdige gør,
her er velsignelsens fylde at smage,
her er Guds nåde og Himlenes dør;
troen brød gennem al angestens pile,
fandt under korset sit fristed til hvile.
Halleluja, halleluja!

Men når man så er blevet kristen, har fået sin synd forladt og så videre – kører alt så bare på skinner? Nej, det gør det ikke.

Når et menneske er blevet født på ny og har fået Guds hellige Ånd i hjertet, så er noget nyt blevet til. Det nye liv vil det, som Gud vil. Det vil tro på Jesus og leve med ham. Den troende beder: Herre, må din vilje ske med mig. Og det er så sandt, som det er sagt – men det er også sandt, at en kristen fortsat har sin gamle syndige natur i sig.

En kristen har to naturer, kaldet det nye og det gamle menneske eller kødet og Ånden. Og de to ligger i strid med hinanden. Det er den nye virkelighed. Det er vigtigt at vide det. En kristen kan ikke det, han gerne vil. Han må vide, at han er under anklage, som det klassisk hedder, fra loven – fra kødet og fra Djævelen.

Læg godt mærke til, hvordan Brorson bygger det vers op. Helt efter Bibelens ord (Rom 8,33) spørger han: Hvo vil nu Herrens udvalgte anklage? Og svaret er: Gud os i Kristus retfærdige gør. Det er evangeliet, det er Guds nåde i en sum. Og med det åbnes Himlens dør for os.

Englenes sejrssang

Aldrig kom englene sådant for øre,
før man begyndte Guds harper at slå,
det var for dem så livsaligt at høre,
Himlenes hele forsamling tog på:
Amen! Halleluja! Sejren er vundet,
Jesus sit får, det fortabte, har fundet!
Halleluja, halleluja!

Her sættes det nyfrelste menneske ind i et himmelsk perspektiv. Det knytter til ved Luk 15,7 og 10, hvor der tales om, at der bliver glæde blandt Guds engle over, at en synder omvender sig. Det er denne glæde, Brorson beskriver her. Meningen er, at lige så snart englene hører om omvendelsen, så griber de straks harpen ligesom i Åb 15,2 og synger sejersang. Livets mening er fundet.

Biskoppens tale til folket

Op da, I troende, Herrens udkårne,
kender dog Faderens kærlige sind!
Hjertens fortrolige, som hans Enbårne,
trænger i favnen ham tættere ind!
Takker for den uskattérlige ære,
at I hans sønner og døtre må være!
Halleluja, halleluja!

Fra en tjenestepige, Bolette Lumholtz, som var 1½ år i huset hos Brorson, ved vi, at der ved morgen- og aftenandagter i bispegården blev sunget meget. Når de kom til sidste vers, sang Brorson solo med ”klar og mandig røst”.

Dette 6. vers hos os er kun det 12. vers i *Troens rare klenodie*, dvs. at det er ikke salmens originale slutningsvers. Alligevel har dette vers karakter af en biskoppelig tale til hele kristenfolket. Det er, som om han vil sige: ”Åbn øjnene, kære venner, betænk, hvad det er at være kristen. Kend vor himmelske far, som ikke vil, at vi skal fortabes, men have evigt liv alene for Jesu skyld. Lev tæt ved Gud i bøn.”

Bag disse ord ligger sikkert Brorsons egne erfaringer fra sine kriseår, hvor han erfarede, hvad ”inderlig omgang med Gud i Kristus” betød. Og ikke mindst er det, som om han vil sige: ”Vær med i lov- og takkesangen til Herren for den helt uvurderlige gave det er at være et Guds barn.”

Nyt Liv på Facebook

Er du på Facebook, kan du følge siden “Nyt Liv – forbund for evangelisation i Danmark” (direkte link: facebook.com/nytliv.ny). Her deles nyheder om lejre, bogudgivelser m.m. og inspiration til artikler, prædikener, videoundervisning m.m.
Invitér gerne dine facebookvenner til at følge siden også!

Luthersk Fordybelsesdag

d. 1/3 - 2025 i Herning

Luthersk helliggørelse i postmoderne kultur

- Evangeliet og kødets dødelse
- En kristens forhold til kulturen
- Tro og gerninger i Luthers helliggørelseslære
- Helliggørelse og troens liv i reformationens salmer
- Luthersk helliggørelse - ikke som pietisme og socialisme
- Kød og ånd i luthersk kirkeliv

ved Daniel Burgdorf, Jan Bygstad, Carsten Elmelund Petersen, Frede Møller

Velkommen på Bibellejr
i uge 29 (12.-19. juli)

2025 Bibellejr

Aftenmøder kl. 19.30
lørdag-tirsdag v/Dan Hessellund
onsdag-fredag v/Arne Helge Teigen
Søndag d. 13. juli har vi gudstjeneste om formiddagen og årsmøde om eftermiddagen.

Detaljeret program og oplysning om seminarer vil blive lagt på nytliv.dk. Evt. ændringer, opdateringer og vigtige beskeder vil altid fremgå af billederne på hjemmesidens forside og på Facebook.

Alle, der ønsker at bo på værelse eller campingplads, skal tilmelde sig til Bente Christensen på tilmelding@nytliv.dk – gerne i god tid!

Adresseændring for abonnenter

Skal du flytte? Eller er du lige flyttet? Adresseændring kan meldes til os på nytliv.dk under fanen ”Bladet”. Alternativt kan man sende en mail til redaktionssekretæren på henrik.gren.hansen@nytliv.dk.

Citat fra nytliv.dk

I en tid hvor individualisering og personlig udvikling er i høj kurs, kan vi fristes til at tænke, at nådegaverne er til for at identitetsskabe os som kristne. Talen om nådegaver kan let få en vægtlægtning, så det kommer til at handle om, at det er vigtigt, at vi finder vores egen nådegave, bliver glad for den og lader den blomstre. Vores nådegave bliver på den måde en central del af den individuelle kristne identitet. Med den måde at tale om nådegaver på risikerer vi at sætte nådegaver i selvrealiseringens tjeneste, som om nådegaver mest er til for os selv til berigelse af eget trosliv og styrkelse af egen identitet som kristen.

Når Bibelen taler om nådegaver, handler det om langt mere end identitet. Det handler først og fremmest om fællesskabet. Det er også det, Peter skriver: ”Som gode forvaltere af Guds mangfoldige nåde skal enhver af jer tjene *de andre* med den nådegave, han har fået.” Det endelige formål er ifølge Peter, ”at Gud i alle ting må blive herliggjort”. Nådegaver er kort sagt til for fællesskabets skyld, for at Gud må blive herliggjort. Det sker, ved at kristne tjener hinanden i kærlighed, og at man i menigheden styrkes og opbygges i troen på Jesus. Min nådegave handler altså mere om mit fællesskab end om mig selv.

Fra bloggen ”Nådegavernes ABC” af Anders Landkildehus.

MEDVIRKENDE I DETTE NUMMER

OVE SANDVIK • WILLIAM EHMSEN • HANS ERIK NISSEN • FRANK JACOBSEN • LUDVIG HOPE • MADS JAKOB THORLUND JAKOBSEN • ARNE HELGE TEIGEN • SVEND ÅGE JACOBSEN • REDAKTIONEN

Lige meget hvad du finder i dit indre, finder du aldrig noget, der kan give dig trøst. Du har en sjæl, en ånd, et liv, der altid står i en mangelsituation. Du har arme, der rækker tomme hænder mod Guds nådefavn for at få og få igen, time efter time, fra år til år – hele livet. Du må gå med en tom krukke for at få af nådens manna til din sidste levedag. Nåden kan aldrig lagres. Som dagen er ny, må nåden være ny.

- Ludvig Hope s. 78

Råbet til Jesus kan presses frem trods tvivl og angst. Men selvom din tro er blandet med den stærkeste tvivl, så frelser Jesus dig alligevel. Så lidt tro du har, sagde Jesus til Peter. Så greb han ham. Og da var Peter lige så sikker hos Jesus, som hvis han havde haft den stærkeste tro.

- Arne Helge Teigen s. 82